

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A VIDÉKI TÉRSÉGEKBE BERUHÁZÓ EURÓPA

VÖLGY VIDÉK

HELYI FEJLESZTÉSI STRATÉGIA

2014-2020

© Völgy Vidék Község

A mű szerzői jogilag védett. Minden jog, így különösen a dokumentumhoz kötődő (a sokszorosítás, terjesztés és fordítás joga) és a végrehajtáshoz való jog fenntartva. A mű a Völgy Vidék Község írásbeli hozzájárulása nélkül részeiben sem reprodukálható, elektronikus rendszerek felhasználásával nem dolgozható fel, azokban nem tárolható, azokkal nem sokszorosítható és nem terjeszthető.

Tartalomjegyzék

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ	4
A VÖLGY VIDÉK KÖZÖSSÉG JÖVŐKÉPE	4
A STRATÉGIAALKOTÁS CÉLJAI, FŐBB CÉLCSOPORTJAI ÉS A LEGFONTOSABB VÁLTOZÁSAI	4
A VÖLGY VIDÉK HFS FŐBB STRATÉGIAI CÉLKITŰZÉSEI ÉS INTÉZKEDÉSEI	5
A STRATÉGIAALKOTÁS SORÁN HASZNÁLT TÁRSADALMASÍTÁSI INTÉZKEDÉSEK, RÉSZTVEVŐK.....	6
1. A VÖLGY VIDÉK HFS HOZZÁJÁRULÁSA AZ EU2020, A PARTNERSÉGI MEGÁLLAPODÁS ÉS A VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM CÉLJAIHOZ	6
1.1 EU2020 STRATÉGIÁHOZ VALÓ ILLESZKEDÉS.....	6
1.2 A PARTNERSÉGI MEGÁLLAPODÁS PRIORITÁSAIHOZ VALÓ ILLESZKEDÉS	7
1.3 A VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM CÉLJAIHOZ VALÓ ILLESZKEDÉS	8
1.4 A VVK HFS ÉS A KIVÁLASZTOTT CÉLOK MEGVALÓSÍTÁSÁNAK KAPCSOLATA.....	9
1.5 INTÉZKEDÉSEKEN KÍVÜLI FORRÁSOK BEVONÁSA	9
2. A STRATÉGIA ELKÉSZÍTÉSÉNEK MÓDJA, AZ ÉRINTETTEK BEVONÁSÁNAK FOLYAMATA.....	9
3. A VVK HFS ÁLTAL LEFEDETT TERÜLET ÉS LAKOSSÁG MEGHATÁROZÁSA	12
4. AZ AKCIÓTERÜLET FEJLESZTÉSI SZÜKSÉGLETEI ÉS LEHETŐSÉGEI.....	14
4.1 HELYZETFELTÁRÁS	14
4.1.1 Térszerkezeti adottságok.....	14
4.1.2 Környezeti adottságok.....	15
4.1.3 Kulturális, turisztikai és szabadidős erőforrások.....	16
4.1.4 Társadalmi helyzetkép.....	18
4.1.5 Gazdasági folyamatok.....	24
4.2 A VVK HVS 2007-2013 MEGVALÓSULÁSÁNAK ÉRTÉKELÉSE	29
4.3 A VVK HFS-T ÉRINTŐ TERVEZÉSI ELŐZMÉNYEK, PROGRAMOK	32
4.3.1 Külső koherencia, kiegészítő jelleg	32
4.3.2 Területi, települési szintű tervezési kapcsolódódás, illetve jelentősebb tervezett fejlesztések.....	33
4.3.3 A HFS tartalmát befolyásoló, a térség gazdasági és környezeti fejlődését és a befogadást támogató programok, szolgáltatások.....	34
4.4 SWOT ELEMZÉS	36
4.5 FEJLESZTÉSI SZÜKSÉGLETEK AZONOSÍTÁSA	39
5. HORIZONTÁLIS CÉLOK	41
5.1 ESÉLYEGYENLŐSÉG	42
5.2 FENNTARTHATÓSÁG	42
6. A HFS INTEGRÁLT ÉS INNOVATÍV ELEMEINEK A BEMUTATÁSA.....	43
7. A STRATÉGIA BEAVATKOZÁSI LOGIKÁJA, JÖVŐKÉPE ÉS CÉLRENDSZERE	45
7.1 A VÖLGY VIDÉK KÖZÖSSÉG JÖVŐKÉPE.....	45
7.1.1 A Völgy Vidék térség jövőképe.....	45
7.1.2 A Völgy Vidék Helyi Akciócsoport jövőképe.....	45
7.2 A STRATÉGIA CÉLHIERARCHIÁJA	46
7.2.1 Átfogó célok	47
7.2.2 Specifikus célok.....	48
7.2.3 LEADER intézkedések (beavatkozási területek).....	49

7.2.4 A fejlesztési célkitűzések és intézkedések számának változása 2007-2013 és 2014-2020 között	52
8. CSELEKVÉSI TERV	52
8.1 AZ INTÉZKEDÉSEK LEÍRÁSA	52
8.1.1 Térségi identitást, együttműködést, hálózatosodását és integritást ösztönző kulcsfejlesztések	
..... Hiba! A könyvjelző nem létezik.	
8.1.2 A szabadidő-gazdaság egyedi, vendégéjszakához nem kötődő szolgáltatásainak és vonzerőinek fejlesztése	52
8.1.3 Helyi terméket feldolgozó vagy helyben szolgáltatást nyújtó vállalkozások és közösségi gazdaságok fenntartható, kisléptékű beruházásai	54
8.1.4 Az életminőség javítását, a jól-létet és a környezeti fenntarthatóságot szolgáló közösségi fejlesztések	54
8.1.5 Községi szolgáltatási és együttműködési programok megvalósítása a térségi-helyi társadalmi kohézió erősítése érdekében	57
8.2 EGYÜTTMŰKÖDÉSEK	60
8.3 A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTÁSÁNAK SZERVEZETI ÉS ELJÁRÁSI KERETEI	63
8.4. KOMMUNIKÁCIÓS TERV	65
8.5. MONITORING ÉS ÉRTÉKELÉSI TERV	68
9. INDIKATÍV PÉNZÜGYI TERV	71
MELLÉKLETEK	72
1. VVK HFS RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE	72
2. A VVK HFS TERVEZÉSÉNEK TAGJAI, A FOLYAMAT CÉLJAI ÉS MÉRFÖLDKÖVEI	73
3. KAPCSOLÓDÓ TERVEZÉSI DOKUMENTUMOK ÉS A TÉRSÉGRE VONATKOZÓ EGYÉB STRATÉGIÁK	74
4. KIEMELTEN KAPCSOLÓDÓ ÁGAZATI OP-K ÉS PRIORITÁSOK, INTÉZKEDÉSEK	75
5. PARTNERSÉGI ÉS SZAKMAI ESEMÉNYEK	77
6. A LEGFONTOSABB IKT ESZKÖZÖK ÉS AZOKKAL KAPCSOLATOS TERVEZETT TEVÉKENYSÉGEK	79
7. A VVK FŐBB TURISZTIKAI, SZABADIDŐS, KULTURÁLIS ÉS REKREÁCIÓS ADOTTSÁGAI	80
8. A HELYZETELEMZÉSHEZ KAPCSOLÓDÓ KIEGÉSZÍTŐ ÁBRÁK	84

Vezetői összefoglaló

A Völgy Vidék Közösség jövőképe

A Völgy Vidék Közösség által megfogalmazott horizontális céloknak és alapelveknek való megfelelés (ld. 5 fejezet) áthatja az egész Völgy Vidék Helyi Fejlesztési Stratégiát (VV HFS) és annak jövőképét. Az ezen alapelvek mentén kialakított, térségi együttműködésekre épülő vidékfejlesztési stratégia magában foglalja a térségre jellemző alapvető értékeket és célokat.

A Völgy Vidék térség jövőképe

A Völgy Vidék térségben a legfontosabb kihívás az itt élők közös identitásához, kitörési pontjainak azonosításához, továbbá helyben tartásához és a betelepülők helyhez kötéséhez kapcsolódó társadalmi-gazdasági feltételek olyan tudatos stratégiai fejlesztésében rejlik, amely megteremti a tájjal és a környezettel, a társadalmi és a gazdasági szervezetekkel, valamint az egymással történő harmonikus együttélést, és hosszabb távon is fenntartható módon biztosítja a kedvező életszínvonal, életminőség és életkilátások lehetőségét. A VVK közép- és hosszú távú térségi jövőképe a fentiek alapján a következő:

A Völgy Vidék egy ismert, erős identitással bíró vonzó szabadidős desztináció és kultúrtáj, családbarát, egészséges és erős közösségekből álló lakóhely, kreatív térségi és helyi termékeket, szolgáltatásokat előállító környezet, gazdaságilag és társadalmilag tudatosan és folyamatosan fejlődő térség.

A VVK HACS jövőképe

A VVK HACS jövőképe szorosan kapcsolódik a Völgy Vidék Közösség és a Völgy Vidék térség jövőképének megvalósításához. A Völgy Vidék HACS kiemelt célja a fenti feladatok magas színvonalú és professzionális biztosítása érdekében a munkaszervezet pénzügyileg és szakmailag stabil működésének megteremtése és fenntartása. A VVK HACS jövőképe:

A Völgy Vidék HACS a Völgy Vidék térség vidékfejlesztésért felelős méltán elismert fejlesztő, szolgáltató és proaktív koordinációs szervezete és fejlesztői közössége, mely a vidékfejlesztési feladatok magas színvonalú és professzionális biztosítása mellett tevékeny szerepet vállal a térséget érintő egyéb fejlesztések indukálásában, ezen feladatok magas színvonalú és professzionális biztosítása érdekében a munkaszervezet szakmailag évről-évre egyre stabilabb és pénzügyileg egyre tervezhetőbb és fenntarthatóbb módon működik.

A stratégiaalkotás céljai, főbb célcsoportjai és a legfontosabb változásai

A 2014-2020-as VVK HFS alapvető célja, hogy a 2007-2013 között eddig elért eredmények, az országban és a világban zajló gyors társadalmi és gazdasági folyamatok hatásai, a térség folyamatosan változó fejlesztési igényei menet közben – kellő rugalmasságot biztosítva – beépülhessenek a tervezés és a végrehajtás folyamatába. Cél továbbá hozzájárulni a Partnerségi Megállapodás, a Vidékfejlesztési Program és a LEADER 2014-2020-as programozási időszakban meghatározott céljai térségi szintű támogatásához és megvalósításához is. Elengedhetetlen tervezési szempont volt továbbá a csökkenő források miatti fókuszálás mind a célok, mind a tervezett beavatkozások és intézkedések tekintetében. Mindez a 2014-2020-as HFS tervezése és végrehajtása, kiemelt célcsoportjai és támogatásai főbb irányainak meghatározása szempontjából is eredményezett szükségszerű változásokat:

- A célcsoportok esetén a fókuszok elsődlegesen a *térségi és helyi jelentőségű vállalkozások*, másodlagosan az *önkormányzatok és társulások*, harmadlagosan a *civil és egyházi szervezetek*.
- Mindez a térségi vidékfejlesztés 2014-2020-as támogatási főbb irányainak meghatározása szempontjából is új intézkedések bevezetését (pl. *térségi identitás növelést, szabadidő gazdaságot szolgáló, testi és lelki egészséget szolgáló fejlesztések*), a korábbi szétaprózott intézkedések átalakítását és integrációját alapozta meg, illetve tette szükségessé (pl. *településfejlesztés és környezeti fenntarthatóság integrációja, illetve a különböző szolgáltatások, társadalmi és esélyegyenlőségi integrációs szempontok és a közösségi szolgáltatásfejlesztések integrációja*).

Ennek eredményeként a 2007-2013-as öt specifikus célhoz és 18 intézkedéséhez képest 2014-2020-ra a források csökkenése miatt négy specifikus cél és öt integrált intézkedés került meghatározásra.

A Völgy Vidék HFS főbb stratégiai célkitűzései és intézkedései

A Völgy Vidék HFS átfogó céljai

A VVK HFS átfogó céljainak kiválasztását a térségi és helyi gazdálkodási rendszerek fejlesztési igénye, a megújulást nyújtó szabadidő-gazdaság infrastruktúrájának és szolgáltatásainak továbbfejlesztési elképzelései, valamint a térségben élők helyben maradását támogató jól-léti funkciók, közösségi együttműködési, szolgáltatási és közösségi fejlesztési igények átlagos színvonala emelésének kitapintható igényei indokolják.

Átfogó célok:

- I. **A helyben történő értékteremtés és foglalkoztatás növelése a térségi és helyi gazdaság stratégiai kitörési pontok mentén történő kreatív és innovatív fejlesztésével**
- II. **Közösségi beruházás az életminőség, az élhetőség, a jól-lét és a környezeti fenntarthatóság fokozása érdekében**
- III. **Identitásukban, szolgálatukban erősödő és együttműködő térségi és helyi közösségek és közösségi szolgáltatások**

A Völgy Vidék HFS specifikus céljai

A specifikus célok hozzárendelik a célcsoportokat az átfogó célokhoz, és meghatározzák azokat az eredménymutatókat, amelyek a megcélzott eredmények elérését mérhetővé teszik a tervezett forrásbevonás hatására. Ezek alapján a HFS *specifikus céljai* a következők:

- 1) **BŐVÜLŐ TÉRSÉGI-HELYI KREATÍV ÉS SZABADIDŐGAZDASÁG A VÖLGY VIDÉKEN:** A térségi és helyi gazdaság, vállalkozások, szolgáltatások, termékek exkluzív és minőségi, kreatív és innovatív, fenntartható kisléptékű fejlesztése
- 2) **NÖVEKVŐ ÉLETMINŐSÉG ÉS JÓL-LÉT A VÖLGY VIDÉKEN:** Az életminőség, a jól-lét javítása és a környezeti fenntarthatóság növelése a Völgy Vidéken
- 3) **TEREMTŐ ÉS SZOLGÁLÓ KISKÖZÖSSÉGEK A VÖLGY VIDÉKEN:** A közösségi együttműködések és közösségi szolgáltatások teremtő fejlesztése

A Völgy Vidék intézkedési terve a térség meglévő erőforrásain és lehetőségein – kedvező földrajzi adottságok, természeti és kulturális értékek, lokálpatriotizmus, munkaképes lakosság – és az itt élők létező igényein – erősödő identitás, helyben foglalkoztatás, hagyományörzés, magasabb színvonalú helyi szolgáltatások – alapul, reális és elérhető, a térségnek jövőt és küldetést mutató és integráló fejlesztési területeket fogalmaz meg.

A Völgy Vidék Közösség kiemelt intézkedései

1. **A szabadidő-gazdaság egyedi, vendégéjszakához nem kötődő szolgáltatásainak és vonzerőinek fejlesztése**
2. **Helyi terméket feldolgozó vagy helyben szolgáltatást nyújtó vállalkozások fenntartható, kisléptékű beruházásai**
3. **Az életminőség javítását és a környezeti fenntarthatóságot szolgáló közösségi fejlesztések**
4. **Közösségi szolgáltatási és együttműködési programok megvalósítása a térségi-helyi társadalmi kohézió erősítése érdekében**

A stratégiaalkotás során használt társadalmisítási intézkedések, résztvevők

A Völgy Vidék HFS 2014-2020-as tervezésében a térségben élők, a helyben működő vállalkozások, önkormányzatok, civil szervezetek, intézmények, ill. a vidékfejlesztésben érintett más aktorok részvételi lehetőségét számos, a teljes körű nyilvánosság elérését támogató intézkedés biztosította, a folyamat minden egyes elemére kiterjedően. A 2015-2016-os HFS tervezés során ezek a következőkre terjedtek ki: hirdetések, internetes közzététel, konzultációs lehetőségek különböző formáinak biztosítása (személyes, telefonos, e-mail-es), nyilvános döntések, megbeszélések és egyeztetések, ill. meghirdetett térségi fórum(ok), workshopok, szakmai rendezvények. A tervezési folyamat a tagság tájékoztatásával kezdődött. A kommunikációt az egyesületi hírlevél, az egyesület közösségi portál csoportja, az egyesületi és a térség önkormányzatainak és civil szervezeteinek honlapja biztosította. Ebben felhívás történt az együttműködésre, továbbá megkezdődött a projektötletek gyűjtése egy erre a célra kialakított adatlap közzétételével, valamint a Völgy Vidék road-show-val: A térség 16 településéből 7-ben 2015.10.12-29. között *megtartott lakossági, vállalkozó és tematikus fórumokon* egyenként 10-25 fő érdeklődő jelent meg és osztotta meg tervezéssel kapcsolatos javaslatait és projektötleteit, vagy csak további mondta el véleményét, szolt hozzá. Projektjavaslatokat mailben és személyesen is eljuttattak hozzánk.

A fejlesztési igényfelmérés során *188 db projektötlet-adatlap érkezett be 50 javaslattevőtől*, ezen túlmenően számos projektötletet azonosítottunk személyes és telefonos egyeztetések során is. A javaslattevők 12%-a volt önkormányzat vagy önkormányzati intézmény, 50%-a civil szervezet és 38%-a vállalkozó (kiszűrve és egyszer számba véve a több típusú szervezetet is egy személyben képviselőket). Ezen mind a tagság, mind a lakosság és a térségben működő civil szervezetek és vállalkozások tájékoztatása, illetve megszólítása, „kikérdezése” megtörtént szakmai fórumokon és fókuszcsoporthozon keresztül. Összességében a tervezési folyamatot *több mint 25 partnerségi rendezvény és tevékenység támogatta, kísérte* 2015. április és 2016 márciusa között. Ezek közül: 2 elnökségi ülés, 3 közgyűlés, 9 workshop, 11 szakmai fórum konzultáció, műhelymunka, fókuszcsoporthoz egyeztetés. 2015. augusztus és 2016. március között összesen hét Tervezői MCS ülésre került sor¹. A TMCs munkáját havi értekezleteken hangoltuk össze és osztottuk be a feladatokat. A tervezés bizonyos fázisaiban elnökségi ülésen, közgyűlésen tártuk a szakmai tervezeteket/javaslatokat az egyesület vezetői, tagjai elé, szükség szerint térségi-helyi és külső szakmai partnerek is bevonásra kerültek.

1. A Völgy Vidék HFS hozzájárulása az EU2020, a Partnerségi Megállapodás és a Vidékfejlesztési Program céljaihoz

1.1 EU2020 stratégiához való illeszkedés

A VVK Helyi Fejlesztési Stratégia szakmai koherenciában és szoros összhangban áll a 2014-2020-as európai tervezési és fejlesztési időszak céljait meghatározó *EU2020 stratégiával (KSK rendelet)*. A Völgy Vidék HFS az EU2020 céljaihoz, azaz a KSK rendelet által meghatározott tematikus célokhoz *elsődlegesen* a következő területen járul hozzá:

- 3. A kis- és középvállalkozások, a mezőgazdasági (az EMVA keretében), a halászati és akvakultúra-ágazat (az ETHA keretében) versenyképességének javítása
- 6. A környezetvédelem és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása
- 8. A fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása
- 9. A társadalmi együttműködés erősítése és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem
- 10. Beruházás az oktatásba, a készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba

¹ Részletesen és ezt szakmailag alátámasztandóan lásd a 2. számú mellékletet

A kiválasztott elsődleges cél(ok) és a HFS specifikus céljai és intézkedései összhangjának bemutatása²

EU 2020 stratégia tematikus célkitűzések elsődlegesen kapcsolódó céljai	VVK HFS SPECIFIKUS CÉLOK	VVK HFS INTÉZKEDÉSEK
3. A kis- és középvállalkozások, a mezőgazdasági (az EMVA keretében), a halászati és akvakultúra-ágazat (az ETHA keretében) versenyképességének javítása	1. BŐVÜLŐ TÉRSÉGI-HELYI KREATÍV ÉS SZABADIDŐGAZDASÁG A VÖLGY VIDÉKEN	2. Helyi terméket feldolgozó vagy helyben szolgáltatást nyújtó vállalkozások és közösségi gazdaságok fenntartható, kisléptékű beruházásai 1. A szabadidő-gazdaság egyedi, vendégéjszakához nem kötődő szolgáltatásainak és vonzerőinek fejlesztése
6. A környezetvédelem és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása	2. NÖVEKVŐ ÉLETMINŐSÉG ÉS JÓL-LÉT A VÖLGY VIDÉKEN	3. Az életminőség javítását és a környezeti fenntarthatóságot szolgáló közösségi fejlesztések
8. A fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása	1. BŐVÜLŐ TÉRSÉGI-HELYI KREATÍV ÉS SZABADIDŐGAZDASÁG A VÖLGY VIDÉKEN	2. Helyi terméket feldolgozó vagy helyben szolgáltatást nyújtó vállalkozások és közösségi gazdaságok fenntartható, kisléptékű beruházásai 1. A szabadidő-gazdaság egyedi, vendégéjszakához nem kötődő szolgáltatásainak és vonzerőinek fejlesztése
9. A társadalmi együttműködés erősítése és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem	3. TEREMTŐ ÉS SZOLGÁLÓ KISKÖZÖSSÉGEK A VÖLGY VIDÉKEN	4. Községi szolgáltatási és együttműködési programok megvalósítása a térségi-helyi társadalmi kohézió erősítése érdekében

1.2 A Partnerségi Megállapodás prioritásaihoz való illeszkedés

A VVK Helyi Fejlesztési Stratégia szakmai koherenciában és szoros összhangban áll a 2014-2020-as a magyarországi fejlesztések célját, elveit, irányait és tartalmát meghatározó Nemzeti Fejlesztési Koncepció 2014-2020/30 országgyűlés által is elfogadott nemzeti fejlesztési tervdokumentummal, valamint az ez alapján a 2014-2020-as nemzeti fejlesztési célokat és vállalkozásokat rögzítő *Partnerségi Megállapodással* (továbbiakban PM). A Partnerségi Megállapodás prioritásaihoz való kapcsolódás területei a következők:

² A VVK HFS az EU2020 céljaihoz, azaz a KSK rendelet által meghatározott tematikus célokhoz *másodlagosan* még a következő területen járul hozzá:

- 1.: A kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció megerősítése – főként a kreatív gazdaság fejlesztése révén
- 2.: Az információs és kommunikációs technológiákhoz való hozzáférés, azok használatának és minőségének javítása – a VVK informatikai fejlesztései révén
- 4.: Az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása minden ágazatban – a térségi és helyi fenntartható gazdaság fejlesztése révén
- 5.: Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a kockázat megelőzés és -kezelés – a települési és térségi életminőséget és élhetőséget szolgáló fejlesztések révén
- 7.: A fenntartható közlekedés előmozdítása és a szűk keresztmetszetek megszüntetése a főbb hálózati infrastruktúrákban – a települési és térségi rekreációs célt is szolgáló hálózati szolgáltatásfejlesztések révén

A kiválasztott cél(ok) és a HFS specifikus céljai és intézkedéseinek az összhangjának bemutatása

A PM prioritásai	VVK HFS SPECIFIKUS CÉLOK	VVK HFS INTÉZKEDÉSEK
Nemzeti Fejlesztési Prioritás 4: A társadalmi felzárkózási és népesedési kihívások kezelése	2.: NÖVEKVŐ ÉLETMINŐSÉG ÉS JÓL-LÉT A VÖLGY VIDÉKEN 3.: TEREMTŐ ÉS SZOLGÁLÓ KISKÖZÖSSÉGEK A VÖLGY VIDÉKEN	3.: Az életminőség javítását és a környezeti fenntarthatóságot szolgáló közösségi fejlesztések 4.: Községi szolgáltatási és együttműködési programok megvalósítása a térségi-helyi társadalmi kohézió erősítése érdekében
Nemzeti Fejlesztési Prioritás 5: A gazdasági növekedést segítő helyi és térségi fejlesztések megvalósítása	1.: BŐVÜLŐ TÉRSÉGI-HELYI KREATÍV ÉS SZABADIDŐGAZDASÁG A VÖLGY VIDÉKEN	1.: A szabadidő-gazdaság egyedi, vendégéjszakához nem kötődő szolgáltatásainak és vonzerőinek fejlesztése 2.: Helyi terméket feldolgozó vagy helyben szolgáltatást nyújtó vállalkozások és közösségi gazdaságok fenntartható, kisléptékű beruházásai

1.3 A Vidékfejlesztési Program céljaihoz való illeszkedés

A stratégia szorosan kapcsolódik a *Vidékfejlesztési Program (a továbbiakban VP)* 2014-2020-as stratégiai fejlesztési célkitűzéseire, azok végrehajtásához és eredményes megvalósításához. A VVK HFS a Vidékfejlesztési Program céljaihoz a következő területeken járul hozzá:

VP prioritásokhoz való kapcsolódás

- *Elsődlegesen:* P6. Prioritás: a társadalmi befogadás előmozdítása, a szegénység csökkentése és a gazdasági fejlődés támogatása a vidéki térségekben, különös tekintettel a következő területekre
- *Másodlagosan:* P1. A tudásátadás és az innováció előmozdítása a mezőgazdaságban, az erdőgazdálkodásban és a vidéki térségekben

A VP LEADER intézkedésének céljai

1. a vidéki térségekben a gazdasági aktivitás mikro-szintjének fenntartása (helyi termékek és szolgáltatások),
2. a vidéki térségekben a lakosság humán közszolgáltatásokhoz való hozzájutásának, illetve azok elérésének előmozdítása,
3. a vidéki térség, mint vállalkozási tér, lakóhely és turisztikai vonzóképességének erősítése,
4. a helyi közösségek tagjai egyéni aktivitásának, felelősségvállalásának és együttműködési készségeinek erősítése.

A HFS-ek javasolt fejlesztési területei

1. A helyi gazdaság megerősítése
2. A kedvezőtlen társadalmi, demográfiai térségi folyamatok hatásainak enyhítése
3. A természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodás kialakítása és a klímareziliencia fejlesztése.

A VP prioritásai	VVK HFS SPECIFIKUS CÉLOK	VVK HFS INTÉZKEDÉSEK
P1. A tudásátadás és az innováció előmozdítása a mezőgazdaságban, az erdőgazdálkodásban és a vidéki térségekben	1. BŐVÜLŐ TÉRSÉGI-HELYI KREATÍV ÉS SZABADIDŐGAZDASÁG A VÖLGY VIDÉKEN	1. A szabadidő-gazdaság egyedi, vendégéjszakához nem kötődő szolgáltatásainak és vonzerőinek fejlesztése 2. Helyi terméket feldolgozó vagy helyben szolgáltatást nyújtó vállalkozások és közösségi gazdaságok fenntartható, kisléptékű beruházásai
P6. A társadalmi befogadás előmozdítása, a szegénység csökkentése és a gazdasági fejlődés támogatása a vidéki térségekben, különös tekintettel a következő területekre	2. NÖVEKVŐ ÉLETMINŐSÉG ÉS JÓL-LÉT A VÖLGY VIDÉKEN 3. TEREMTŐ ÉS SZOLGÁLÓ KISKÖZÖSSÉGEK A VÖLGY VIDÉKEN	3. Az életminőség javítását és a környezeti fenntarthatóságot szolgáló közösségi fejlesztések 4. Községi szolgáltatási és együttműködési programok megvalósítása a térségi-helyi társadalmi kohézió erősítése érdekében

1.4 A VVK HFS és a kiválasztott célok megvalósításának kapcsolata

A HFS megvalósítása során kiemelten kívánjuk érvényesíteni a kiválasztott célok megvalósítását. Ezt segíti egyrészt a *projektgeneráló/animáló* tevékenység, ahol fontosnak és szükségesnek tartjuk a felmerült projektjavaslatok kiemelt célok és szakmai szempontok mentén történő illeszkedésének vizsgálatát, előzetes szűrését és az ehhez kapcsolódó szakmai és fejlesztési tanácsadást. Ugyanezen szempontok hatékony érvényesítése érdekében a fejlesztések kiválasztásának és támogatásának egyik kiemelt eleme a fenti *kiemelt célokhoz való projektszintű illeszkedés és kapcsolódás bemutatása* a fejlesztési szándékok bemutatása és indoklása során.

1.5 Intézkedéseken kívüli források bevonása

A HACS és munkaszervezete egyúttal **katalizátor, információszolgáltató és szakmai közvetítő, támogató szerepet** kíván betölteni a VP, a *Területfejlesztési Operatív Programhoz*, kiemelten a *Fejér megyei fejlesztési elképzelésekhez*, valamint a *különböző ágazati Operatív Programok 2014-2020-as céljainak* nemzeti és térségi megvalósításában. Ezek külön illeszkedésére és azok értékelésére itt külön nem kívánunk kitérni, a közvetlenül kapcsolódó térségi fejlesztések körét a 4.3.3 fejezet tartalmazza.

A fenti egyéb területi és ágazati források hatékony térségi és területfejlesztési integrációjának biztosítása érdekében 2016 elején Orbán Viktor miniszterelnök a térség országgyűlési képviselőjét, Tessely Zoltánt Etyek, valamint a Szent László- és Váli-völgy területfejlesztéséért felelős miniszterelnöki biztosává nevezte ki.

2. A stratégia elkészítésének módja, az érintettek bevonásának folyamata

A közösségi tervezési folyamat céljai és stratégiai szervezeti keretei³

A Völgy Vidék Helyi Fejlesztési Stratégia 2014-2020 kialakításával kapcsolatos közösségi tervezés vezérfonala az volt, hogy a 2007-2013 között elért eredmények, az országban és a világban zajló társadalmi és gazdasági folyamatok hatásaira adott válaszok, a térség folyamatosan változó fejlesztési igényei menet közben is – biztosítva a kellő rugalmasságot – beépülhessenek a tervekbe, elképzelésekbe, megvalósítási mechanizmusokba már a stratégiaalkotás folyamán. A helyi LEADER programban a 2014-2020-as programozási időszakban meghatározott vidékfejlesztési célok támogatásához és megvalósításához való hozzájárulást is figyelembe vettük.

A tervezési folyamatot egy 9 fős *Tervezői Munkacsoport (TMCs)* irányította, amelynek tagjai – a 2015. augusztusi megalakulástól kezdve – a munkaszervezet dolgozói (2 fő), az egyesület elnöksége és az egyesület 2-2 tagja, valamint 3 fő külső szakértő (2 fő területfejlesztési szakember, 1 fő roma és esélyegyenlőségi szakértő) voltak. A tervezési munkát havi, majd heti rendszerességű egyeztetéseken hangoltuk össze és osztottuk be a feladatokat, az e-mail-es kommunikáció folyamatos fenntartása mellett. A korábbi eredmények

³ Részletesen és ezt szakmailag alátámasztandóan lásd a 2. számú mellékletet

értékelése, a tapasztalatok megosztása, az adatgyűjtés és az igényfelmérés időben átfedéssel zajlott le a szükséges alátámasztó dokumentumok és a koncepció, majd a stratégia elkészítése előtt. A tervezés későbbi fázisaiban az egyesület elnökségi ülésein és a közgyűlésén tártuk a tervezeteket/javaslatokat az egyesület vezetői és tagjai elé. A koncepciót és a stratégiai draftot a 2016.03.08-i elnökségi ülés, míg a végleges stratégiát az elnökség és a közgyűlés a 2016.03.16-i ülésén fogadta el.

A stratégia aktuális adatokra épült a helyzetfeltárás és az elemzések terén, beépültek a 2014-2020-as európai és hazai LEADER és vidékfejlesztési támogatási célok. A jövőkép ideájában megújult, a stratégiai átfogó és specifikus célok részleteiben átalakultak és kibővültek, az intézkedéseket újraértelmeztük. A korábbi időszakban rendelkezésre álló források jelentős mérvű csökkenése miatt a 2007-2013-as 5 fő fejlesztési irány 3 átfogó célkitűzésre módosult, a megvalósulásukat támogató specifikus célok számának csökkenése és integrációja mellett. Tartalmukban nagyjából átalakultak az intézkedések beavatkozási területei és kisebb részt az eszközei is.

A közösségi igények alapján erősítettük a helyi adottságokra és a térségi identitás erősítésére épülő a helyi termékekhez és szolgáltatásokhoz, az ezek egymásra építéséhez kapcsolódó gazdaságfejlesztést, valamint ezt kiegészítve a völgyvidéki tudatos fogyasztói közösségek kialakítását és az ezt szolgáló, ehhez kötődő állásteremtést és munkahelymegtartást is. Az integrálást hangsúlyozó térségi vízió miatt kiemeltük a meglévő és kreatív teremtett értékekre épülő szabadidő-gazdaságot szolgáló fejlesztéseket, illetve a térségi alapú programszervezést, hálózatosodást.

A civil társadalom és a kultúra fejlesztése területén a hagyományörzés, a művészetek, a testi és lelki jól-lét, valamint a családokat, időseket és gyermekeket, ifjakat szolgáló meglévő szervezetek aktivitásának növelése előtérben maradt. A civil szervezetek, a rendezvények tekintetében a hálózatosodás, a térségi/helyi szintű együttműködések erősítése, illetve a közös projektekben, programokban történő gondolkodás fokozása is megjelenik.

A tervezést támogató partnerségi és kommunikációs tevékenység⁴

A Völgy Vidék HFS 2014-2020-as tervezésében a térségben élők, a helyben működő vállalkozások, önkormányzatok, civil szervezetek, intézmények, ill. a vidékfejlesztésben érintett más aktorok részvételi lehetőségét számos, a teljes körű nyilvánosság elérését támogató intézkedés biztosította, a folyamat minden egyes elemére kiterjedően. Ezek a következők voltak: *hirdetmények kihelyezése polgármesteri hivatalokban, hirdetőtáblákon és közösségi helyszíneken, saját portálunkon és partnerszervezeteink internetes honlapján történő közzététel, egyesületi hírlevél elkészítése, közzététele és megküldése, konzultációs lehetőségek különböző formáinak biztosítása (személyes, telefonos, e-mail-es), nyilvános döntések, fókuszcsoportos megbeszélések és személyes egyeztetések, ill. meghirdetett térségi lakossági, vállalkozói és tematikus fórumok.*

A tervezési folyamat a tagság tájékoztatásával kezdődött. A kommunikációt az egyesületi hírlevél, az egyesület közösségi portál csoportja, az egyesületi és a térség önkormányzatainak és civil szervezeteinek honlapja biztosította. Ebben felhívás történt az együttműködésre, továbbá megkezdődött a projektötletek gyűjtése egy erre a célra kialakított adatlap közzétételével, a Völgy Vidék road-show-val. A térség 16 településéből hétfőn 2015.10.12-29. között *megtartott lakossági, vállalkozói és tematikus fórumokon* egyenként 10-25 fő érdeklődő jelent meg és osztotta meg tervezéssel kapcsolatos javaslatait és projektötleteit, vagy mondta el véleményét, szolt hozzá (Óbarok, Martonvásár, Gyúró, Felcsút, Etyek, Ercsi és Tordas). Projektjavaslatokat elektronikus levélben és személyesen is eljuttattak hozzánk.

A fejlesztési igényfelmérés során *188 db projektötlet-adatlap érkezett be 50 javaslattevőtől*, ezen túlmenően számos projektötletet azonosítottunk személyes és telefonos egyeztetések során is. A javaslattevők 12%-a volt önkormányzat vagy önkormányzati intézmény, 50%-a civil szervezet és 38%-a vállalkozó (kiszűrve és egyszer számba véve a több típusú szervezetet is egy személyben képviselőket). A legtöbb fejlesztési igény a következő csoportokra érkezett:

- eszközbeszerzés 25 db, rendezvényszervezés 21 db, képzés 14 db, turizmus, szabadidő-gazdaság 13 db, táboroztatás 13 db, egyéb 13 db, közösségi tér fejlesztés 12 db, marketingfejlesztés 12 db
- továbbá telephelyfejlesztés 9 db, szálláshelyfejlesztés 9 db, gépbeszerzés 6 db, külső felújítás 6 db, kertépítés 4 db, nemzetközi 4 db

A fentiekén kívül érkeztek még fejlesztési igények többek között a következő területekre is: játszótérfejlesztés, energetikai és energiahatékonysági fejlesztések, helyi piacfejlesztések, stb.

⁴ Részletesen és ezt szakmailag alátámasztandóan lásd a 8. számú mellékletet

A tervezési folyamatot több mint 25 partnerségi rendezvény és tevékenység támogatta, kísérte 2015. április és 2016. márciusa között. Ezek közül: 2 db elnökségi ülés, 3 db közgyűlés, 9 db workshop, 11 db szakmai fórum konzultáció, műhelymunka, fókuszcsoporthoz megbeszélés, egyeztetés. Ezen mind a tagság, mind a lakosság és a térségben működő civil szervezetek és vállalkozások tájékoztatása, illetve megszólítása, „kikérdezése” megtörtént szakmai fórumokon és fókuszcsoporthoz megbeszélésen keresztül. A fórumok célja a tájékoztatás volt, míg a fókuszcsoporthoz megbeszélésen a civilek, vagy vállalkozók véleményeinek, fejlesztési ötleteiknek összegyűjtésére törekedtünk.

A TMCs munkáját havi értekezleteken hangoltuk össze és osztottuk be a feladatokat. A tervezés bizonyos fázisaiban elnökségi ülésen, illetve közgyűlésen tártuk a szakmai tervezeteket/javaslatokat az egyesület vezetői, tagjai elé, szükség szerint térségi-helyi és külső szakmai partnerek is bevonásra kerültek. 2015. augusztus és 2016. március között összesen hét Tervezői MCS ülésre került sor⁵. Mindvégig fenntartottuk az online kommunikációs csatornát, amelyen keresztül a távolmaradók véleményét és ötleteit kértük be. Az így jelentkező egyéni igényekre reagálva személyes beszélgetésekre (a mélyinterjú módszer alkalmazásával) is sort kerítettünk. A VVK a honlapján folyamatosan tettük közzé a HFS 2014-20-as tervezés aktuális állásáról szóló tájékoztatókat, továbbá biztosítottuk a HFS véleményezési lehetőségét elektronikus formában is (email), a hagyományos formák megtartása mellett. A Völgy Vidék Község a VVK HFS tervezése során – előzetes bejelentkezés, időpont-egyeztetés mellett – folyamatos személyes konzultációs lehetőséget biztosított továbbá a munkaszervezet irodájában, mellyel számos esetben éltek is már eddig is a térségben élők. Telefonos egyeztetések révén és elektronikusan, email útján is sor került a konzultációkra.

A HFS elkészítését segítő képzések száma, témaköre

A 2015-2016-os HFS tervezés során a HFS elkészítését megalapozó megtartott képzések eszköztárára a következőkre terjedt ki: hirdetmények, internetes közzététel, konzultációs lehetőségek különböző formáinak biztosítása (személyes, telefonos, e-mail-es), meghirdetett térségi képzések, szakmai fórum(ok), workshopok. Az előkészítő munka már 2015. év tavaszán megkezdődött, amikor szakmai fórumokon ismertette a munkaszervezet a térségben élő emberekkel az előző időszak eredményeit, a LEADER-együttműködések hasznosságát és azok példaértékű módjait. A képzéseknek ebben az időszakban az volt a céljuk, hogy felhívják a figyelmet az új tervezési időszakra, az abban rejlő együttműködések biztosította lehetőségekre, valamint, hogy bevezesse a leendő projektgazdákat a támogatási rendszer működésébe. A fenti alkalmakon (13 db) összesen 164 fő vett részt, melynek egy része több rendezvényen is megjelent. A fejlesztési képzések során összesen a résztvevők 27%-a volt önkormányzat vagy önkormányzati intézmény képviselője, 37%-a civil szervezet képviselője és 36%-a vállalkozó.

A HFS elkészítését segítő konzultációk, fórumok száma, témaköre

Általános

4 alkalom	Helyzetfeltárás, igények feltérképezése	
1 alkalom	HFS tervezet (draft) disszeminációja	
2 alkalom	HFS és a helyi fejlesztési igények illeszkedésének kérdései	
1 alkalom	VVK HFS tervezet bemutatása, TCS által jóváhagyott, összeállított HFS bemutatása, fórum, észrevételek, konzultáció biztosítása	HFS

Specifikus

7 alkalom	Tervezői Csoport ülések	
-	TCS megalakulása, ütemterv kialakítása	
-	Helyzet feltárás-helyzetelemzés, térszerkezeti adottságok, környezeti adottságok, kulturális erőforrások, társadalmi, gazdasági helyzetkép az elkészült háttéranyagok alapján – SWOT elemzés	
-	Fejlesztési szükségletek meghatározása, stratégiai célok, jövőkép kialakítása	
-	Térségre és a partnerségre vonatkozó specifikus célok hierarchiájának meghatározása	
-	Cselekvési terv kialakítása	
-	Együttműködési projektek, hálózati együttműködések	
-	Helyi értéktár, hiányterületek, felmérések értékelése, beépítésük a VVK HFS-be	
2 alkalom	Operatív programok és pályázati lehetőségek ismertetése	

a. Gazdaság

1 alkalom	Turisztikai fejlesztési lehetőségek	
-----------	-------------------------------------	--

⁵ Részletesen és ezt szakmailag alátámasztandóan lásd a 2. számú mellékletet

1 alkalom	Vállalkozások lehetőségei 2014-2020 programozási időszakban
1 alkalom	Mezőgazdasági kistermelői fejlesztések (VVK helyi termék, VVK Sajtút)
1 alkalom	Együttműködés a kerékpáros turisztikai kiadvány előkészítése
<i>b. Társadalmi</i>	
8 alkalom	Személyes konzultáció települési polgármesterekkel (azon önkormányzatok felkeresése, elképzeléseik, település specifikus információik beillesztése a VVK HFS-be, melyek a rendezvényeken nem jelentek meg)
1 alkalom	Hálózatok kialakítása, szakmai együttműködési lehetőségek
<i>c. Környezeti</i>	
1 alkalom	A Váli-víz és a Szent László patak rehabilitáció várható hatásai, összefüggései, környezeti fenntarthatóság
<i>d. Esélyegyenlőségi - horizontális célok</i>	
1 alkalom	workshop
2 alkalom	szakértői egyeztetés (ROMACT projekt)
1 alkalom	TCS, a kidolgozott háttéranyagok és a HFS útmutató alapján a munkaanyag összeállítása

A tervezés során **31** HFS elkészítését segítő konzultációt, fórumot szerveztünk, **342 fő** részvételével, saját térségünk 16 települése és Bicske, mint partnerségben együttműködő település, és egyéb települési résztvevőkkel. Külön hangsúlyt fektetünk a közösségi, hálózati együttműködések bemutatására, ötletek generálására, a hálózati együttműködésre kevésbé elérhető civil szervezetek, települések bevonására. A felmerült igények többségében egy szervezetet vagy települést érintő, egyéni érdekek mentén megvalósítani tervezett programok, ezért a partnerség építése, a projektek egymáshoz illesztése fontos feladat, amelyekre a korábbi években alkalmazott módszereken kívül újabb eszközöket is kell találni és beépíteni a pontozási rendszerbe.

Közösségi részvétellel elsősorban a szükségletek, hiányterületek feltérképezésére fókuszáltunk, a térségek elvárásainak megfelelően. A megállapítások, javaslatok beépültek a VVK HFS tervezetbe, és megjelennek az intézkedésekben is, figyelembe véve a felmerült igényeket valamint az időközben megjelenő pályázati kiírásokat. A HFS tervezés közösségi alapú kialakítása térségünk szereplőivel együttműködésben valósul meg. Az eltelt időszak alatt 27 HFS elkészítését segítő konzultációt, fórumot szerveztünk, valamint részt vettünk a térségünkben rendezett nagyobb rendezvényeken, eseményeken, ahol további konzultációs lehetőséget biztosítottunk a térségben élők számára. A HFS elkészítését segítő konzultációk, fórumok során összesen a résztvevők 23%-a volt önkormányzat vagy önkormányzati intézmény képviselője, 40%-a civil szervezet képviselője és 37%-a vállalkozó.

Több fórumon és egyeztető programon felmerült, hogy a szolgáltatások más területein, pl. építőipar, asztalosműhely, könyvelő irodák fejlesztései is fontosak lennének, melyek a 8. fejezetben leírt, a szűkítési indokok megfogalmazása mentén beépítésre kerültek.

A tervezés során a térséget lefedő mindkét járást sikerült bekapcsolni a Magyarországon most induló ROMACT Programba Az egyesülettel szoros együttműködésben megvalósuló projekt a helyi közigazgatás számára munkamódszereket és eszközöket biztosít annak érdekében, hogy hatékonyan elérje és felmérje a közösségeket és azok szükségleteit ott, ahol a legsérülékenyebb állampolgárok élnek. A program fő hangsúlya, hogy faicilitációval erősítse az önkormányzatok kapacitását a romák társadalmi befogadására alkotott tervekre és projektek végrehajtására. A program segíti az önkormányzatokat, hogy minőségi pályázatokat nyújtsanak be EU-s és hazai támogatásokra. Mindez elvezet a tartós, inkluzív közszolgáltatások kialakulásához.

3. A VVK HFS által lefedett terület és lakosság meghatározása

A Völgy Vidék LEADER térség Fejér megye északi-északkeleti peremén fekszik (1. ábra). Települései Budapesttől mintegy 30-55 km-re találhatók, de Székesfehérvár, a megyeszékhely is 25-55 perc alatt érhető el időben a leggyorsabb úton haladva (átlagosan 38 perc; 8. Melléklet 2. ábra). A mintegy 55.400 ha kiterjedésű vidékfejlesztési célú területi egységet 16 egymással szomszédos 10 ezer fő alatti népességszámú települési önkormányzat területe alkotja a 2014-2020 közötti programozási időszakban. Közülük nyolc teljes mértékben lefedi a martonvásári járást (Baracska, Ercsi, Gyúró, Kajászó, Martonvásár, Ráckeresztúr, Tordas és Vál), míg a másik nyolc a bicskei járás része (Alcsútdoboz, Csabdi, Etyek, Felcsút, Mány, Óbarok, Tabajd és Vértesacsa). A teljes területükkel jogosult települések mellett külterületi jogosultsággal a 10 ezer főnél népesebb Bicske város is tagja a vidékfejlesztési közösségnek, míg Lovasberény – amely a 2007-2013 közötti

időszakban a tagja volt – kivált a térségből 2014-ben. Jogszabály szerinti hátrányos besorolású település nincs a térségben.

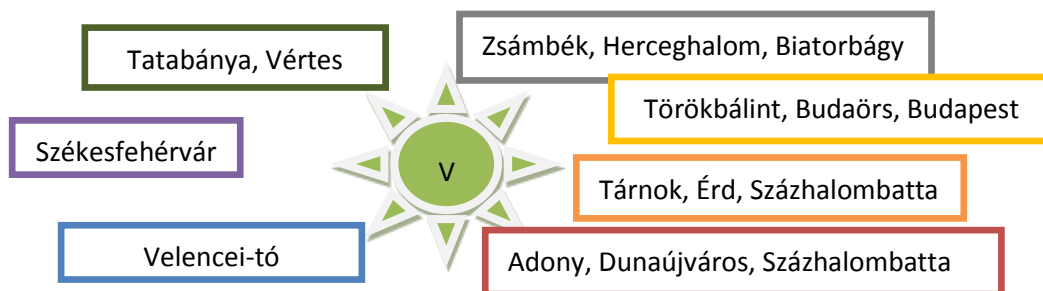
1. ábra A Völgy Vidék Közösség területe a 2014-2020 közötti programozási időszakban

Forrás: KSH TEIR

A térség területi és társadalmi-gazdasági koherenciáját egyfajta különállás jelenti, amely a Vértesre is kiterjedő szomszédos velencei-tavi, valamint a budapesti agglomerációs táji-beépítési karakterektől való elkülönülésben, egyúttal a mindkettőből való részesülésben ragadható meg. Ebből adódóan a térség településeit és szervezeteit széleskörű együttműködések jellemzik, melyek fő irányait az azokban leggyakrabban megjelenő településekkel és térségekkel a 3. ábra mutatja.

2. ábra A Völgy Vidék elsődleges vonzáskörzetei és térkapcsolatai

Forrás: saját szerkesztés

A vidékfejlesztési egyesület részvételével 2008 óta megvalósult együttműködési projektek is részben a közvetlenül szomszédos LEADER térségek tagjaival közösen (pl. helyi termékes vásárok, kerékpáros pihenőhelyek és útvonal térkép, sajtút-állomások, konferenciák, rendezvénytechnika), avagy távolabbi településekkel, szervezetekkel, de közös tematika, az abban való együttes érintettség vagy érdekelttség alapján valósultak meg (pl. LEADER pihenőpontok, NATURAMA és LESZ együttműködések, nemzetközi és hazai rendezvények és tanulmányutak, sajtút-hálózat).

A helyi fejlesztési stratégia céljainak megvalósításához az erőforrások kritikus tömege rendelkezésre áll a térségben, mivel az állandó népesség száma az évek óta pozitív vándorlási egyenlegnek köszönhetően folyamatosan nő a térségben, és ma már meghaladja a 40 ezer főt (2015-ben 40.816 fő). Továbbá a kedvező földrajzi fekvésből származtatható adottságok is jelentősebb mértékben járulnak hozzá az átlagot meghaladó térségi fejlettségi szinthez és a kedvező társadalmi-gazdasági helyzethez, egyúttal nagyban befolyásolják a térség lehetőségeit és kilátásait is. Többek között évszázadok óta jellemző, hogy a tágabb körzetben kialakult gazdasági szerepkör túlnyomórészt városellátó jellegű. A Völgy Vidék Közösség termékeinek és szolgáltatásainak nagyobbik részét a közeli nagyváros és környete igényei hívták életre és tartják fenn. A társadalom és a szokások átalakulásával, a lakosság költözési irányainak és tendenciáinak változásával azonban ennek a mérséklődése tapasztalható és prognosztizálható a továbbiakra, amelyet a stratégia céljai is elősegítenek a megfelelő helyi gazdaságfejlesztési eszközök alkalmazásával (pl. kisleptékű helyi feldolgozó

üzemek, a feldolgozás szintjének emelése, rövid ellátási láncok, rekreációs fejlesztések, nagytérégi rendezvények, társadalmi szolgáltatások).

Gazdaságfejlesztés terén a Völgy Vidék Községnek olyan utat kell járnia, amely enyhíti függőségét a nagy, számára befolyásolhatatlan piacoktól, energia- és termékellátásoktól. Ez az út, a mainál sokkal jobban az önellátásra törekvő helyi társadalmi-gazdasági rendszerre való fokozatos áttérés útja a több évszázados meghatározottságot jelentő nagyváros-ellátó gazdasági berendezkedés oldása érdekében. Ezt az is támogatja, hogy az ipari parkok még nem érték el a térség határát, helyben csak kisebb méretű ipari övezetek találhatók. A térségében Ercsi, Martonvásár, Bicske és Felcsút számára prognosztizálható jelentősebb ipari tevékenységre alapozott gazdasági fejlődés. Az önellátásra törekvő helyi gazdaságfejlesztés a vidékfejlesztés, azon belül a LEADER-program végrehajtása és támogatásai főbb irányainak meghatározása szempontjából is elsődleges.

A gazdaságfejlesztés terén három szintet különböztetünk meg a tervezés során, és abban látjuk a legnagyobb térségi innovációs lehetőséget, hogy elősegítjük ezek összehangolását a helyi lakosok jobb életminősége érdekében a LEADER program segítségével. A három terület a következő:

- 1) A térségi gazdaság tudatos fejlesztése, amely hozzájárul a helyi emberek jobb életminőségéhez (pl. a minőségi élelmiszerek és a helyi köz- és piaci szolgáltatások).
- 2) A térségi gazdaság olyan tudatos fejlesztése, amely helybe hozza a helyi termékek és szolgáltatások vásárlóit a közeli nagyvárosokból, és folyamatosan a térségben tartja ezt a vásárlóerőt.
- 3) Hozzájárulás ahhoz, hogy a külső befektetések, fejlesztések a fejlesztési irányokkal összehangolva, tudatosan kialakított térségi, helyi fejlesztési stratégiára épülve történjenek meg.

A három terület összehangolása során a LEADER segítségével próbáljuk megkeresni a közös pontokat és megteremteni a kapcsolódásokat a szintek között. Például a térségi helyi termékek árusítása nemcsak bevételt jelent, illetve a helyiek életminőségét javítja, hanem a szabadidős turisztikai vonzerőt is növeli. Vagy ha a települések a vállalkozási övezeteket stratégiai szempontok alapján jelölik ki, akkor ezek foglalkoztatást biztosíthatnak a helyieknek, kötődhetnek a vidéki célokhoz, és lehetővé teszik a tájhasználati konfliktusok elkerülését is (pl. nem járulnak ahhoz hozzá, hogy egy szezonálisan hangos borsóhántoló-üzem épüljön egy csendes pihenést kínáló panzióval mellé).

A társadalmi részvétel lehetőségei zömében formalizáltak, irányítottak és egysíkúak a (tájékoztatás, közmeghallgatás), az aktív közösségekkel rendelkező településeken azonban többféle formája is jelen van (aktív tájékoztatás, konzultáció, CSR). Egyes fejlettebb, az együttműködés magasabb fokaira épülő elemei ugyanakkor még mindig teljesen hiányoznak a mindennapokban (pl. közösségi tervezés, átruházott döntés, konfliktuskezelési technikák alkalmazása). A 2007-2013-as időszaknak vannak azonban kézzel fogható eredményei is, elterjedt a LEADER szemlélet, az a típusú megközelítés, mely során a térségi együttműködések és egyeztetések gyakoribb és változatosabb formában jelennek meg, valamint új tematikus együttműködési formák is létrejöttek (pl. sajtóhálózat).

4. Az akcióterület fejlesztési szükségletei és lehetőségei

4.1 Helyzetfeltárás

4.1.1 Térszerkezeti adottságok

A Völgy Vidék térség Fejér megye és egyúttal a Közép-dunántúli Régió északkeleti peremén helyezkedik el, közvetlenül határos a Közép-magyarországi Régióval, illetve annak részeként a budapesti agglomeráció településeivel. Földrajzi fekvéséből adódóan a Budapest-központú országos sugárirányú úthálózat három ponton is áthalad rajta. Az M1, M6, M7 autópályák, az 1-es, 6-os és 7-es számú főutak, valamint a területet keresztező vasúti fővonalak – amelyből szintén három a meghatározó – kiváló külső elérhetőséget biztosítanak a térség számára, egyúttal kiemelt szerepet játszanak a helyi gazdaság működésében és az itt lakók a különféle célú ingázásának elősegítésében. A legközelebbi autópálya csomópont időben a leggyorsabb úton haladva egyik településtől sincs messzebb 20 percnél (Vértesacsa 20,1 perc), de átlagosan 8,5 percre van (a négy autópálya menti benzinkútnál lévő 2 pár nem hivatalos leparkoló figyelmen kívül hagyva, 8. *Melléklet 4. ábra*). Ugyanezen, időintervallumon belüli értékek adódnak, illetve hasonló az átlagérték a járásközpontok (Bicske, Martonvásár) egyes településekről történő elérése esetén is (8. *Melléklet 5. ábra*).

Az elmúlt évek kutatásai és térszerkezeti vizsgálatai szerint a Völgy Vidék térség a budapesti agglomeráció peremterületét alkotja: a vele érintkező két agglomerációs zóna a legkedvezőbb gazdaság- és társadalomstatisztikai mutatókkal jellemezhető az országban. Ezek a városkapu-jellegű, sokoldalúan fejlett és modern déli szektor (azon belül is Érd-Törökbálint-Budaörs körzete), illetve a kertvárosi jellegű elit

lakónegyedeket alkotó nyugati szektor (Zsámbék-Biatorbágy-Budakeszi körzete). A budapesti agglomeráció e szektorai és a szomszédos Fejér megyei járások, települések általános fejlettsége, illetve fejlődési dinamizmusa kedvező értékeket mutat országos összevetésben. A nagyobb térszervező és vonzerővel rendelkező települések a következők Völgy Vidéken:

- Városi jogállású települések központi funkciókkal: Bicske, Martonvásár, Ercsi
- Jelentősebb turisztikai vonzerővel rendelkező központok: Etyek, Felcsút-Alcsútdoboz, Csabdi-Mány, Martonvásár
- Völgy Vidék Közösség vidékfejlesztési szempontú adminisztratív központja: Vál

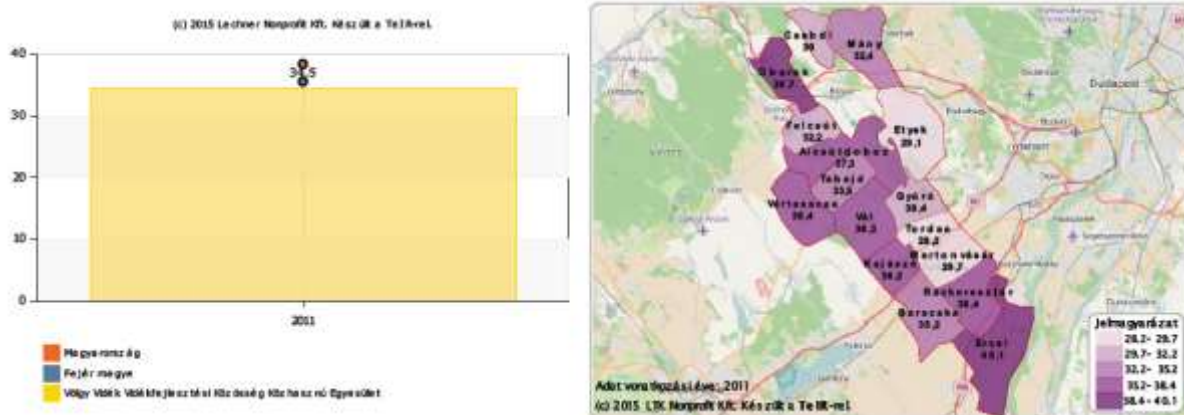
4.1.2 Környezeti adottságok

A Völgy Vidék térség legnagyobb része egy vízfolyás-völgyekkel szabdaltsík terület. A természeti környezetben több európai és országos (pl. Alcsúti Arborétum TT, Martonvásári Kastélypark, NATURA 2000-es területek), ill. helyi szinten védett természetvédelmi terület található, de számos értékes élőhely nem áll még védelem alatt. A Szent László-patak és a Váli-víz völgye térségi jelentőségű ökológiai folyosót alkot, ezek a Gerecse és Vértes élőhelyeit kötik össze a Duna országos jelentőségű ökológiai folyosójával. Az ercsi Duna-part a Fejér megyei tájképvédelmi övezet része.

A térség mezőgazdasági területhasználatára elsősorban a szántó művelési ág jellemző. A vízfolyások mentén jelentős kiterjedésű, jó minőségű gyepterületeket találhatók. Az erdőszűkség alacsony, az erdők nagyobb részén nem honos fajokat telepítettek, csak kisebb részük a természeteshez közeli elegyes erdő. A szőlő- és gyümölcsstermő területek településenként 5-7%-os arányban vannak jelen a művelésben. Részben a térségben fekszik az Etyek-Budai borvidék, amely Magyarország legfiatalabb borvidéke. A Bicskétől Pákozdig húzódó szőlőültetvény 1990-ben emelkedett borvidéki rangra, 1997-től szerepel Etyek-Budai borvidék néven. A területe 7.117 ha, amelyből kb. 2.000 ha van betelepítve szőlővel. A borvidékhez 20 település tartozik, ezek közül 10 völgyvidéki, amelyek a három borvidéki körzetből kettőben vannak jelen, az etyeki (Alcsútdoboz, Etyek, Felcsút, Gyúró, Kajászó, Martonvásár, Tordas és Vál), valamint a budai körzetben (Bicske és Csabdi). VV területén jelentősebb légszennyezést okozó ipari létesítmény nem található, de a tágabb környezetében több ilyen is üzemel (pl. Százhalombattán a kőolaj-finomító, hőerőmű, tatabányai üzemek). A térségben a szálló por és a koromterhelés érdemel említést. A koromterhelés a széntüzelésből, míg a porszennyezés részben távolabbról származik, helyben pedig a burkolatlan utakról és a nagyméretű, összefüggően művelt szántóterületek deflációjából ered. Ezek mérséklésére fűtőkorszerűsítéssel, a falvakon áthaladó jelentős tehergépjármű-forgalom korlátozásával, a burkolt utak arányának növelésével, illetve védőerdősávok telepítésével van lehetőség. Így is kedvezőbb a térség levegőminősége, mint az agglomerációban, az iparterületekkel rendelkező környező területeken.

A hulladékgazdálkodás terén jellemző, hogy minden településen elérhető – a települések legnagyobb részére kiterjedően – a szelektív hulladékgyűjtés: a bevont lakások aránya térségi szinten egyharmados, amely minimálisan marad el az országos és a megyei átlagtól, és a vonatkozó a mutató (6. ábra) területi eloszlása egyenletes (a bevont lakások aránya településenként 28 és 40% között változik).

6. ábra A szelektív hulladékgyűjtésbe bevont lakások aránya országos és megyei összehasonlításban (% , 2011) és területi megoszlása a Völgy Vidéken (% , 2011)

Forrás: KSH T-STAR, TEIR

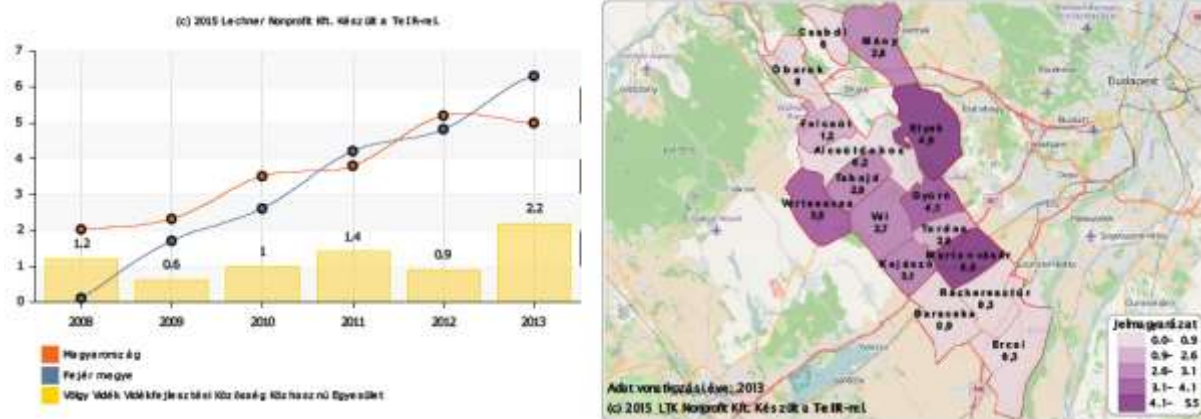
Az így elszállított hulladék aránya azonban már jelentősebben elmaradt az elmúlt években (2,2%) a megyei (6,5%) és az országos (5%) adattól (7. ábra) a szigetszerű központi gyűjtési rendszerek nagyobb arányban történő üzemelése miatt a településeken (a házhoz menő gyűjtés korlátozottan terjedt el). Ez nem vall kedvező önkormányzati és szolgáltatói tapasztalatokra, valamint magas fokú környezettudatos lakossági illetve közösségi szemléletre ezen a téren a térségben.

Viszonylag magas a hulladék szervesanyag-tartalma, csak néhány településen jelenik meg a zöldhulladék közösségi gyűjtése, komposztálása. Itt is komoly problémát okoz az engedély nélkül lerakott hulladék, amely tájképi és környezetvédelmi problémák forrása is. A kommunális folyékony hulladék kezelése minden településen megoldott. A Váli-völgy településeinek szennyvizét a bicskei, az újbaroki és a baracscai, a Szent László-patak menti településeket a ráckeresztúri tisztítótelep fogadja be, míg Ercsi szennyvizét helyben tisztítják. A szennyvíztisztítók a kapacitásaik felső határán üzemelnek, részben bővítésre szorulnak, ezért rendszeresen kerül tisztítatlan szennyvíz az élővizekbe.

Bár a völgyvidéki településeket összekötő Szent László-pataknak és Váli-víznek a vize a szennyezett kategóriába sorolható, zöldfelületeik jelen, viszonylagosan leromlott állapotukban is tájképi értéket képviselnek. A vízparti élőhelyek számos védett fajnak adnak otthont, menedéket, melyek védelme, fejlesztése, vízminőségük javítása nem csak tájvédelmi és élővilág-védelmi szempontból fontos.

Területük rendezése vonzóbbá teheti a térséget a letelepülni vágyók számára, jobb életminőséget biztosíthat az itt lakóknak, a vízparti utak, tanösvények, pihenőhelyek, madármegfigyelő-helyek stb. pedig az ökoturizmust élénkíthetik. E területek fejlesztése lovas-turisztikai szempontból is indokolható, mivel gondos tervezéssel lovastúra-útvonalak, szekérutak, versenyzésre alkalmas pályák is kialakíthatók a környezetükben. A Völgy Vidék térségében található horgász és halas tavak (kiemelten Baracska, Kajászó, Tabajd, Felcsút, Bicske, Etyek, Gyúró és Vértesacsa), az ercsi Duna-part a horgászturizmus fellendülését is szolgálják. Lehetőséget kínálnak a felszíni vizek az aktív vízi turizmushoz kapcsolódó hasznosítási formáknak is (pl. Martonvásár-Tordas Rebel Beach, dunai hajózás). A természeti és a rendezett, tiszta lakókörnyezet gazdaságilag is jelentős értéket képvisel. A helyi védett területek természetvédelmi fenntartása munkahelyeket teremt, de a turizmus „kiszolgálása” is új munkahelyeket biztosít, akárcsak a vizes élőhelyek rekonstrukciója.

7. ábra A lakosságtól szelektív hulladékgyűjtésben elszállított települési szilárd hulladék arányának változása országos és megyei összevetésben (% , 2008-2013) és területi megoszlása a Völgy Vidéken (% , 2013)

Forrás: KSH T-STAR, TEIR

4.1.3 Kulturális, turisztikai és szabadidős erőforrások

A Vértesalja, az etyeki dombok, a Szent László-patak és a Váli-víz övezte Völgy Vidék kultúrtáj egy városmenti rekreációs övezet, amely ebből adódóan nélkülözi a klasszikus turisztikai infrastruktúrát és ellátórendszert. Ugyanakkor a természet közeli értékekből adódóan kapcsolódik a szelíd és a kulturális turizmus különféle válfajaihoz (pl. fesztiválturizmus, örökségturizmus, kastélyturizmus, kalandturizmus, aktív turizmus, bakancsos turizmus, ökoturizmus, falusi turizmus, lovas turizmus, borturizmus, zarándokturizmus), amelyek több órás tartalmas feltöltődést tudnak esetenként biztosítani, kombinációik pedig több napos programok alapját képezik (Kiegészítő információk 7.).

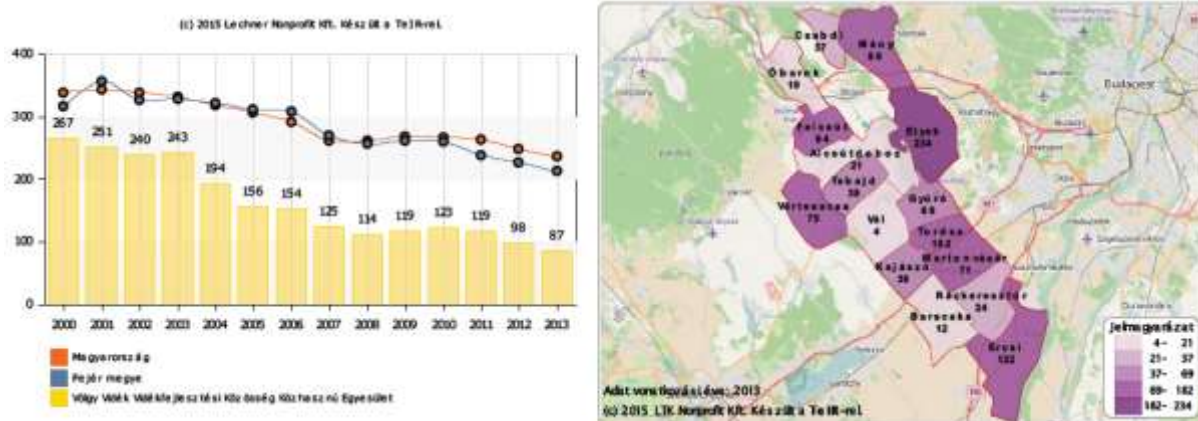
A rekreációhoz – valamint az átutazó, néhány órás és egynapos turizmushoz – kapcsolódó szálláshely-szolgáltatás és vendéglátás alapegységei minden településen jelen vannak. Ez azonban töredékében jelent kereskedelmi célú üzemelést és vendégéjszakákat a szállásadás területén, hanem ezek részben falusi szálláshelyek, amelyek együttes kapacitása újra mintegy 80 férőhelyet és 1500 vendégéjszakát jelentett 2013-ban egy jelentősebb visszaesést követően, továbbá nagyjából munkásszállás, közösségi szálláshely és magánszállásadás kategóriába sorolják magukat az esetlegesen megfelelő színvonal ellenére is (8. Melléklet 8-11. ábra). Ebből adódóan idegenforgalmi adóbevétel az önkormányzatoknál gyakorlatilag nem mutatható ki (tíz vagy százazres nagyságrendben van jelen éves szinten a kereskedelmi szálláshelyekkel egyáltalán érintett települések költségvetési bevételei között).

A külföldiek által a szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák aránya változatosan alakult az elmúlt években az országos vagy a megyei értékek évről évre viszonylag stabil, kevésbé változó értékeihez képest. A legtöbbször 40-60% között alakult a kereskedelmi szegmensben és 25-50% között a falusi szálláshelyek esetében, és ez a kereskedelmi szállások esetében a megyei arányoknál kedvezőbb, de elmarad az országostól, míg a falusi szállásadásnál mindkét trendet meghaladja. Más években viszont (2001-2003 és 2010-2013 között) csak 10-20% között mozgott vagy az alatt maradt mindkét szegmensben, jelentősen alulmúlva a területi átlagokat. Ez összefüggésbe hozható a szerény kapacitásokkal, amelyeket a térség időszakosan nagyobb arányban megvalósított nemzetközi rendezvényei vagy eseményei is nagyobb mértékben meghatároznak. Az átlagos tartózkodási idő a térség szálláshelyein (2013-ban 1 és 1,3 nap a kereskedelmi és a falusi szálláshelyeken), egyes kiugró évektől eltekintve (2005, 2007 és 2011), rendre a megyei és az országos átlagok alatt marad.

A szállásadás és vendéglátás magasabb színvonalú helyszínei – besorolásuktól függetlenül – a térség legfontosabb rekreációs és egyedi élményt nyújtó vonzerői közelében telepedtek meg. Ezeket a kiemelt térségi turisztikai vonzerőket, termékeket és szolgáltatásokat a Kiegészítő információk 7. számú melléklete tartalmazza.

Közművelődés tekintetében a kultúraközvetítés intézményei, a könyvtár (12. ábra), a közösségi ház vagy valamilyen típusú közösségi színtér megtalálhatók a településeken. Kiemelt partnerségi és szervező erővel rendelkeznek a kisvárosi kulturális központok és népművelés-szervezők (Brunsztvik-Beethoven Központ Martonvásáron, Eötvös József Művelődési Ház Ercsiben, Petőfi Sándor Művelődési Központ Bicskén), valamint egyes települések kiemelt kultúraszervező központjai (pl. Etyeki „Magyar-kút” Művelődési Központ, Tordasi Hangya Művelődési Ház, Teremtőkert, nagyegyházi Hangistálló). Színes a skálája az öntevékeny művészeti csoportoknak: kórusok és népdalkörök, zenekarok, néptánc együttesek, melyek közt több országos hírű és rangos minősítésű (pl. Martonvásári Százszorszép Táncegyüttes, fúvósok, Tordasi Pillikék, martoni, völgyvidéki művészek).

12. ábra Száz lakosra jutó települési könyvtárból kölcsönzött könyvtári egységek számának változása országos és megyei összevetésben (db, 2000-2013) és területi megoszlása a Völgy Vidéken (db, 2013)

Forrás: KSH T-STAR, TEIR

Völgy Vidéken a kézművességgel foglalkozó szakkörök és személyek is szép számban jelen vannak, a népi kismesterségek üzői minden településen képviselnek valamely, vagy többféle hagyományos szakmát. Virágzását éli a hagyományörzés, mely a helyi termékek felértékelődésével, bemutatókon és vásárokon egyre gyakrabban mutatkozik be, indul el a térségi ismertség útján.

Összegzésként adódik a következtetés és abból a javaslat, hogy szükség van a térség egységes szabadidős-turisztikai menedzsment rendszerének kialakítására a meglévő vonzerők, turisztikai és szabadidős kínálat célzott, tudatos, komplementer és kreatív fejlesztése érdekében, amely az élmény-, a hagyomány- és az egyéb értékteremtő turisztikai szolgáltatások kiépítésén, koordinálásán és továbbfejlesztésén alapul. További elengedhetetlen feladat a kulturális és szabadidő-gazdaság erőforrásainak tematikus és célcsoport-specifikus összegyűjtése, összehangolása, térségi rendezvénynaptárba helyezése, hálózatba valamint egységes program-csomagokba szervezése, koordináló szervezetének kialakítása és működtetése, illetve egyes elemeinek kiemelt jelentőségűvé fejlesztése a 2014-2020-as időszakban, amelyben a helyi fejlesztési stratégia kiemelt szerepet kap.

A Völgy Vidék térség népesedése hűen leképezte az országos és a nagyvárosok környéki vidéki térségek településeinek népesedési tendenciáit az elmúlt évtizedekben. Egy-egy térség népességszám növekedésének záloga a mai Magyarországon szinte kizárólag a pozitív vándorlási egyenleg tud lenni, mivel tartósan magas szintű az elhalálozás és alacsony szinten stabilizálódott a gyermekvállalási hajlandóság, amely ebben a térségben is jellemző. Jóllehet utóbbi értéke a 2000-es évek környéki családbarát intézkedéseknek köszönhetően átmenetileg emelkedett, de azóta visszaesett. Ugyanakkor még mindig átlagot meghaladó a negatív természetes szaporodás, azaz enyhébb a természetes népességfogyás, mint a megyében vagy az országban (13. ábra). Viszont a vándorlási egyenleg is negatívba fordult az elmúlt 4-5 évben több ok miatt is (pl. gazdasági válság hatása az ingatlanpiacra és építkezésekre, beköltözést támogató települési népesedéspolitikai intézkedések alacsony volumene), így a 2010-es évek elejeig tartó népességnövekedés megtorpant (15. ábra).

(c) 2015 Lechner Nonprofit Kft. Mészáros T. Zoltán

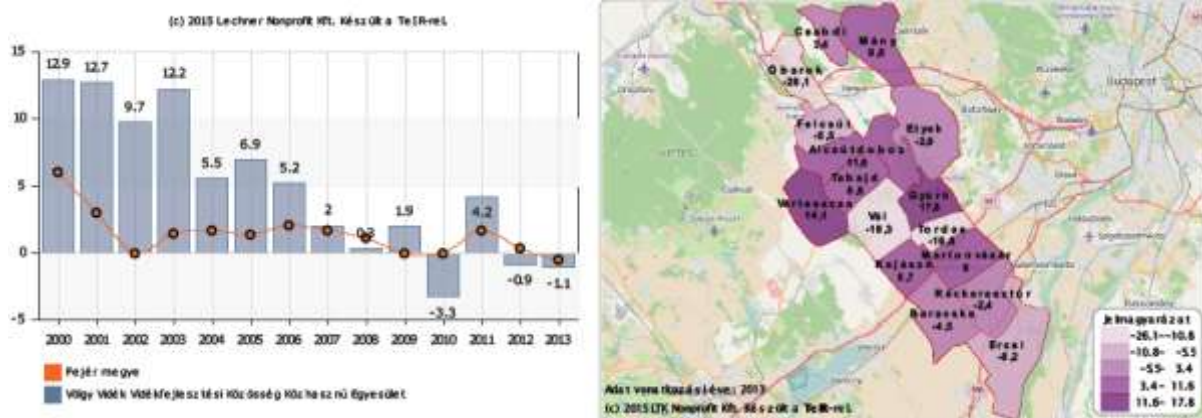
Év	Magyarorszag (%)	Fejler megye (%)	Vagydonk Vteli-kezesi szallitasi szolgaltato egyesulet (%)
2000	-2.1	-2.1	-3.7
2001	-2.5	-2.5	-3.5
2002	-2.5	-2.5	-3.7
2003	1.0	-2.9	-4.2
2004	-0.7	-2.4	-3.7
2005	-0.9	-2.6	-3.8
2006	-1.0	-2.8	-3.2
2007	0.4	-2.8	-3.6
2008	-0.4	-2.7	-3.2
2009	-0.3	-3.3	-3.5
2010	-2.0	-3.8	-4.2
2011	-1.4	-3.8	-4.2
2012	-0.6	-3.7	-4.1
2013	-2.5	-3.7	-4.1

■ Magyarország
■ Fejler megye
■ Vagydonk Vteli-kezesi szallitasi szolgaltato egyesulet

18

14. ábra A vándorlási egyenleg változása országos és megyei összevetésben (ezrelék, 2000-2013) és területi megoszlása a Völgy Vidéken (ezrelék, 2013)

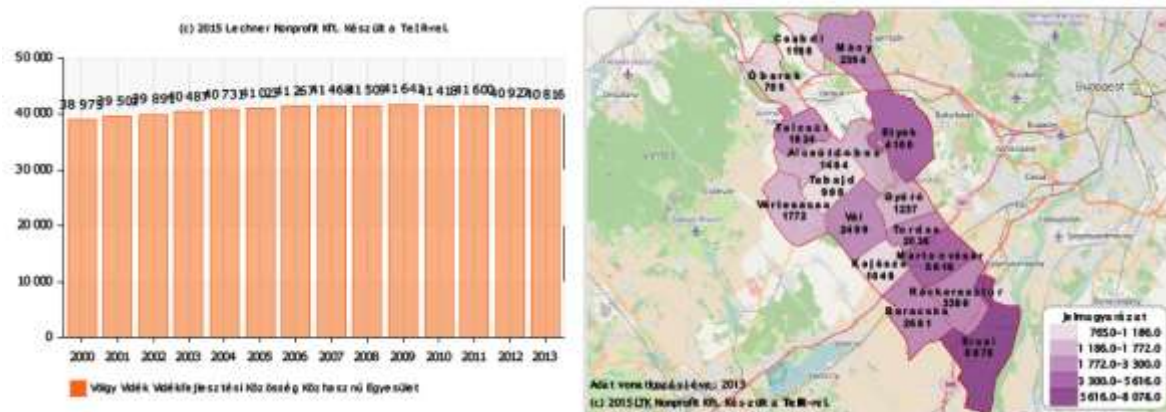

Forrás: KSH T-STAR, TEIR

A népességszám korábbi gyors növekedése főképp két trendnek volt tulajdonítható. Egyrészt az 1960-as évek végén, 1970-es évek elején beköltözők gyermekei nemrégiben léptek gyermekvállalási korbba. Másrészt a vándorlási egyenleg jelentős mértékben pozitív volt, főként a fővárosi szuburbanizációs folyamatokból adódóan (14. ábra). A népességszám beköltözési alapú növelése fenntartható módon egy előremutató vidék-, terület- és településpolitikával akár még ma is tovább növelhető lenne, de a nagyváros-környéki kiköltözési folyamatok megváltozása (reurbanizáció), a gazdasági válság máig tartó hatásai és a szükséges helyi önkormányzati ösztönzők kimerülése miatt ez megtorpant. Az Európai uniós támogatások intenzitásának jelentősebb csökkenése a Közép-magyarországi Régióban azonban e téren is változást hozhat, mivel megindult a fejlesztést tervező vállalkozások szék- illetve telephelyeinek kitelepedése a szomszédos régiók határterületeire, amely folyamat nagyobb részben a munkaerő és kisebb részben a cégvezetők, tulajdonosok költözésével is járhat követő jelleggel.

Az állandó népesség száma a térségben a KEKKH személyi adat- és lakcímnnyilvántartásának adatai alapján 42.267 fő volt 2015-ben (Bicskével együtt 54.604 fő), amely az 1990-es népességszámot több mint negyedrésszel meghaladja. A KSH adatai szerint a lakónépesség száma ennél némileg alacsonyabb (40.816 fő) az itt és máshol élők máshol illetve itt bejelentett tartózkodási helyének negatív egyenlege miatt (15. ábra). A népesség közel fele a térség három kisvárosában él (Bicske 12.337 fő, Ercsi 8.522 fő, Martonvásár 5.635 fő), a városlakók aránya Bicske nélkül azonban csak egyharmadot tesz ki. A térség minden negyedik lakója a rendszerváltozás után költözött ide (azaz „gyűttment vagy bebíró”).

15. ábra A lakónépesség számának változása a Völgy Vidéken, Fejér megyében és Magyarországon (fő, 2000-2013, fő) és területi megoszlása a Völgy Vidéken (fő, 2013)

Forrás: KSH T-STAR, TEIR

A korszerkezet kapcsán kiemelhető, hogy a Völgy Vidék térség népességstruktúrája egyelőre fiatalos, amely a vándorlásoknak a korábbiakban tartós pozitív különbözete, az arányaiban kiemelkedő fiatal felnőtt-korú

betelepedők és gyermekeik javára írható, a gyermekkorúak relatívan magasabb arányának köszönhető (8. Melléklet 16. ábra). Az időskorúaknak a gyermekkorúak arányát mára már meghaladó korosztályos részesedése ugyanakkor ráirányítja a figyelmet az előregedés párhuzamosan zajló, de – területi összevetésben – még mindig mérsékelt előre haladására (8. Melléklet 17. ábra).

Az idősök száma ugyanis jelentősen bővült 1990 óta. Ráadásul az 50-59 évesek népes korcsoportja jelentősen növelte számát és részarányát a 2000-es évek közepétől kezdődően, miközben az utána következő – szintén széles – 40-49 éves korosztály is hamarosan időskorba lép (8. Melléklet 18. ábra). Népesedési szempontból a települések többségének problémát okoz a fiatalok megtartása a kulturális és közösségi szolgáltatások hiányosságai és a térségi-helyi munkalehetőségek hiánya miatt.

A térség etnikai és kisebbségi helyzetét tekintve országos átlag körüli az etnikai és nemzeti kisebbségek aránya. Ercsiben horvátok és romák, Óbarokon, Etyeken és Mányon németek és romák, Bicskén és Baracsán romák, míg Vértesacsán németek működtetnek nemzetiségi önkormányzatot. Kis számban más településeken is élnek németek, illetve romák (19. ábra).

19. ábra A magukat romának vallók aránya a Völgy Vidéken és településein, Fejér megyében és Magyarországon (2011)

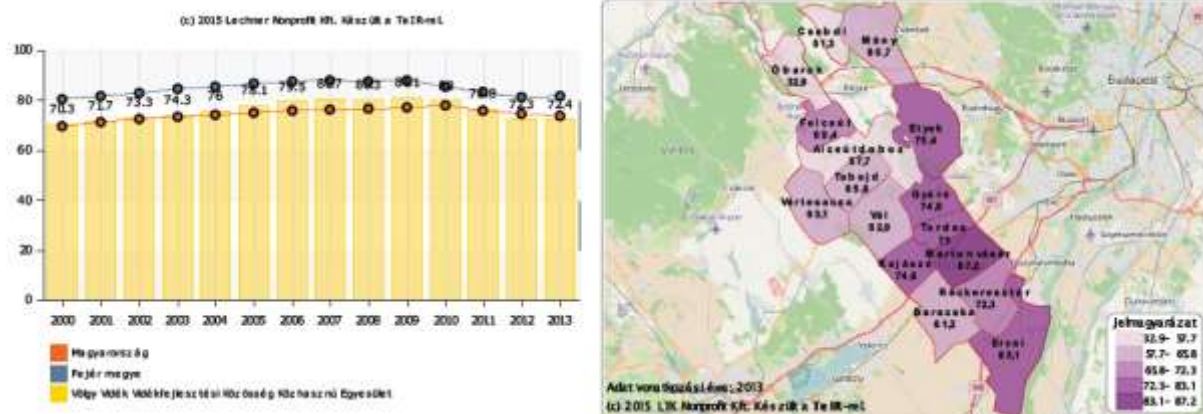

Forrás: KSH T-STAR, TEIR

A németek hagyományörzésben és rendezvényszervezés terén aktív és erős helyi közösségekkel rendelkeznek, és ugyancsak aktívak az ercsi rácok. A roma kisebbség Bicskén és Ercsiben, illetve a környékeiken koncentrálnak, nemegyszer területileg is elkülönült, szegregált módon élnek (Ercsiben pl. kb. 1500 fő egy tömbben) egyes más településeken is. Körükben átlag feletti a munkanélküliség, a szociális segélyezés, foglalkoztatási lehetőségeik szűkösek, szervezeteik, partnerségi kapcsolataik nehézkesen működnek, életkörülményeik kedvezőtlenek. A népesség lakáshelyzete kedvező a Völgy Vidéken, mivel a térség kifejezetten egy lakó- és rekreációs zóna a főváros és agglomerációja, valamint a Budapesttől távolabbi üdülési területek, a Velencei-tó és Balaton között. Zömében a családi házas beépítés jellemző átlagos ingatlanárakkal, települési vagy településen belüli eltérései kisebbek.

A lakások között az alacsony komfortfokozatúak aránya átlag alatti kivéve Bicske környezetét (8. Melléklet 20. ábra), ahol a korábbi bányászkolóniák, majorságok és az egyéb külterületi lakott helyek lakásainak komfortszintje alacsony. A lakásépítések száma ebben a térségben is minimálisra csökkent (évi 5-6 új lakásépítés településenként), ugyanakkor relatív mutatói továbbra is meghaladják az országos és megyei átlagot. Akárcsak a 2000-es évek közepén zárult legutóbbi jelentősebb hálózatfejlesztések óta a lakásállomány infrastrukturális ellátottsága (vezetékes áram, víz, csatorna, gáz, telefon, kábeltelevízió és szélessávú internet-ellátottság illetve rákötési arány), amely nem jelenti azt, hogy esetenként egyes településrészek ellátása is teljes körűen megoldott lenne (főként a kisvárosok vannak elmaradásban pl. a csatornázás területén, illetve Óbarok kiépítetlen, továbbá Mány és Felcsút; 8. Melléklet 21. ábra). Ezért a további gerinchálózat-bővítések és a minőséget érintő hálózati fejlesztések is elengedhetetlenek, mert ezeken a területeken komolyabb elmaradások vannak (pl. a legalább 30 Mbps sávszélességre képes vezetékes internet-hozzáférés 5-6 településen is elérhetetlen vagy ott áll rendelkezésre, ahol a szolgáltató azt nyújtani képes, 22. ábra).

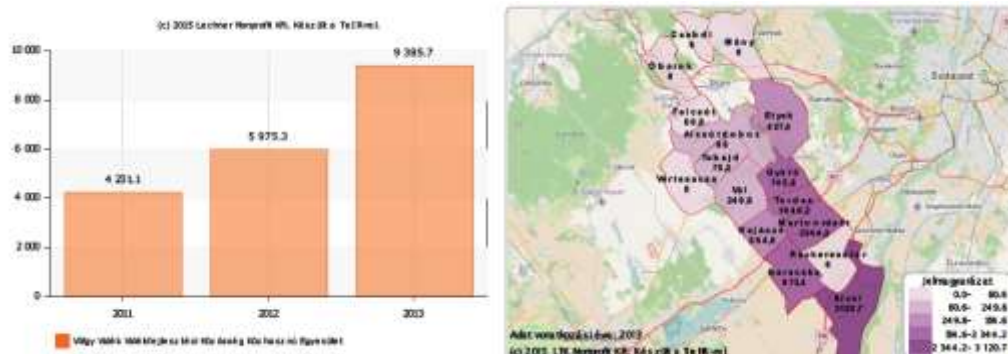
22. ábra Legalább 30 Mbps sávszélességre képes vezetékes internet-hozzáféréssel rendelkező lakosság számának változása országos és megyei összevetésben (fő, 2000-2013) és területi megoszlása a Völgy Vidéken (fő, 2013)

Forrás: KSH T-STAR, TEIR

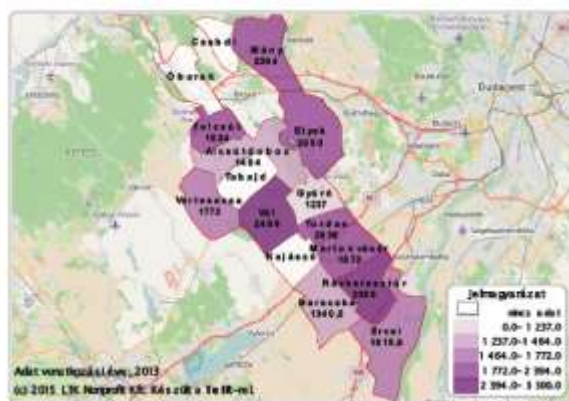
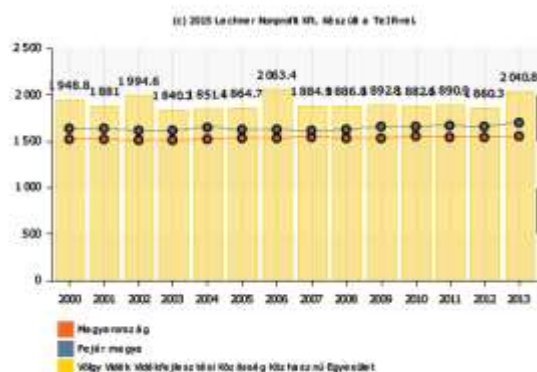
Egyes esetekben a rácsatlakozások ösztönzése, más esetekben az energiahordozóknak való kitettség oldását szolgáló alternatív és energiatakarékos (megújuló és zöldfejlesztések, energiahatékonyság fokozása) megoldások alkalmazása is szükségszerű (a háztartási gázfogyasztók száma például csökkent a válság után a jövedelmek szűkülése és az árváltozásnak való kiszolgáltatottság miatt, ez a rezsicsökkentés hatására megtorpant, 23. ábra). Ehhez kisebb részben a VP, nagyobb arányban a TOP és a KEHOP forrásaira szükséges támaszkodni annak érdekében, hogy a 2000-es évek végi állapotokon megrekedt közműolló szintek tovább záródjanak. A belső utak, járdák, felszíni vízelvezetők állapota nagyjából leromlott, mivel az önkormányzatoknak az intézmények működtetésén felül, komolyabb infrastrukturális és térségi fejlesztésekre fordítható forrása egyre kevésbé áll rendelkezésre. Ezért is célszerű a Vidékfejlesztési Program (7.2.1. és 7.4.1. műveletek) és a Széchenyi 2020 egyéb operatív programjainak (KEHOP, EFOP, IKOP, TOP) a forrásait nagyobb arányban a térségbe vonni. A Völgy Vidék településeinek a társadalmi szolgáltatások jelenléte és működésének színvonala az átlagnál kedvezőbb. Két járási hivatal és kormányablak működik a térségben a járási székhelyeken, Bicskén és Martonvásáron, bizonyos kihelyezett funkciókkal Ercsiben is. Az egészségügyi és szociális alapellátás a térségben mindenhol biztosított: háziorvosi, illetve védőnői szolgálat valamennyi településen működik, fogászat, gyógyszerár több mint felében, gyermekorvos kevesebb, mint felében érhető el. Szakorvosi ellátást nyújtó egészségügyi központ Ercsiben és Bicskén működik, illetve a környező nagyobb városokban.

23. ábra Száz lakásra jutó háztartási gázfogyasztók számának változása országos és megyei összevetésben (db, 2000-2013) és területi megoszlása a Völgy Vidéken (db, 2013)

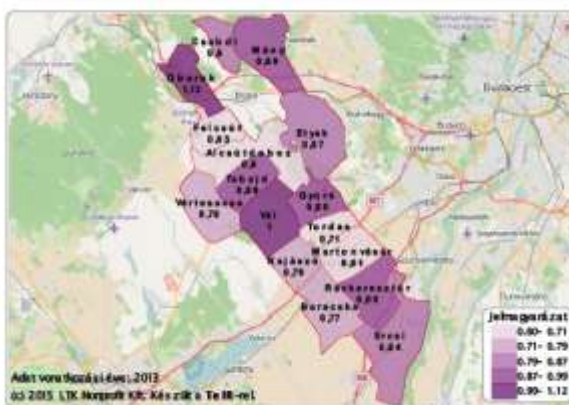
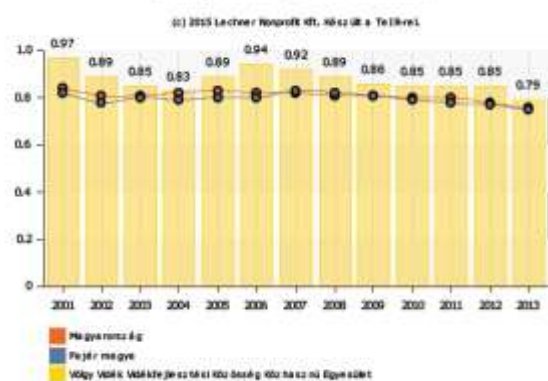
Forrás: KSH T-STAR, TEIR

24. ábra Egy házi- és házi gyermekorvosra jutó lakosok számának változása országos és megyei összevetésben (fő, 2000-2013) és területi megoszlása a Völgy Vidéken (fő, 2013)

Forrás: KSH T-STAR, TEIR

25. ábra Egy óvodai férőhelyre jutó 3-5 évesek számának változása országos és megyei összevetésben (fő, 2001-2013) és területi megoszlása a Völgy Vidéken (fő, 2013)

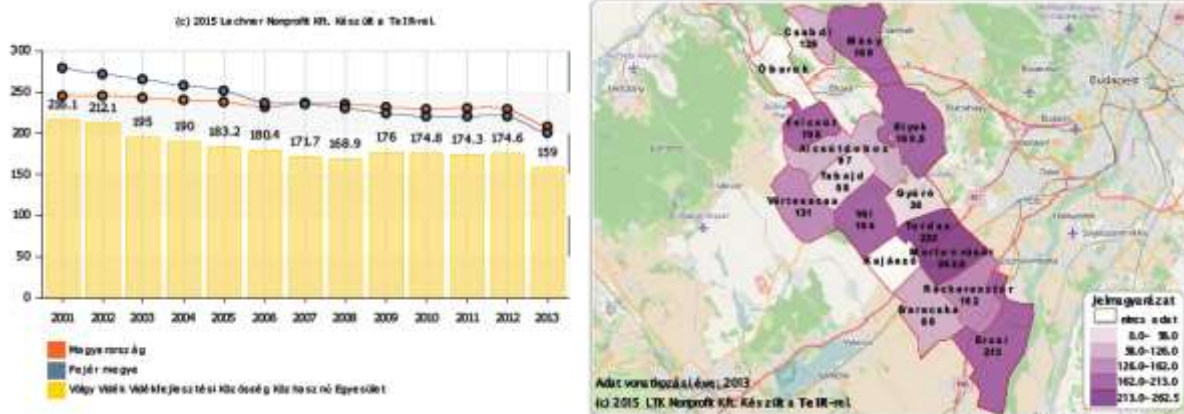
Forrás: KSH T-STAR, TEIR

A térségben minden településen évek óta átlagot meghaladó kihasználtság mellett működik egészségügyi (24. ábra) és közművelődési alapszolgáltatás, van óvoda, melyek kihasználtsága azonban fokozatosan csökken (25. ábra) a társadalom előregedése miatt, amit az elmúlt 2-3 évben a negatívba forduló vándorlási egyenleg is tetézt a térségen kívüli más településeken nagy arányban igénybe vett ilyen irányú szolgáltatások mellett.

E folyamatok miatt az általános iskolákat már érintették összevonások, amelyek a csökkenő gyermeklétszámok miatt a későbbiekben is várhatók (26. ábra), ill. jellemzővé vált a központi fenntartásba történő átszervezésük. Középiskola kettő van a térségben (a felcsúti szakközépiskola mintegy évi 80 tanulóval, valamint a bicskei gimnázium és szakközépiskola), és a környező nagyvárosok is elérhető távolságban nyújtják ezt a szolgáltatást, akárcsak a felsőfokú képzéseket.

Az életminőséget javító szolgáltatások részben még mindig hiányosak. Egészségügyi szakellátó központok, szabadidős centrumok, civil házak nem jöttek létre az elmúlt két évtizedben, ugyanakkor jelentős előrelépések történtek e téren az elmúlt 4-5 évben (pl. szakorvosi ellátó-központok álltak szolgálatba Ercsiben és Bicskén, integrált közösségi szolgáltató terek jöttek létre Etyeken, Ráckeresztúron, Tordason, Válban és Tabajdon).

26. ábra Általános iskolai feladat-ellátási helyek átlagos létszámának változása országos és megyei összevetésben (fő, 2001-2013) és területi megoszlása a Völgy Vidéken (fő, 2013)

Forrás: KSH T-STAR, TEIR

A testi egészség és jól-lét, a prevenció biztosítására egészségfejlesztési iroda működik Ercsiben és Bicskén, de a lelki jól-léthez kapcsolódó gondozói, pszichológiai és mentálhigiénés ellátás nem intézményesült. A fogyatékos és segítséggel élők ellátása tekintetében ugyanakkor regionális jelentőségű (Ráckeresztúr, Martonvásár, Tordas, Bicske), valamint az idős-ellátási magánszolgáltatások terén is átlagot meghaladó (Martonvásár, Felcsút) az ellátás (önkormányzati kezelésben lévő tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény egyedül Ercsiben üzemel). A személyes kapcsolattartás alternatív formái települési szinten átlagosan kiépültek, a modern lehetőségei hiányosak részben a korlátozott igények, részben a központi szervezettség és érdekeltség alacsony szintje miatt. A segítségnyújtás egyrészt a térségi hatókörű szociális ellátó központokon keresztül érhető el (Bicske, Martonvásár, Ercsi, Felcsút), részben kiépültek és működnek a települési köz- és magánrendszerei (pl. polgárőrsek, szomszédok egymásért mozgalmak, nyitott szem csoportok, gombnyomások, GPS alapú és e-segélyhívó rendszerek).

A Völgy Vidéken a civil szféra jelentős számban – de az országos és megyei arányokat meg nem haladó lakossági arányban – van jelen, és jelentős aktivitással képviselteti magát, a bejegyzett civil szervezetek száma – az egyházi szervezeteken kívül – 250 felett van a 16 településen. A szabadidő, a sport, a települési fejlesztések és értékvédelem, valamint a kulturális és oktatási területeken működő non-profit szervezetek száma a legkiemelkedőbb. Továbbá számos bejegyzés nélküli civil aktivitás szolgálja elsősorban a helyi közösségek megtartását és fejlesztését (klubok, szakkörök, kultúrházi kezdeményezések, stb.). A civil aktivitások közül hiányoznak a test és a lélek egészségét szolgáló, a jogvédő, a kutatási és a nemzetközi tevékenységek! A térségi civil szektor erőforrás-hiányos, az egyetlen alkalmazottat sem foglalkoztató szervezetek aránya 80% felett van, míg az évi 20 millió Forintnál nagyobb bevételű szervezetek aránya nem éri el a 2%-ot. A völgyvidéki civil szervezetek közti együttműködés kezdeti lépései inkább a térség déli településein lelhetők fel, melynek színtere az utóbbi években megrendezett civil fesztivál. Jelentősebb szakmai, ágazati együttműködésre, kiemelten a Völgy Vidék térség szintjén kevés példa adódik. Alacsony a szervezetek érdekérvényesítő képessége, önkormányzati feladatot szinte csak a polgárőr egyesületek látnak el. Fontos feladat a civil szervezetek kapacitásbővítése, szakmai fejlesztése, együttműködéseik, érdekérvényesítő képességük fejlesztése, valamint a térségi, helyi szintű együttműködések erősítése, a közösség- és programszervezési feladatok bővítése és a közösségi szolgáltatások fejlesztése. Mindezek eléréséhez fontos eszköz az együttműködésre, forrásszerzésre, jogszabályi keretek megismerésére irányuló képzések szervezése, illetve igény mutatkozik egy kapcsolatszervező és szolgáltató térségi civil iroda létrehozására is.

A Völgy Vidék minden településén élnek fogyatékos emberek, a legtöbben közülük részt vesznek az országos, ill. megyei szervezeteik helyi közösségében (pl. a MEOSZ tagszerveiként az Ercsi és Térsége Mozgáskorlátozottak Egyesülete). Az esélyek egyenlőségét biztosító megoldások azonban csak részlegesen vannak jelen a településeken, ami főként csak a hivatalok, intézmények megközelíthetőségére korlátozódik. Tordason működik a Fővárosi Önkormányzat értelmi fogyatékosok számára létesített szociális otthona, az enyhe és közepes súlyos értelmi fogyatékosoknak Martonvásáron található térségi készségfejlesztő iskolája, szakiskolája, gyermek- és diákotthona. Az egyenlő esélyek szempontjából leginkább a látás- és hallássérültek csoportjainak térségi lehetőségei maradnak el az elvárhatótól. A megváltozott munkaképességű embereknek

a foglalkoztatás terén kedvezőbbek a lehetőségeik a térségben, mint országosan, köszönhetően néhány, a szempontjaikat előtérbe helyező helyi munkáltatónak (főként Martonvásáron, Etyeken és Ercsiben).

A Völgy Vidék térség lakossága a vallási összetételt tekintve nagyjából katolikus, de egyes településeken jelentős a reformátusok, az evangélikusok, a baptisták, illetve egyes új egyházak tagjainak a száma is (pl. Jehova Tanúi, Hit Gyülekezet). A vallási hovatartozástól függetlenül azonban ebben a térségben is egyre nagyobb a szekularizáció mértéke, a helyi társadalom többségét jórészt a vallásukat nem gyakorlók, ill. a nem hívők alkotják. A hitbéli elköteleződés alacsony szintjének következményei egyes társadalmi-gazdasági adatok, folyamatok alakulására is hatással lehetnek (pl. demográfiai, egészségügyi, közbiztonsági, szociális területeken).

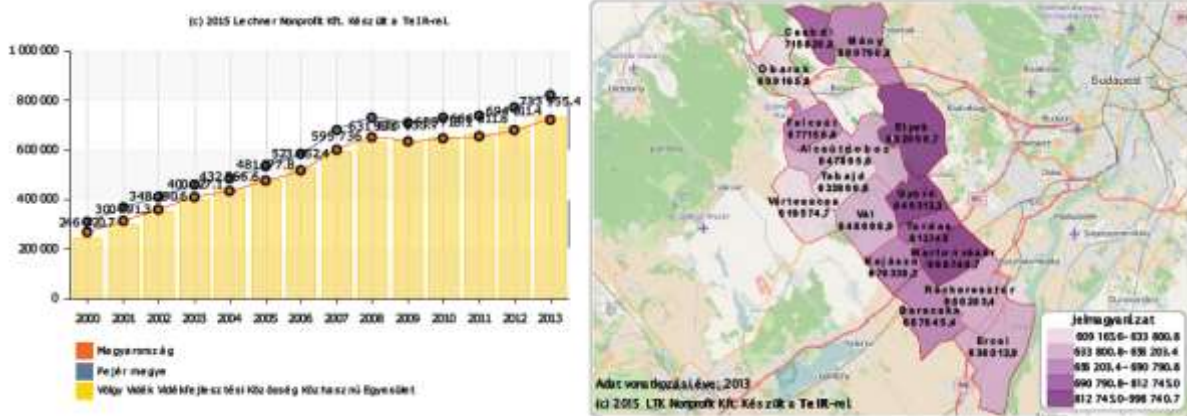
A Völgy Vidék egyes területein és a társadalom egyes rétegeiben megindult a szociális olló szétnyílása, a tartós munkanélküliség, a csökkenő jövedelmek, a testi és lelki jól-lét romlása miatti elszegényedés, deklaszálódás. E trend megállítása érdekében elengedhetetlen a felszámolását, az elterjedésének és a hatásainak mérséklését célzottan támogató szolgáltatások és kísérleti programok fejlesztése.

A Völgy Vidék térség speciális jellemzője, hogy a Völgy Vidék identitás még nem eléggé erős, s nem eléggé megszilárdult még a térségben. Ennek okai jórészt abban keresendők, hogy a Völgy Vidék érdemi térséggé formálódása gyakorlatilag 2008-al, a Leader Szervezet megalakulásával indult el. Jóllehet a 2007-2013-as időszakban számos fontos lépés történt ezen a területen a Völgy Vidék identitás megalapozása, erősítése érdekében, de ez a folyamat csak a legszükségesebb alapok lerakását tette lehetővé. Így 2014-2020 között elengedhetetlen a további identitás és önazonosság-erősítést növelő kiemelt térségi fejlesztések, hálózati együttműködések erősítése, s ezáltal a térségi belső kohézió növelése.

4.1.5 Gazdasági folyamatok

A Völgy Vidéken a gazdasági, vállalkozási aktivitás látszólag magas: 100 lakosra átlagosan 9,5 regisztrált gazdasági szervezet jut (vidéki átlag 6), és 10,2 regisztrált vállalkozás (vidéki átlag 6,3; 8. *Melléklet 27-28. ábra*). A működő társas vállalkozások száma folyamatosan nő (az elmúlt öt évbe kb. 980-ról 1020-ra), az östermelők száma egy 2013-ig tartó növekedés után 800 főről visszaesett 600 fő körüli értékre, míg az egyéni vállalkozások száma 2010 óta tartóan fogy (1000-ról mára 750 fő körüli értékre), és ezzel összességében a működő – és közte az agrár- – vállalkozásoké is (2008-2012 között 100 lakosra vetítve 47,4-ről 43,2-re). A vállalkozások döntő többsége ugyan 10 főnél kevesebbet foglalkoztat (96%), de ez elmarad az országos aránytól, így némileg magasabb az átlagos vállalkozásnagyság, amelyet a vállalkozói szféra jelzett átalakulása is támogat.

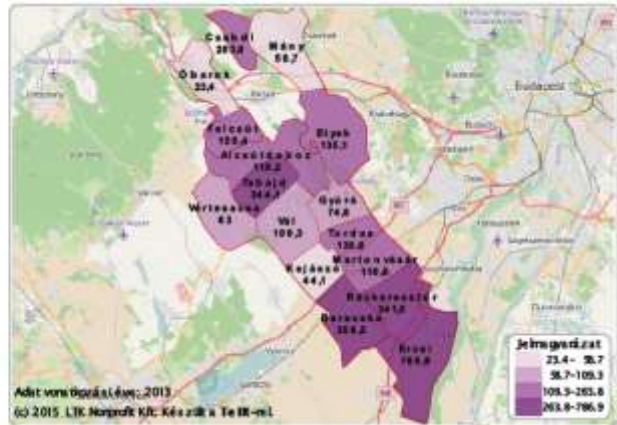
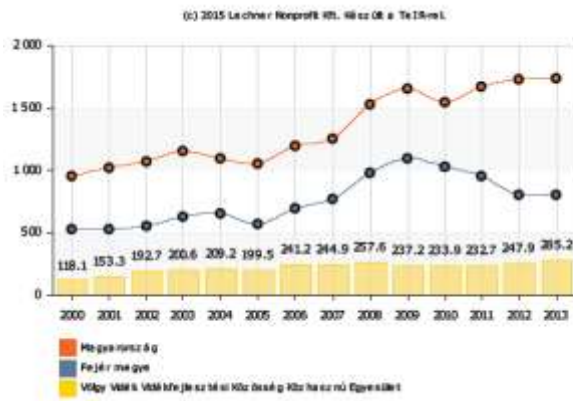
29. ábra Az egy lakosra jutó önkormányzati iparüzési adóbevétel változása országos és megyei összevetésben (ezer Ft, 2000-2013) és területi megoszlása a Völgy Vidéken (ezer Ft, 2013)

Forrás: KSH T-STAR, TEIR

A vidéki átlagnál magasabb vállalkozói aktivitás ugyanakkor vélhetően a térségbe költözők érdekltségébe tartozó, szolgáltató jellegű vállalkozások székhelye térségbe történő áthelyezésének köszönhető. Valós tevékenységük és foglalkoztatásuk azonban csak részben – sokszor csak papíron – kötődik a térséghez, még ha bevételeik, nyereségeik, adóforintjaik nagyjából itt is jelennek meg, főként az agglomeráció közvetlenül szomszédos településein kiemelkedő arányban (29. ábra).

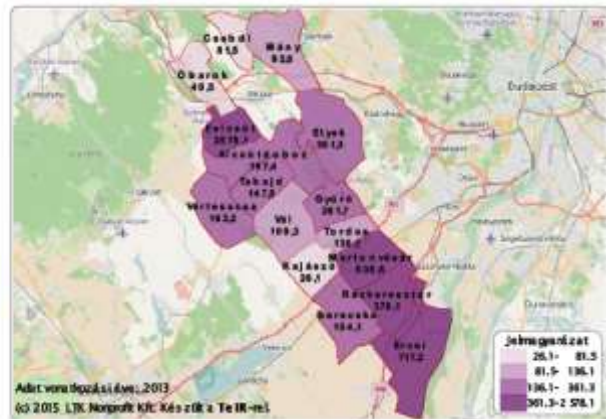
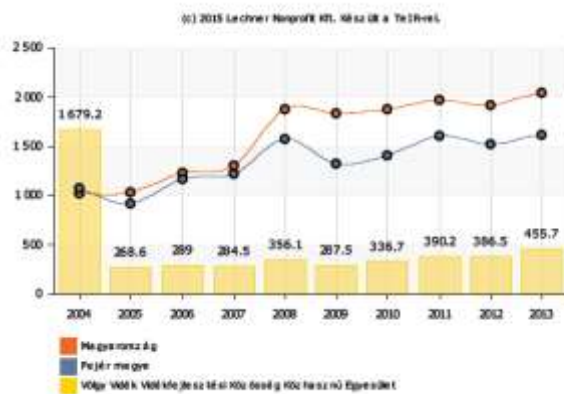
30. ábra A társas vállalkozások egy lakosra jutó jegyzett tőkéjének változása országos és megyei összevetésben (ezer Ft, 2000-2013) és területi megoszlása a Völgy Vidéken (ezer Ft, 2013).

Forrás: KSH T-STAR, TEIR

A vállalkozások száma szerint a térségre leginkább jellemző ágazati szektorok: a különböző gazdasági szolgáltatások, valamint az agrárium. A vállalkozások csak mintegy 5,5%-a tevékenykedik a feldolgozóiparban, ugyanakkor a foglalkoztatásban sokkal jelentősebb a szerepük. A pénzügyi-biztosítási tevékenység, valamint a mezőgazdaság területén regisztrált vállalkozások aránya 24 és 22%. A vállalkozási szerkezetből gyakorlatilag hiányoznak az ipari termelő tevékenységet folytató és/vagy jelentős foglalkoztató gazdálkodó szervezetek, amely a vállalkozások gyenge tőkeellátottságában (30. ábra), alacsony jövedelemtermelő képességében is megmutatkozik (31. ábra).

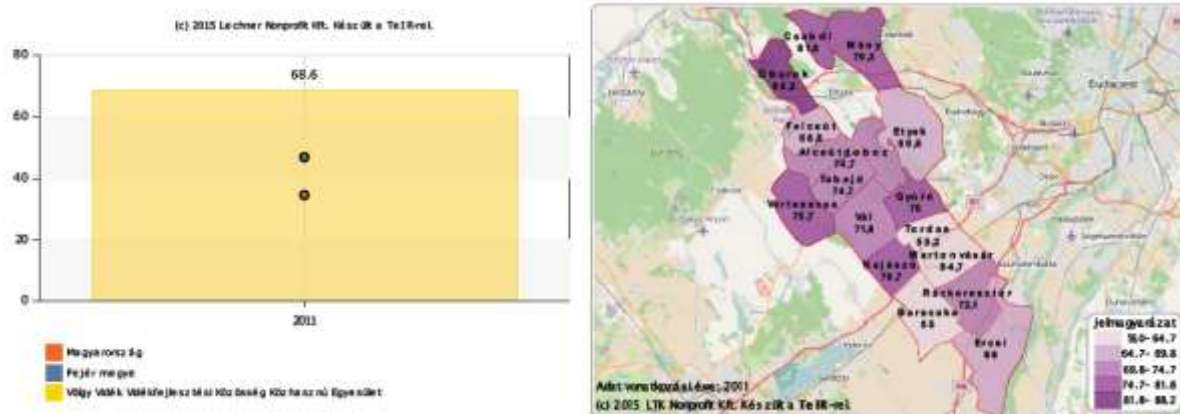
31. ábra A társas vállalkozások egy lakosra jutó bruttó hozzáadott értékének változása országos és megyei összevetésben (ezer Ft, 2000-2013) és területi megoszlása a Völgy Vidéken (ezer Ft, 2013)

Forrás: KSH T-STAR, TEIR

A szolgáltatási szektor mellett legnagyobb arányban még az iparban és az építőiparban helyezkedtek el a munkavállalók (37%). Ezt követi a szolgáltatások közül a közigazgatás és a közfeladatok (oktatás, egészségügy) ellátása (20%), és kiemelkedik a kereskedelmi, javítási tevékenységet folytatók csoportja is (13%).

32. ábra A naponta ingázó (eljáró) foglalkoztatottak aránya (% , 2011) és területi megoszlása a Völgy Vidéken (% , 2011)

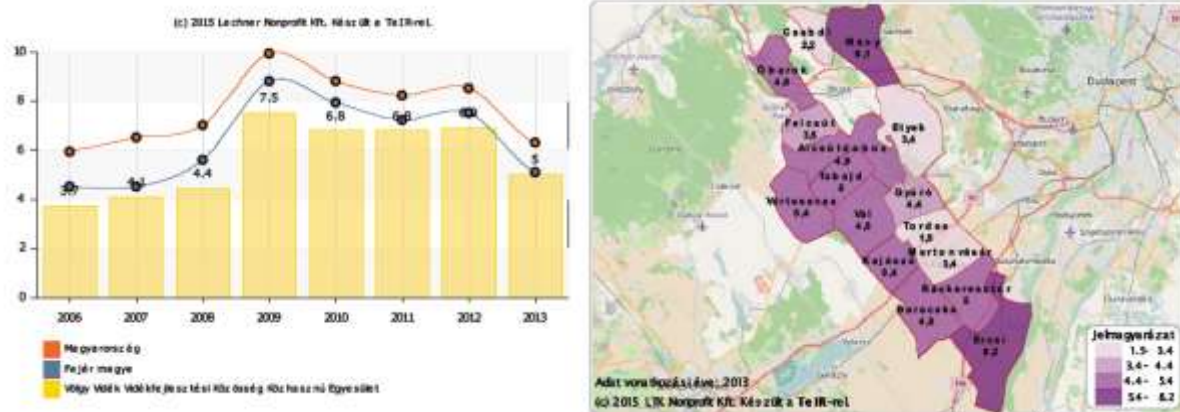
Forrás: KSH T-STAR, TEIR

A helyi adottságokra épülő helyi gazdaság- és termékfejlesztésben, feldolgozásban, valamint az agro-businesshez⁶ kötődő szolgáltatások, a kreatív, kulturális és rekreációs területek szolgáltatásai, a kisleptékű feldolgozóipar, helyi termékek előállítása és az ipari termelés meghonosodását szolgáló beruházás-ösztönzés területén van a legnagyobb lehetőség további vállalkozások alakítására, illetve a helyben történő foglalkoztatás növelésére. Vagy akár áttételesen, az ide ingázó munkavállalók lakosként is ide történő vonzására, letelepedésük ösztönzésére.

A Völgy Vidéken a munkaképes korú lakosság aránya (65%) magasabb az országos átlagnál, amely a jelentős bevándorlási többletnek, illetve az abból adódó fiatalos korszerkezetnek köszönhető. A térség foglalkoztatási aránya meghaladja az országos átlagot (61%), ami kiemelkedő arányú munkavállalási célú ingázás révén valósul meg a környező városi térségek felé (32. ábra), és az is következik belőle, hogy a munkanélküliségi ráta jóval kedvezőbben alakul, mint országosan (2015 októberében 3,38%, Fejér megyében 3,93%, míg országosan 4,95%). A legnagyobb foglalkoztatók a térségben az önkormányzatok, valamint az élelmiszeripar és a feldolgozóipar kisebb helyi üzemei (például a Musashi Kft. és a 2000 ZS Kft. Ercsiben), az MTA ATK Martonvásáron, illetve a nagy mezőgazdasági termelő cégek. A helyi foglalkoztatásban a mikro- és kisvállalkozásokra épülő szolgáltatásoknak a szerepe meghatározó, melyek megerősítése a HFS elsődleges célja.

⁶ Az agro-business magába foglalja a mezőgazdaságot, az erdőgazdálkodást, az élelmiszeripart (együtt: élelmiszeripar), de az ezeket kiszolgáló szolgáltatások körét is, mint például a finanszírozás és a logisztika (szállítás, terménytárolás, raktározás, stb.).

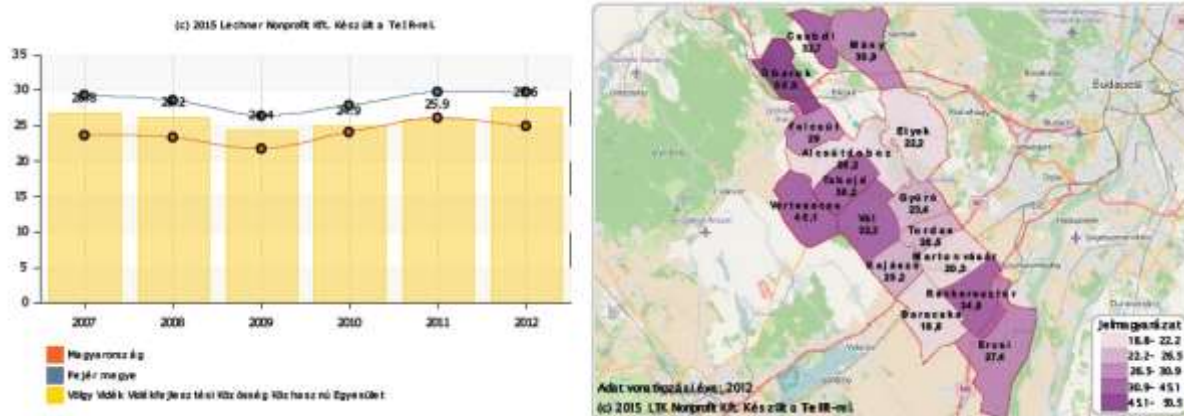
33. ábra A munkanélküliségi ráta változása országos és megyei összevetésben (% , 2006-2013), és területi megoszlása a Völgy Vidéken (% , 2013)

Forrás: KSH T-STAR, TEIR

A munkanélküliség Ercsit, Tabajdot, Óbarokot és Vértesacsát sújtja rendszeresen erősebben. Csabdi, Felcsút, Tordas, Etyek és Martonvásár településeken a munkanélküliségi ráta a korábbi transzformációs, pénzügyi és egyéb válságok és az elhúzódó legutóbbi világgazdasági válság folyamán is elenyésző volt (<4%, 33. ábra).

34. ábra Az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban (FEOR 7-9) foglalkoztatottak megoszlásának változása az aktív korúak arányában országos és megyei összevetésben (% , 2007-2012), és területi megoszlása a Völgy Vidéken (% , 2012)

Forrás: KSH T-STAR, TEIR

A tartós munkanélküliség elsősorban Bicske és Ercsi körzetében van masszívan jelen korrelációt mutatva az átlagot meghaladó roma kisebbségi arányokkal (19. ábra), de a térség központi zónájában, főként Alcsútdobozon, Vértesacsán, Tabajdon és Válon is jelentős, ahol szintén magas a foglalkoztatottak nélküli háztartások és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkező aktív korúak aránya (egyenként 40% körüli vagy azt meghaladó). Továbbá jelentős az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban dolgozók aránya (>30%, 34. ábra), valamint átlagot el nem érők az iskolázottsági mutatók.

Miközben az alacsony iskolázottság a tartós munkanélküliek többségére jellemző, akárcsak a fiatal- vagy az időskorú korosztályok felül-reprezentációja. A közcélú foglalkoztatásban dolgozók aránya minimális a térségben (<1%), ugyanakkor jelentős erőforrásokat és ráfordításokat igényel az önkormányzatok részéről, és egyes falvakban a munkaerő-foglalkoztatás helyi közösségi formáinak az egyik legfontosabbikává vált annak ellenére is, hogy félpiaci formái kialakulatlanok és a térségben nem terjedtek el (pl. szociális szövetkezet, városokon kívüli településüzemeltető cégek, térségi foglalkoztatók). A Völgy Vidék térségben élők országosnál alacsonyabb átlagos iskolai végzettsége (20-21. ábra) szűk körben teszi lehetővé magasabb színvonalú szakk munkák végzését, amihez az is hozzájárul, hogy a népesség több mint fele semmilyen szakképzettséggel nem rendelkezik!

35. ábra Legfeljebb 8 osztályt végezett 7 éves és idősebbek aránya (% , 2011) és területi megoszlása a Völgy Vidéken (% , 2011)

Forrás: KSH T-STAR, TEIR

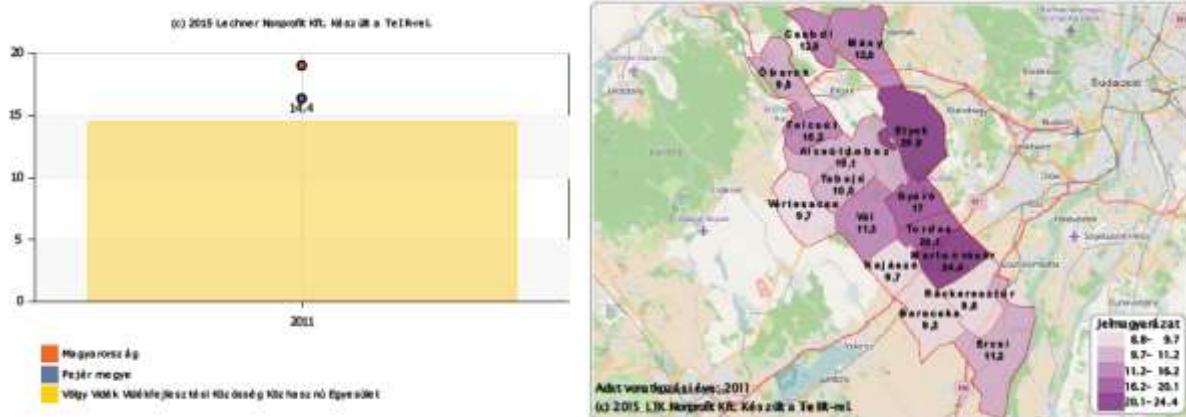
Ennek változása az elmúlt két népszámlálás között Etyeken, Óbarokon, Mányon, Kajászon, Ráckeresztúron és Gyúron alakult a legkedvezőbbben nem függetlenül a beköltözésektől és az erőteljesebb helyi iskoláztatási trendektől, mert ezeken a településeken korábban arányaiban igen kevés felsőfokú végzettséggel rendelkező élt, ugyanakkor a felsőfokú végzettségük aránya még mindig nem kimagasló, főleg országos vagy megyei összehasonlításban (35-36. ábra). Arányaiban kevesen vannak helyben azok az önfoglalkoztatók és vállalkozók is, akik a helyi lakosságot nagyobb mértékben alkalmaznák. Ez, párosulva a nagyobb alkalmazotti létszámú munkáltatók térségi hiányával (mindössze 5 vállalkozás foglalkoztat 50 főnél többet!), jelentős mértékű mindennapos munkahelyi ingázást tart fenn a környező foglalkoztatási központok felé (32. ábra). Mindez több oldalról is megterheli mind a családokat, mind a környezetet!

A mezőgazdaságnak, a vállalkozások számában betöltött kiemelkedő aránya ellenére, a foglalkoztatásban betöltött szerepe mérsékeltebb. A dolgozók 9%-a tevékenykedik itt, de ez így is mintegy másfélszerese az országos átlagnak. Azt is tükrözi azonban, hogy a mezőgazdasági tevékenységek igen jelentős mértékben elaprózott gazdasági szervezeti formákban (egyéni vállalkozók, egyéni cégek, családi gazdaságok, őstermelők), sokszor kényszer-jelleggel zajlanak (amely más profilú vállalkozási tevékenységeknél is tetten érhető, pl. kiskereskedelem, építőipar, turisztika).

A gazdaság szerkezeti jellemzők alapján a 2014-2020-as időszakban továbbra is cél kell, hogy legyen a mezőgazdasághoz kötődő, de bevételeiben nagyobb arányban nem mezőgazdasági vállalkozásból származó jövedelemmel rendelkező vállalkozások megerősítése, és a helyben történő foglalkoztatás általuk történő növelése. Részvételükkel a térség helyi piacainak további kialakítása, fejlesztése és folyamatos ellátásának biztosítása mellett a helyi lakosság tudatos fogyasztói közösséggé formálása és a közvetlen ellátásának a további egyedi formáinak a megszervezése elengedhetetlen a rövid ellátási láncok révén, valamint a felesleg térségen kívüli értékesítésének a növelése is, az egyedi Völgy Vidék termékek előállításai és feldolgozási arányának emelésével és népszerűsítésével párhuzamosan.

A szolgáltatások közül a 2014-2020-as időszakban az agráriumtól elszakadó, valamint a szabadidő- és a kreatív kulturális gazdasághoz köthető foglalkoztatók élveznek előnyt (pl. élelmiszer-ellátás, vendéglátás, kézműves- és házi kisipar, tematikus szórakoztatás, személyi szolgáltatások, rekreáció, javítás, tanácsadás, pénzügyi és adminisztratív szolgáltatások, oktatás-képzés, stb.). Ezzel a Völgy Vidék térségre jellemző természeti és kulturális értékekre épülő innovatív és kreatív gazdaság kis léptékű fejlesztése és támogatása valósul meg.

36. ábra Felsőfokú végzettségű 25 éves és idősebbek aránya (% , 2011) és területi megoszlása a Völgy Vidéken (% , 2011)

Forrás: KSH T-STAR, TEIR

Általános helyi gazdaságfejlesztési cél továbbá a vállalkozói környezet rugalmasabbá tétele a következő időszakban, a helyben megtermelt javak feldolgozottsági szintjének emelése, a termelés és az értékesítés összhangjának fokozása, a szelektív befektetés-ösztönzés és a több lábra állás lehetőségének biztosítása kiegészítő tevékenységek támogatásával. Foglalkoztatás tekintetében az elsődleges vidékfejlesztési cél a helyben történő munkahelyteremtés, a térségi adottságokra épülő foglalkoztatási lehetőségek bővítése a mikro- és kisvállalkozói körben. A jövőbeni fejlődés további záloga e helyi vállalkozások megerősítése, hogy képesek legyenek nagyobb létszámú foglalkoztatóvá előlépni. A foglalkoztatási szerkezetátalakítás a másik részből a szakképzettség arányának növelésére épül, ezért a vállalkozói támogatások homlokterébe a szakmai továbbképzés, a helyi piacélénkítés és a beruházás-ösztönzés kerül.

4.2 A VVK HVS 2007-2013 megvalósulásának értékelése

A 2007-2013 közötti időszakban 126 támogatási kérelmet nyújtottak be a Darányi Ignác Terv ÚMVP III. tengely forrásaira a projektgazdák a Völgy Vidék Közösséghez, amelyből 80 nyerte el (63%) az Európai Unió támogatását az Európai Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alapból (EMVA). A fejlesztések megoszlása az egyes intézkedések között az első három támogatási körben közel azonos volt. Falumegújításra 29, vidéki örökség megőrzésére 26, turisztikai célra 24 és a mikro-vállalkozások fejlesztése jogcímre 21 kérelem érkezett. A negyedik támogatási körben csak turisztikai célú fejlesztésekre lehetett pályázni a térségben, ekkor a benyújtott 27 kérelemből 24 nyert. A különböző horizontális intézkedések között a legsikeresebb a turisztikai fejlesztések területe volt, amelyen az összesen beadott 50 támogatási kérelem 72%-a nyert. A falumegújítás intézkedésben összesen 19 kérelem felelt meg az elvárásoknak (66%), a mikro-vállalkozások fejlesztése intézkedésben 13 projekt (62%), míg a vidéki örökség megőrzése területén 12 projekt nyert a beadott 26 kérelemből (46%). A 80 nyertes projekt összes támogatástartalma 1,328 Mrd Ft volt, amelynek 56%-a turisztikai fejlesztéseket, egyötöde falumegújítást (21%), 13%-a vidéki örökség megőrzését, fennmaradó egytizede pedig mikro-vállalkozások létrehozását és fejlesztését (9%) szolgálta.

Az egyes támogatási körök nyeresi arányának emelkedéséből következik, hogy a rendszer egyre ismertebbé és népszerűbbé vált a projektgazdák körében, egyre több lett jól kidolgozott projekt és jutott támogatáshoz, ami egyúttal az akciócsoport projektgenerálási tevékenységének eredményességét is mutatja. Az első körben még csak az összes támogatás 15%-át nyerték el, a második körben a 17%-át, a harmadikban a 29%-át, végül már a 40%-át.

A falumegújítás pályázatait főként önkormányzatok és civil szervezetek nyújtották be, a vidéki örökség megőrzésének támogatásait egyházi szervezetek, míg a turisztika és mikro-vállalkozások fejlesztésének támogatásait vállalkozások igényelték.

A IV. tengely LEADER fejlesztéseire összesen 653.245.377 Ft támogatást nyújtott a Völgy Vidék Közösség 2007-2013 között. Ennek kevesebb, mint a fele volt az eredetileg tervezett forrás (287.596.396 Ft). A különbséget egyrészt az Euro/Forint árfolyamváltozás okozta, másrészt két alkalommal is kapott fejlesztési (és működési) többlet-forrásokat a HACS, valamint a nyertes, de nem megvalósított projektek előzetesen lekötött támogatási összegeinek folyamatos 'visszacsoportosítása' is emelte a hat évre előzetesen kalkulált összes támogatás összegét.

A három támogatási kör során tervezett módon fokozatosan egyre több célterületet nyitott meg a HACS a pályázók előtt. Az első körben mintegy 60 millió Ft-ot ítélte oda a projektgazdáknak 16 nyertes projektre. Ekkor még csak négy terület volt nyitva: a vállalkozás alapú fejlesztés, a rendezvény, a térségen belüli együttműködés és a tervek, tanulmányok célterületek. Ebből adódóan kiemelkedően magas volt a támogatott térségi rendezvények száma (12). A második körben már lényegesen magasabb, 268 millió Ft volt a forráskeret. Az első kör célterületei kiegészültek a képzésekkel (8.484.912 Ft) és a közösségi célú fejlesztésekkel (184.801.986 Ft), amelyek kitették a támogatások zömét ekkor. A harmadik kör legnagyobb, 325.481.222 forintnyi támogatási kerete nagyjából a versenyképesség (56%), kisebb részt az életminőség javítását szolgáló (44%) célterületekre jutott.

Több ok miatt is változó az, hogy településenként mennyi LEADER fejlesztési forrást igényelnek, nyerne el és hajtanak valóban végre a projektmegvalósítás során a helyi közösségek (pl. aktivitás, egyedi igények, megvalósulás során felmerülő problémák, önrész rendelkezésre állása stb.). A legkevesebb pályázatot Csabdi, Lovasberény (azóta kilépett), Kajászó és Ráckeresztúr településekről nyújtották be. A 10 vagy annál több projektet kidolgozó települések összesen 53 db támogatást nyertek el, ami épp a fele a 106 nyertes projektnek, és ez összesen 287.252.853 Ft támogatást jelentett, ami a teljes összeg 45%-a. A jövőre vonatkozóan kihívásként jelentkezik az alacsonyabb forráslehívási aktivitással rendelkező települések és szervezetek kiemelt ösztönzése (elsősorban Ercsi, Ráckeresztúr, Kajászó és Tabajd), mely kapcsán már megtörténtek az első lépések.

Az időszakban a HACS kötelezően ellátandó feladatai között szerepelt a támogatások odaítélésével kapcsolatos adminisztráció, amit a kifizető ügynökség delegált a szervezetre, és amelyet az jelentős túlmunkával és új munkatársak felvételével oldott meg. Tovább nehezítette a feladatellátást a jogszabályi környezet gyakori változása, a közigazgatási gyakorlat hiánya, amelyet az MVH és az IH, mint a közszféra tagjai is egyaránt elvártak, és amelynek az eljárásrendszerében a támogatáskezelés zajlott, a támogatási konstrukciók kapcsán a rövid véleményezési és felkészülési időszakok, a nehezen értelmezhető és megoldható támogatási, működési, végrehajtási rendeleteknek való megfelelés. Szervezési és adminisztrációs nehézségeket okozott, hogy a támogatási időszakok csak alkalmanként voltak „nyitva”, ami jelentős időszakos adminisztrációs terheket, túlmunkákat okozott. Mindezek együttesen sokszor ellehetetlenítették a helyi partnerek megfelelő szintű tájékoztatását, az önként vállalt feladatok professzionális megoldását.

A munkaszervezet a kezdetektől fogva úgy gondolta, hogy nem csak adminisztrációs és koordinációs feladatai vannak, hanem közvetlenül a fejlesztésben is részt vehet. Ehhez minden lehetőséget megragadott és kiegészítette a saját működési forrását, egy-egy céltámogatás megszerzésével. A kapcsolatok az MVH-val mindvégig kiegyensúlyozottak maradtak a számos, sokszor eltérő megítélésű, de közösen megoldott probléma mellett. A VVK HACS jelentősebb hiba nélkül látta el a feladatait 2007-2013 között. Közreműködő civil szervezetként ösztönözte a helyi szereplőket, hogy egymással együttműködésre lépjenek, és a támogatási kérelmi időszakokban kérelmeket, pályázatokat nyújtsanak be közösen. A kifizetési kérelmek kapcsán ellátta tájékoztató, segítő feladatát, hogy a nyertes projektgazdák minél zökkenő mentesebben jussanak hozzá a támogatásokhoz. A pályázatokat előzetesen is elbírálta, amikor kellett, attól függően, hogy melyik támogatási körben az eljárásrendek hogyan szabályozták ezt a feladatot. A kötelező támogatáskezelési és az önkéntes vidékfejlesztési, projektgenerálási, tanácsadási feladatok ellátásán túl az önadminisztráció, illetve a saját pályázatok megvalósítása kimerítette a kapacitásokat.

A 2007-2013 közötti HVS megvalósítása során Völgy Vidék Közösség eredeti stratégiai jövőképe szerint egy olyan térséggé kívánt válni, ahol egyre nagyobb arányban helyi identitású emberek, helyi termékeket állítanak elő, és kereskednek velük, valamint felkutatják, őrzik, megteremtik és hirdetik a helyi értékeket. Erre épült a helyi gazdaságfejlesztés, a helyi kultúra fejlesztése és az infrastruktúra fejlesztése is. A felülvizsgálatok során sem a célokon, sem az eszközökön nem volt szükséges változtatni. Csak a forrásallokációt korrigálta a 2013-as felülvizsgálat, amely nagyobb arányú gazdaságfejlesztést javasolt, így a gazdaságfejlesztést ösztönző támogatások javára átcsoportosítás történt, amely a megvalósítás során is egyértelműen megjelent. A HVS eredeti forrásallokációja éppen megfelelt a gazdaságfejlesztésre szánt minimális 45%-os aránynak, amelyet a stratégia a gyenge vállalkozói réteggel, illetve az – utófinanszírozás rendszere miatt szükséges – önrő feltételezett/becsült hiányával magyarázott. A felülvizsgálat alkalmával ezen azért lehetett emelni, mert úgy tűnt az első két támogatási kör tapasztalatai alapján, hogy a térség gazdasági szereplői képesek önrésszel is finanszírozni a pályázati projekteket. Ezért a 3-4. támogatási időszakokban már közel kétharmados volt a gazdaságfejlesztés részesedése a forrásokból.

Ahogy már a felülvizsgálatok is megállapították a HVS céljainak megvalósítása 2007-2013 között részben teljesült. A fejlesztések a különböző intézkedési célterületeken megfelelték a stratégiában támasztott

elvárásoknak, ugyanakkor a fejlesztők, beruházók közötti együttműködések elmaradtak a várakozástól. Kevés igazán komplex projektre pályáztak a szereplők, a megvalósult sikeres III. tengelyes projektek között elvétve találunk ilyen (megjegyzendő azonban, hogy erre az akciócsoport hatása mindvégig közvetetett maradt). A preferált projektek települések között, több szervezet együttműködésével megvalósuló fejlesztések lehettek csak. A beruházásokat kötelezően 'szoft' elemekkel kellett kiegészíteni (rendezvények, képzések, tájékoztatók, akciók, kampányok, kiadványok, egyéb kommunikáció stb.). Ezen kívül fontos szempont volt az, hogy a fejlesztés tárgya illeszkedjen a HVS helyi kultúra és a helyi érték megőrzése irányelvekhez. Így képes volt azt is kontrollálni, hogy mindvégig valóban a helyi emberek összefogásával a helyi értékek megőrzésén és fejlesztésén maradjon a hangsúly.

A kérdőíves felmérések, fórumok, konzultációk, interjúk eredményei, tapasztalatai alapján a térség szereplői alapvetően sikeresnek ítélik meg a civil együttműködések, a helyi értékek megőrzése, a helyi érdekeltségű kulturális rendezvények és termékvásárok területén végbevitt fejlesztéseket, változásokat. További sikerként könyvelik el, hogy a térségen belüli szervezetek, vállalkozók, civilek „egymásra találtak”, azaz sokan ismerkedtek meg, új kapcsolatokat építettek a vidékfejlesztési egyesület munkája nyomán. Egyre több ember, helyi lakos tudja, mi az a LEADER, felismeri a kifejezést, megismeri a vidékfejlesztési közösséget, mint szervezetet, ismeri a tagjait. Egyre többen értették meg, hogy miért érdemes pályázatokat beadni. Általában nőtt az időszak folyamán a szervezettel és a vidékfejlesztési programmal kapcsolatos megértés és bizalom. Az EMVA III. és IV. tengelyes forrásai jelentős fejlesztési eszköznek bizonyultak a Völgy Vidék térség, a szervezeti és lakói, és összességében is a vidék életében 2007-2013 között.

A fenti tanulságok és következtetések alapján, különösen annak fényében, hogy az új időszakban a korábbihoz képest jelentősen csökkent a fejlesztési forrás összege, a 2014-2020 időszak stratégiájában hangsúlyosabbá váltak olyan intézkedések, illetve célok, amelyek egyrészt a települések együttműködését támogatják, másrészt az egyéb forrást jelentő programokat is előtérbe helyezik.

A LEADER forrás tehát néhány átfogó, az egész térségben megvalósuló fejlesztést támogat, illetve olyan projekteket, amelyek más operatív programokhoz segítik hozzá a pályázókat.

A Völgy Vidék, eredeti stratégiai célja szerint olyan térség, ahol helyi identitású emberek, helyi termékeket állítanak elő, és kereskednek velük, valamint felkutatják, őrzik, megteremtik és hirdetik a helyi értékeket. Erre épül a helyi gazdaságfejlesztés, a helyi kultúra fejlesztése és az infrastruktúra fejlesztése is. Ennek legfőbb indikátorai a demográfiai mutatók kedvező alakulása, a népességmegtartó képesség javulása (egyre több maradó és beköltöző fiatal). A gazdasági szereplők – elsősorban kis- és közepes vállalkozások – számának növekedése, a térségen belüli gazdasági együttműködések számának növekedése. A települések közötti együttműködésben megvalósuló kulturális programok száma.

A LEADER fejlesztéseke eredményei a HVS-ben szereplő indikátorok közül az együttműködő partnerségek számában, a létrejövő hálózatokban és a sikeres fejlesztések összegében mérhető. Így a HVS teljesülés eredményeként könyvelhetjük el, hogy nőtték közösségi célú fejlesztések, az életminőséget javító fejlesztések, és a rendezvények. Ezekre nyert támogatások összege 2009 óta közel 60 Mft-ról 325 Mft-ra nőtt.

A LEADER vonatkozásában az eddigi tapasztalatok arra engednek következtetni, hogy a közösségfejlesztésre szánt forrásokat célzottabban, a felhasználási módokat és korlátokat tekintve pedig kötöttebben kell eljuttatni a kedvezményezettekhez. Mindemellett a munkahelyteremtést, a helyi vállalkozások bevonását a megvalósításba, a reális és valós együttműködések és a fenntarthatóságot nagyobb hangsúllyal kell figyelembe venni a pályázatok tartalmának előzetes értékelésekor.

- A „VölgyVidéki helyi gazdaságfejlesztés” (1) célkitűzés teljesítése eleinte elmaradt a várakozásainktól a beérkezett támogatások száma és forrásigénye alapján. Mikro-vállalkozások fejlesztésére első körben mindössze hat kérelem érkezett be, amelyek közül két mikro-vállalkozás gépbeszerzését tudtuk támogatni.
- A „VölgyVidéki értékek, örökségek megőrzése, fejlesztése” (2) célkitűzés esetében kisebb léptékű templom és templomkert felújításokra, ökológiai oktatóközpont kialakítására, illetve építmény-felújításokra nyílt lehetőség (műemlék iskola kerítése, védett kút környezetének rendezése) az első körben.
- A „Helyi kulturális értékek megóvása” (3) intézkedést a LEADER rendezvény jogcímmre beérkező 14 térségi kulturális, hagyományőrző rendezvény támogatásával valósítottuk meg az első körben, míg a második körben 31 ilyen pályázatot tudtunk támogatni. Természeti értékek fejlesztésére nem érkezett támogatási igény, csak a bemutatásukra, de ezt a területet a stratégia megvalósítása érdekében a továbbiakban is támogatni kívánjuk.

- A „VölgyVidéki életminőség fejlesztése” (4) célterületen belül a „Falumegújítás és -fejlesztés” intézkedésre nyújtották be kezdetben a legtöbb igényt. Nyolc települési játszótér, de faluközpontok, közparkok, sőt a nagygyeházi Hangistálló – egykori istállóból átalakított koncertterem és kulturális központ – is támogatást kapott. 2012 végén további 10 beérkezett projektjavaslat irányult hasonló fejlesztésekre, valamint a sport támogatására. Támogatni tudta a közösség az egységes arculat kialakítására irányuló térségi együttműködési igényt. A továbbiakban is elsősorban gazdaságfejlesztést, munkahelyteremtést szolgáló fejlesztéseket – helyi termékek piaca, turisztikai vonzerőt jelentő fejlesztések – tartunk szükségesnek támogatni.
- A „VölgyVidéki helyi turizmusfejlesztés” (5) célkitűzés iránt nagy volt az érdeklődés minden beadási körben. E terület sajátossága, hogy kevesebb számú pályázó nagyobb összegeket kérelmez, nagyobb projekteket valósít meg. Főként bor- és lovas-turisztikai, valamint szálláshely-fejlesztésekhez tudunk jelentősebb támogatásokat nyújtani 14 estben.
- A „VölgyVidéki környezetfejlesztés” (6) célkitűzéshez kapcsolódóan LEADER célterületet az első körben nem indítottunk, de a kidolgozottak között szerepelt ilyen. Ezen a területen további erőfeszítésekre van szükség, mivel önálló projektjavaslat továbbra sem érkezett, ugyanakkor több építéssel járó fejlesztés keretében jelent meg a megújuló energiaforrásokkal működő épületgépészeti rendszerek kialakításának az igénye, beépítése.

A 2014-2020-as HFS tervezést ugyancsak támogatják a 2007-2013-as időszakban készült tervek és tanulmányok. Ezeket a tanulmányokat, amelyek a helyi termékek és szolgáltatások minősítési rendszerét, valamint a 2014-20-as tervezést alapozzák meg, a honlapunkon tettük nyilvánossá:⁷

- A Völgy Vidék LEADER térség népességszámának várható alakulása 2020-ig és főbb társadalmi-gazdasági hatásai
- Völgy Vidék helyi termékei és fejlesztési lehetőségeik
- Gazdasági helyzetkép a Völgy Vidéken
- A Völgy Vidék természeti és épített értékei
- Völgy Vidék Arculati Kézikönyv
- Völgy Vidék Védjegy Arculati Kézikönyv
- Völgy Vidék Tanúsító Védjegy Szabályzat

4.3 A VVK HFS-t érintő tervezési előzmények, programok

4.3.1 Külső koherencia, kiegészítő jelleg

A VVK HFS szorosan kapcsolódik a 2014-2020-as térséget érintő központi és ágazati tervezési folyamatokhoz és tervdokumentumokhoz, így a 2014-2020-as ágazati operatív programokhoz is. Tervezi a VVK HACS a LEADER intézkedéseken kívüli 2014-2020-as források bevonását is megvalósításba, illetve e folyamat térségi támogatását:

- VP más tengelyeinek és intézkedéseinek forrásai (kiemelten pl. REL, fiatal gazdák fejlesztései) – tekintettel a VVK erős mezőiségi agráradottságaira
- TOP megyei kerete, kiemelten a kisebb léptékű turizmus, a térségi és helyi gazdaságfejlesztési, településfejlesztési és társadalmi felzárkóztatási, közszolgáltatási fejlesztések – tekintettel a VVK gazdasági, turisztikai adottságaira, szükséges településfejlesztési, társadalmi felzárkóztatási és részben további közszolgáltatási fejlesztési igényeire
- az ágazati OP-k közül elsősorban:
 - a GINOP, kiemelten például a KKV gazdaságfejlesztési, foglalkoztatási és munkahelyteremtési, turisztikai területekre – tekintettel a VVK gazdasági, turisztikai adottságaira, kevés helyben meglévő munkahelyére
 - az EFOP, kiemelten társadalmi felzárkóztatási és az egészséghez kapcsolódó ERFA és ESZA fejlesztésekre – tekintettel a VVK társadalmi adottságaira, hiányosságaira
 - a KEHOP kiírásokra, kiemelten például az energiahatékonysági és vízgazdálkodási területekre – tekintettel a települések e területen felmerülő fejlesztési igényeire.

⁷ <http://www.volgyvidek.hu/tanulmanyok.html>

Kiemelten kapcsolódó ágazati OP-k és prioritások, intézkedések ⁸		Specifikus célok			
		1.	2.	3.	4.
VP	Termelői csoportok létrehozása és rövid ellátási lánc együttműködések kialakítása (REL)		X		
VP	Fiatal gazdák induló támogatása és mezőgazdasági kisüzemek fejlesztése		X		
VP	Nem mezőgazdasági tevékenységek elindítása és fejlesztése, valamint kis gazdasági szereplők és a szolidáris gazdálkodás együttműködései	X	X		
VP	Agrár-innovációs operatív csoportok kialakítása és innovatív projektjeik beruházásai		X		
VP	Kisméretű infrastruktúrák és alapvető szolgáltatások fejlesztése a vidéki térségekben		X	X	X
VP	Minőségrendszerhez történő csatlakozás, tájékoztatás és promóció	X			
TOP	Települési infrastruktúra, intézményrendszer és közszolgáltatások fejlesztése			X	X
EFOP	Emberi erőforrások fejlesztése – társadalmi felzárkózás			X	X
GINOP	K+F+I és a KKV szektor beruházásainak támogatása, Turizmus fejlesztés	X			
KEHOP	Környezetvédelmi és energiahatékonysági fejlesztések, vízgazdálkodási fejlesztések	X		X	X

4.3.2 Területi, települési szintű tervezési kapcsolódódás, illetve jelentősebb tervezett fejlesztések

A VVK HFS szorosan kapcsolódik a 2014-2020-as térséget érintő területi tervezési folyamatokhoz és tervdokumentumokhoz, így a Nemzeti Fejlesztési koncepcióhoz, az Országos Területrendezési tervhez, valamint kiemelten a Fejér megyei 2014-2020-as fejlesztési tervdokumentumokhoz. Erős a kötődés a bicskei, az ercsi és a martonvásári integrált településfejlesztési stratégiákhoz (ITS) elsősorban a város-vidék kapcsolatrendszer egymást kiegészítő működése terén, valamint a települési gazdaságfejlesztési és egyéb tematikus szakmai programokhoz elsődlegesen a helyi termékek és szolgáltatások vonatkozásában. A VVK HFS a fejlesztési céljai mentén illeszkedik a Velencei-tó és Térsége, Váli-völgy, Vértességi Térség *középtávú stratégiai cselekvési programjához*, valamint részben integrálja, részben kiegészíti a települések 2014-2020-as tematikus fejlesztési elképzeléseit és stratégiáit, és a saját eszközeivel igyekszik támogatni a kitűzött helyi fejlesztési elképzeléseket.

⁸ Részletesem lásd a Mellékletben

A Fejér megyei területfejlesztési koncepciója és programja átfogó céljaihoz való kapcsolódás

A Fejér megyei Területfejlesztési Program átfogó céljai	VVK HFS SPECIFIKUS CÉLOK	VVK HFS INTÉZKEDÉSEK
A helyi közösségtudat, a kohézió, a népességmegtartó képesség erősítése, a vállalkozó – innovatív társadalom megteremtése	4. TEREMTŐ ÉS SZOLGÁLÓ KISKÖZÖSSÉGEK A VÖLGY VIDÉKEN	4. Községi szolgáltatási és együttműködési programok megvalósítása a térségi-helyi társadalmi kohézió erősítése érdekében
Az élhető környezet minőségének javítása, a meglévő erőforrások védelme	3. NÖVEKVŐ ÉLETMINŐSÉG ÉS JÓL-LÉT A VÖLGY VIDÉKEN	3. Az életminőség javítását és a környezeti fenntarthatóságot szolgáló közösségi fejlesztések
A gazdasági vezető szerep megőrzése és további pozícióerősítés, kiegyenlített gazdasági fejlődés megvalósítása	2. BŐVÜLŐ TÉRSÉGI-HELYI KREATÍV ÉS SZABADIDŐGAZDASÁG A VÖLGY VIDÉKEN	1. A szabadidő-gazdaság egyedi, vendégéjszakához nem kötődő szolgáltatásainak és vonzerőinek fejlesztése 2. Helyi terméket feldolgozó vagy helyben szolgáltatást nyújtó vállalkozások és közösségi gazdaságok fenntartható, kisléptékű beruházásai

A Fejér megyei TOP 2014-2020-as beavatkozásai közül kiemelten kapcsolódnak a következők:

- 1.1.1 Ipari parkok, ipari területek fejlesztése – kiemelten Bicskén és Ercsiben
- 1.1.3 Helyi gazdaságfejlesztés – 50-150 millió Ft közötti fejlesztési elképzelések elsődlegesen önkormányzati oldalról (helyi piacok)
- 1.2.1 Turizmusfejlesztés – az aktív turisztikai és szabadidős vonzerők és szolgáltatók 50 millió forintnál nagyobb fejlesztései, (elsősorban Csabdi-Mány, Etyek és Martonvásár térsége)
- 1.4.1 Családbarát, gyermekellátási szolgáltatások – minden második települést érint igény, de inkább felújítási, korszerűsítési, energiahatékony-ság-javítási oldalról
- 2.1.1 Barnamezős rehabilitáció – Ercsi, Bicske leromlott városi gazdasági területei
- 2.1.2 Zöld város kialakítása – Martonvásár kulturális belvárosának akcióterületi fejlesztése
- 2.1.3 Települési környezetvédelmi infrastruktúra-fejlesztések – kiemelten a községekben
- 3.1.1 Fenntartható közlekedésfejlesztés – kiemelten hivatásforgalmú kerékpáros fejlesztések
- 3.2.1 Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése – minden településen jelentős igény
- 3.2.2 Helyi közcélú energiaellátás megújuló energiaforrásokkal – minden településen jelentős igény
- 4.1.1 Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése – szinte minden településen jelen van az igény
- 4.2.1 Szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése – fejlesztési szükségletek kiegészítő jelleggel vannak jelen a szociális alap- és a gyermekjóléti szolgáltatások terén
- 4.3.1 Leromlott városi területek rehabilitációja – szociális városrehabilitációs beavatkozások területei Bicskén és Ercsiben
- 5.1.2 Helyi foglalkoztatási együttműködések – megyei paktumokhoz kapcsolódva járási oldalról
- 5.2.1 A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok – a szociális városrehabilitáció területeihez kapcsolóan Bicskén és Ercsiben

A fenti megyei TOP intézkedések jelzik azt is, hogy mely területeken nem célszerű párhuzamos HFS fejlesztéseket tervezni és indítani (pl. gyermekellátási szolgáltatások, szociális és egészségügyi alapszolgáltatások, vízelvezetés, kerékpáros fejlesztések), miközben azt is meg lehet határozni, hogy mely párhuzamos fejlesztésekből lehet kizárni a városi jogállású településeket, illetve hol húzhatók meg a támogatási határok (pl. szabadidő-gazdaság fejlesztése 50 millió Ft alatti összeggel).

4.3.3 A HFS tartalmát befolyásoló, a térség gazdasági és környezeti fejlődését és a befogadást támogató programok, szolgáltatások

A VV HFS elsősorban az ilyen kiemelt fejlesztésekhez kapcsolódóan elsősorban, az *ezeket kiegészítő fejlesztéseket* tud a rendelkezésre álló szűkös forrásokból megvalósítani. Ezért a kapcsolódó HFS fejlesztésekben elsősorban a kiegészítő jelleg tud érvényesülni, ezek elsődlegesen a kapcsolódó szolgáltatásokra, a térségi beágyazódásra, integrációra, helyi termék és szolgáltatási együttműködésekre, valamint a kapcsolódó fejlesztésekre, rendezvényekre és promóciós-információs tevékenységekre tudnak vonatkozni. Az általunk ismert még hiányzó elemek vagy kapcsolódó beavatkozási pontok, amelyekre, a HFS reagálni tud a következők:

A 2014-2020-as tervezett fejlesztések közül már ismert közvetlen térségi kapcsolódást jelentenek a *Nemzeti Kastély- és Várprogram* térséget érintő első körös fejlesztései közül a *bicskei kiemelt kastélyfejlesztés*, egy későbbi 2017. évi harmadik fázisban ehhez további térségi felújításra szoruló kastélyok közül a kormánydöntés értelmében a *váli Ürményi-kastély* kapcsolódhat.⁹

A kiemelt városi fejlesztések közül összegében is a legnagyobb az *MTA Martonvásári agrár-innovációs centrum* kialakítása, összesen mintegy 7,8 milliárd forint fejlesztési forrás biztosításával, amelynek eredményeket a martonvásári önkormányzat egy mintegy 150 hektáros ipari parkként hasznosítható területhez, valamint egy 21 hektáros rekreációs fejlesztési területhez jut.¹⁰

A 2014-2020-as *TDM fejlesztések*hez való kapcsolódás egyik előfeltétele egy, a Völgy Vidékre is kiterjedő hatókörű turisztikai egyesület, mint TDM szervezet és munkaszervezetének a megalapítása, s ennek révén egy Velencei-tó – Völgy Vidék – Vértes (VVV) térségi turisztikai együttműködés megvalósítása. Szintén a turizmus területéhez tartozó kiemelt térségi fejlesztés az *Etyeki Gasztrosétány* kialakítása és fejlesztése.

A Budapest – Velencei-tó – Balaton kerékpárút győztes nyomvonal terve

1. ábra: Győztes nyomvonal

Ugyancsak kapcsolódnak a *Bejárható Magyarország „gerinc-útvonalas”* fejlesztések, kiemelten a VV térséget érinti *két kiemelt kerékpáros gerincút hálózat fejlesztés* is, egyik a Budapest – Velencei-tó – Balaton EUROVELO kerékpárút fejlesztés kiemelt projekt részeként az Ercsi – Gyúró – Tordast érintő fejlesztés, a másik a Váli völgybe tervezett kerékpárút fejlesztés, valamint az ezekre ráfűződő Bicske-Csabdi-Tarján irányában megvalósuló kerékpáros fejlesztések. Ehhez kapcsolódhatnak a gerinc utat kiszolgáló kerékpáros szolgáltatásfejlesztések, a Nemzeti Lovas program keretében helyi lovas utak kijelölése, a Nemzeti Zarándok Programhoz kapcsolódó helyi Szent Anna zarándokutak fejlesztései, illetve további völgyvidéki tematikus útvonalak. A Bejárható Magyarország Program egyes további jár módjaihoz (pl. horgász, túraútvonal) kapcsolódó térségi fejlesztések szintén számos új lehetőséget jelenthetnek 2014-2020 között.

⁹ A Kormány 1977/2015. (XII. 23.) Korm. határozata a Nemzeti Kastélyprogrammal és a Nemzeti Várprogrammal kapcsolatos egyes feladatokról, valamint az ezekkel összefüggő kormányhatározatok módosításáról

¹⁰ A Kormány 1963/2015. (XII. 23.) Korm. határozata a martonvásári agrár-innovációs centrum (a Magyar Tudományos Akadémia Agrártudományi Kutatóközpont új kutatási tömbje) kialakításával és egyes agrárturisztikai fejlesztések támogatásával kapcsolatos intézkedésekről

A korábbi fejlesztési döntések eredményeként a térséget érintő további már ismert új fejlesztések a Bicskét Felcsúttal összekötő kisvasút megépítése vagy a martonvásári szabadtéri sportközpont és sportcsarnok megvalósítása is.

A központi társadalmi felzárkózási és esélyegyenlőségi programok (pl. Biztos Kezdet Program) mellett ugyancsak fontosak a *közmunkaprogramok és foglalkoztatási paktumokhoz* való részbeni kapcsolódás biztosítása is.

Ugyancsak jelentős térségi fejlesztés a KEHOP 1.5.0 keretében kiemelt projektként nevesített, 3,5 milliárd forint összértékű „A Váli-völgy vízrendezési feladatai” c. projekt, ennek része például egy várhatóan rekreációs célt is szolgálható 27 km hosszú üzemút megépítése, valamint a bicskei tározó és az alcsútdobozi záportározó fejlesztése.¹¹

Szintén fontosak a térség jobb megközelíthetőségét szolgáló, tervezés alatt álló *belső úthálózati fejlesztések* (pl. Vereb-Gyúró-Vál), valamint az új *autópálya-lehajtók, csomópontok* kialakítása (pl. kiemelten a Váli-völgyi lejáróé). A térség megközelíthetőségét jelentősen javítja a bicskei intermodális csomópont fejlesztése az IKOP keretében.

A stratégia ugyancsak fontosnak tartja és kiemelten kívánja ösztönözni a *direkt uniós, illetve nemzetközi fejlesztési együttműködések és források* lehetséges térségi, illetve helyi mintaértékű bevonását és integrációját is 2014-2020 között.

4.4 SWOT elemzés

A térség SWOT-analízise meghatározza a Völgy Vidék pozitív és negatív helyi, azaz belső adottságait: az erősségeket (strengths) és gyengeségeket (weaknesses), valamint a külső hatásokból és tényezőkből adódó lehetőségeket (opportunities) és veszélyeket (threats).

¹¹ Váli-völgyi Konzorcium (Országos Vízügyi Főigazgatóság és a Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság konzorciuma): A Váli-völgy vízrendezési feladatai. Megalapozó tanulmány, 2015.

Természeti és épített környezet				
Természeti, táji értékek	Erősségek	Gyengeségek	Lehetőségek	Veszélyek
	- kedvező tájképi (völgyvidéki) megjelenés - jó termőföld - történelmi borvidék része és központja - rekreációs tevékenységekhez. lovagláshoz kedvező táji és talajadottságok	- szárazföldi élőhelyek elszigeteltsége, mozaikossága - egyes védett fajok és élőhelyeik felméretlenek - alacsony erdősültség - különböző természeti területek integrált környezeti fejlesztése az állami szervek által (pl. vízvédőművek)	- kedvező tájképi megjelenés - biológiai sokféleség - természet közeli, szabad és összefüggő zöldfelületek - értékes vizes élőhelyek, ökológiai folyosók - védett természeti értékek	- időszakonként kevés csapadék, illetve ezek extrém lefolyása - tájképi szempontokat figyelmen kívül hagyó fejlesztések - forráshiányból adódó degradáció - beépítettség növekszik, természetes tájelemek aránya csökken - a feltáratlan élőhelyek eltűnése
	- biogazdálkodás - extenzív állattartás - szelektív hulladékgyűjtés - környezettudatos szemléletformálás vizes élőhelyek rekreációs célú hasznosítása	- jelentős korom és porszennyezettség az utak mentén - szennyezett élővizek - intenzív mezőgazdasági művelés - megújuló energiaforrások alkalmazása - energiatakarékosságot célzó fejlesztések	- vizes élőhelyek - tiszta levegő, ipari eredetű légszennyezés nincs - jó átszellőzési viszonyok - talajok állapota jó	- növekvő közlekedési szennyezés - fosszilis energia-felhasználás nő - helytelen mg.-i gyakorlat - illegális hulladéklerakás
	- rendezett faluképek - népi építészeti elemek védelme - faluházak, tájházak létesítése - kulturális turizmus fellendítése	- egyes épített örökségek leromlott állapota - légvezetékek - értékrend torzulása, uniformizált építészeti korszakok megléte - épített értékeket bemutató kiadványok készítése	- jelentős épített értékek - vidékies és falusias szerkezet - központi és országos fejlesztések térségi megvalósulása	- fejlesztési források hiánya - vidékies, falusias, csendes jelleg elvesztése - lakóparkok építése - népi építészeti elemek leromlása - identitástudat elvesztése - multik megjelenése
Épített értékek	- jó mennyiségi közműellátottság - szabadidő eltöltésének infrastrukturális háttere sokoldalú - kerékpárutak, lovas és szekérutak építése - szolgáltatások színvonalának növelése - turisztikai infrastruktúra bővítése	- belső utak, járdák, felszíni vízelvezetők állapota leromlott - keresztirányú közlekedés hiánya - időnként és helyenként nagy gépjárműforgalom - tömegközlekedés fejlettsége - nagy ellátási rendszeri kiszolgáltatottság - települési infrastruktúra színvonala alacsony - hiányos turisztikai infrastruktúra - szolgáltató szektor hiányosságai	- közeli fekvés és kedvező közlekedési kapcsolatok a főváros és a nagyvárosok irányába - észak-déli és keresztirányú közlekedési tengelyek	- fejlesztési források hiánya - jelentős és növekvő tehergépjármű-forgalom miatt leromló térségi jelentőségű utak - nagy ellátórendszerek meghibásodása miatt ellátási zavarok - fosszilis energiaforrások drágulása
Infrastruktúra				

Társadalmi és gazdasági környezet				
	Erősségek	Gyengeségek	Lehetőségek	Veszélyek
Népesedés	- növekvő népességszám, fiatalos korszerkezet - magas foglalkoztatottság, alacsony munkanélküliség - betelepedés feltételeinek javítása	- ingázó életmód, helyben dolgozók alacsony aránya - alacsony képzettség - helyben foglalkoztatás növelése a kézműves ágazatban, kreatív iparban, szabadidő gazdaságban, iparban	- növekvő népességszám - relatív alacsony a térségben élő roma kisebbség száma - nemzeti kisebbségek jelenléte (pl. svábok) - központi fejlesztések térségi megvalósítása	- környező térségi városi munkahelyek növekvő elszívó hatása - fiatalok elköltözése - idősek növekvő száma - deklasszáció - szegregáció
Gazdaság	- magas gazdasági, vállalkozási aktivitás - gazdasági szolgáltatások magas aránya - széleskörű agrárpotenciál - folyamatosan bővülő turisztikai és szabadidős kínálat - kisléptékű és környezetkímélő feldolgozóipar - szolgáltató szektor bővítése - helyi piacélnépesítés	- helyi gazdaságfejlesztés, helyi termék és agro-business szolgáltatások fejlesztése - egyedi helyi termékek és ilyen hálózati együttműködések még viszonylag alacsony száma - turisztikai programtervezés, - helyi vállalkozások megerősítése, vállalkozók csak részben kötődnek a térséghez - kevés helyi munkahely - hiányzó ipari parkok - egyes minőségi szállás-kategóriák hiánya	- elaprózott szervezeti formában zajló mezőgazdasági tevékenység - átutazó turizmus - hiányzó ipari parkok és foglalkoztatók - történelmi borvidék része	- aránytalan gazdasági fejlődés - káros nagyipar letelepedése - agrártevékenységek leértékelődése - átutazó turizmus erősödése - szakemberek ki- és elvándorlása
Intézmények, kultúra	- kielégítő alapszolgáltatások - hátrányos helyzetűek ellátását biztosító térségi intézmények - magas színvonalú művészeti oktatás - helyi rendezvények széles köre - kedvező lehetőségek sportoláshoz - családok, fiatalok számára programok, klubfoglalkozások szervezése - helyenként jelentős civil aktivitás - öntevékeny művészeti csoportok - népi kismesterségek, kézművesség, hagyományörzés igénye	- VVK térségi identitása - kulturális és közösségi szolgáltatások hiányossága, fejlesztései - térségi programok koordináltsága - közösségi terek száma kevés, meglévők állapota leromlott - finanszírozási nehézségekkel küzdő közellátás a kistérségeken - rendezvények színvonalának emelése egyedi programokkal - rendezvényhelyszínek fejlesztése - civil térségi együttműködések, partnerség - identitás erősítése térségi, helyi civil rendezvényekkel - hiányzó egészségügyi, jogvédő, lelki „egészség”, kutatási és nemzetközi civil aktivitás - civil szervezetek kapacitásbővítése, együttműködések, érdekérvényesítő képességük, marketing-tevékenységük fejlesztése - csekély forrásbevonó képesség, foglalkoztatás	- VVK térségi identitás erősödésének lehetőségei - élő hagyományok - rendezvények, programok iránti kereslet növekedése	- térségi identitás csökkenése - térségi központ közelsége miatt egyes intézmények megszűnése, függősége - helyi rendezvények, programok egysíkúvá válása - közösségi érdekek alárendelése az egyéni érdekeknek - érdeklődés elvesztése, nem törődés - bizonyos szervezetek megszűnése
Civil élet, szervezetek			- sok civil szervezet - szakmai képzések - együttműködések külső szervezetekkel - közösségi szolgáltatók központi fejlesztései - pályázati források	

A SWOT értékelése és elemzése: a stratégiai irányok leveztetése – az egyes elemek párosítása alapján lezárható stratégiák beazonosítása:

A térség természeti és környezeti erősségei nem teszik lehetővé, hogy önmagában vonzó természet környezetként kezeljük a térséget. Az ebben a kategóriában szereplő gyengeségek megoldása nem a LEADER fejlesztések között várható, a HFS célját inkább a társadalmi és gazdasági gyengeségek megoldása jelenti. (=> Fejlesztő stratégia)

Megoldandó a helyben élők ingázásának nagy mértéke, amely helyére idővel helyi foglalkoztatás kell, hogy kerüljön. A növekvő népességszámot elsősorban a betelepülők (a környező városokból kikötözők) okozzák. Ők azonban továbbra is ingázók. A helyben foglalkoztatás megoldása tehát az egyik stratégiai cél. Ennek érdekében fontos a helyi gazdaság fejlesztése, amelyet a helyi önkormányzatok és a helyi vállalkozók kapcsolatrendszerének fejlesztésével, valamint a vállalkozások hálózatosodásával tervezi a HFS elérni. Ebben támaszkodni lehet az erősségek között szereplő meglévő helyi kézművesiparra, valamint a helyben működő nem csekély mezőgazdasági vállalkozásra. (=> Offenzív stratégia)

A gazdaságfejlesztés ágazatának kijelölésében nagy szerepe van a lehetőségek között található térségen kívüli turisztikai, illetve szabadidős érdeklődés növekedésének. Azaz a környező nagyvárosok lakossága rendszeresen és szívesen utazik a térségbe egy-két napos rendezvényekre. A rendezvények főleg bizonyos természeti és épített értékek vonzerejére épül, valamint a helyi szokásokat őrző gasztronómiai témájú vásárokra, kiállításokra, fesztiválokra. Ez utóbbiakban kiemelkedő a térségi borászat és sajtkészítés, mint tematika. (=> Offenzív stratégia)

A látogatókat vonzó kulturális rendezvények nélkülözhetetlen elemei és feltételei a térségben működő hagyományokat őrző és helyi értéket teremtő civil szervezetek.

4.5 Fejlesztési szükségletek azonosítása

A helyzetértékelés gazdasági téren egyértelműen rámutatott, hogy a Völgy Vidék térség kapcsolódása az agglomerációs és nagyterületi fejlesztési tengelyekre erőteljes, de ennek implementációja gyenge, helyi elterjesztése és ezzel együtt a térségi-helyi gazdaság erősítése, a globális gazdaság ki- és belépési pontjaira történő felfűzése indokolt. Zömmel kisebb vállalkozási formák jelennek ebben a térségben is, akárcsak az ország más vidékein, nagyobb munkáltatók inkább a közszférához vagy piaci oldalról csak szék- illetve telephellyel, és nem helyben történő foglalkoztatással kapcsolódnak a térséghez. A kisebb vállalkozások ugyanakkor nagyrészt tőke- és információhiányosak, a párbeszéd, az együttműködés, a tematizálódás és a hálózatosodás kezdetleges formái jellemzik őket. A korábbi DIT UMVP és a LEADER program megvalósítása során sok vállalkozás jutott fejlesztési forráshoz, zömmel kisléptékű beruházásokkal és a szolgáltatásokhoz, főleg a szabadidő-gazdasághoz kapcsolódva.

Fejlesztési szükségletek azonosítása a SWOT alapján

A gyengeségek felszámolására, vagy enyhítésére irányuló (fejlesztő stratégia), de a meglévő erősségekre és lehetőségekre épülő „offenzív stratégia” meghatározza, hogy a 2014-2020-as időszakban erősíteni kell a települések közötti kommunikációt a folyamatos kapcsolattartás és együttműködés érdekében. Hiszen az összefogás mind nagyobb mértéke lesz az, amely lehetővé teszi, hogy megvalósuljon a települési szinteken meglévő szaktudások térségi transzferje, azaz együttműködésre lépjenek vállalkozók, illetve önkormányzatok és civil szervezetek. A helyzetfeltárás során végzett vizsgálatok és a SWOT alapján az alábbi fejlesztési szükségletek körvonalazódtak:

- Elengedhetetlen a 2008-ban megindult élő és együttműködő térséggé szerveződés további megerősítése, a Völgy Vidék identitás és önazonosság növelése különböző a térséget integráló és még jobban összekötő, önazonosságában megerősítő fejlesztések közös és központi támogatott megvalósítása révén. Különösen fontos feladatot jelent ez egyes stratégiai területek szakmai önszerveződési, intézményi együttműködési feltételeinek megteremtése lévén (kiemelten térségi turizmus és szabadidő gazdaság, valamint helyi gazdaságfejlesztés és menedzsment).
- Továbbra is a helyi gazdaság fejlesztése, helyi termékek előállítása és feldolgozása, illetve a vidéki szolgáltatások (kiemelten szabadidő-gazdaság és turizmus) területeken van szükség kiegészítő jellegű gazdaságélénkítő intézkedésekre, hogy a kisebb vállalkozások a kisléptékű fejlesztéseikkel növekedni vagy kapcsolódni tudjanak a nagyobb piacokhoz, beszállítókhöz, vagy ők maguk azokká válhassanak.
- A helyzetértékelés a társadalmi és egyéb vonatkozásokban szintén kettős képről tanúskodik, mely szerint a települések, a helyi közösségek, a táji, a természeti és az épített értékek megújulása folyamatban van, amelyhez a vidékfejlesztési program nagyban hozzájárult, főleg a horizontális intézkedésein keresztül. Sok helyen várat még magára azonban az örökségek és a közösségi infrastruktúra megújítása, a közösségi

terek és szolgáltatások fejlesztése, mivel azok leromlott állapotba jutottak az elmúlt évtizedekben, és nem tudják betölteni vonzó és megtartó erejüket.

- Az ezekhez a helyszínekhez kötődve, az itteni és/vagy a saját infrastruktúrát használva szolgáltatásokat nyújtó szervezetek többsége a működés oldaláról is nehézségekkel küzd. Korlátozott éves költségvetéssel és/vagy bizonytalan támogatásokból próbálják ellátni kötelező és önként vállalt társadalmi feladataikat, melyekhez minden kisebb támogatás is célravezető. A korábbi időszakban példaértékű összefogásokat valósítottak meg, a kisebb támogatás mellé komolyabb külső forrásokat is megmozgattak, számos, akár hiánypótló térségi rendezvényt és kisebb-nagyobb programot valósítottak meg a támogatott civil közösségek, tehát innovatívak voltak és a minőségfejlődés útján jártak, és minden kezdeményezésünket szívesen fogadták.

Fejlesztési szükségletek azonosítása a tagsági igények alapján

A tagság, alakosság és a térségben működő civil szervezetek és vállalkozások megkérdezésének módszerei a következők voltak: tematikus szakmai fórumok és fókuszcsoporthozos beszélgetések (célcsoportonként és szektoronként külön-külön civil, vállalkozói, turisztikai és szabadidő-gazdasági, helyi termék előállító, őstermelő). A személyes találkozókat kiegészítettük online megkérdezésekkel. Bizonyos szereplőkkel (vállalkozók, polgármesterek) egyéni mélyinterjú beszélgetéseket folytattunk. Ezen mind a tagság, mind a lakosság és a térségben működő civil szervezetek és vállalkozások tájékoztatása, illetve megszólítása, „kikérdezése” megtörtént szakmai fórumokon és fókuszcsoporthozosokon keresztül. A fórumok célja a tájékoztatás volt, míg a fókuszcsoporthozos, workshopos beszélgetéseken a civilek, vagy vállalkozók véleményeinek, fejlesztési ötleteiknek összegyűjtésére törekedtünk. Összességében a tervezési folyamatot *több mint 25 partnerségi rendezvény és tevékenység támogatta, kísérte* 2015. április és 2016 márciusa között. Ezek közül: 2 db elnökségi ülés, 3 db közgyűlés, 9 db workshop, 11 db szakmai fórum konzultáció, műhelymunka, fókuszcsoporthozos megbeszélés, egyeztetés.

A széles nyilvánosság térségi igényfelmérése érdekében 2015 őszén projektötlet adatlapot küldtünk ki, melyekből eddig összesen 188 db érkezett be, ennek beadása a tervezés során folyamatosan fennálló lehetőség a VVK által lefedett térség intézményi és helyi aktorainak a számára. A javaslattevők 12%-a volt önkormányzat vagy önkormányzati intézmény, 50%-a civil szervezet és 38%-a vállalkozó (kiszűrve és egyszer számba véve a több típusú szervezetet is egy személyben képviselőket). A legtöbb fejlesztési igény a következő csoportokra érkezett:

- eszközbeszerzés 25 db, rendezvényszervezés 21 db, képzés 14 db, turizmus, szabadidő-gazdaság 13 db, táboroztatás 13 db, egyéb 13 db, közösségi tér fejlesztés 12 db, marketingfejlesztés 12 db
- továbbá telephelyfejlesztés 9 db, szálláshelyfejlesztés 9 db, gépbeszerzés 6 db, külső felújítás 6 db, kertépítés 4 db, nemzetközi 4 db

A fentiekén kívül érkeztek még fejlesztési igények többek között a következő területekre is: játszótérfejlesztés, energetikai és energiahatékonysági fejlesztések, helyi piacfejlesztések, stb.

Ugyancsak a térségi fejlesztési igények felméréséhez és becsatornázásához kapcsolódóan településszintű adatgyűjtést folytattunk az önkormányzatok közvetlen megkeresésével 2015. május és október között. A tervezés alapjául és a fejlesztési igények azonosításául szolgáló további információkat, amelyekre a helyzetelemzést és a 2014-2020-as HFS céljainak és intézkedéseinek a fókuszait meghatároztuk részben az elmúlt évek során készített helyi kutatásokból, elemzésekből nyertek, melyet kiegészítettünk a KSH-TEIR adatbázisból származó adatokkal (2015. augusztus-november).

Fejlesztési szükségletek összesítése

- A Völgy Vidék térség identitásának és önazonosságának erősítését szolgáló térségi közös fejlesztések.
- A helyi gazdaság és szabadidő-gazdaság, turizmus területén a Völgy Vidék Helyi Termék és Védjegyrendszer kialakítása megtörtént, a bevezetése azonban elmaradt, mivel hiába lenne jó a kezdeményezés és erősítené is akár a területet, ha nincs szervező erő és központi kapacitás, de legfőképp elegendő helyi termék és bevonható vállalkozó ahhoz, hogy kritikus tömeget alkotva egy valóban hosszabb távon is fenntartható program jöjjön létre. A fejlesztési szükséglet tehát ezen a téren
 - egy, a helyi termékekhez és a szabadidő-gazdaság aktív, hálózatba szervezhető szolgáltatásaihoz kapcsolódó központi kapacitás és menedzsmentszervezet kialakítása és felépítése.
 - a potenciális termékek és szolgáltatások, azaz az előállító vállalkozások bekapcsolása az együtműködési rendszerbe (közös koordináció, programcsomagok kialakítása),

- a turisztikai kapcsolódási 'forró' pontokra történő összpontosítás és 'rászervezés', egységes marketingkommunikáció, stb. szervezése;
- a mikrovállalkozások támogatása és „szektorális” összefogása, amely révén hozzájuthatnak a térségben már jól működő nagyobb vállalkozások kapcsolataihoz.
- Az önkormányzati területen továbbra is kiemelt cél a térségi és a helyi életminőséget, jól-létet és környezeti fenntarthatóságot fenntartható módon támogató kezdeményezések, egyúttal az életminőséget javító közösségi infrastruktúra, táj- és település-képfejlesztő és hálózati jelleggel történő beavatkozások felkarolása.
- Fő célunk továbbra is a társadalmi aktivitás növelése az értékeink hagyományörző megőrzésére, bemutatására és felelevenítésére építve, de további hármassal kiegészülve. A civil, egyházi, szociális és közösségi szolgáltatások területén a fejlesztési szükségletek tehát
 - a térségi és a helyi identitást fenntartható módon támogató kezdeményezések különböző térségi és helyi programok szervezése és ezek megvalósításának a támogatása,
 - a civil segítő közösségi szolgáltatásokat működtetők tevékenységének fejlesztése,
 - civil szervezetek közötti térségi együttműködések ösztönzése,
 - a hátrányos helyzetű csoportokat előtérbe hozó aktivitások ösztönzése.

Ezzel elő kívánjuk segíteni a helyi közösségek erősödését, az emberek helyben tartását és testi-lelki jól-lét megalapozását, amelyhez a LEADER keret mellett más pályázati és fejlesztési lehetőségek bevonása is elsődlegesen szükséges (ld. 4.3.3 és 8. fejezetek, Kiegészítő információk 5.), hiszen a LEADER ezekhez az innovatív kapcsolódási megoldásokat kínálja.

5. Horizontális célok

A LEADER program lényegét a végrehajtás módszere adja, amely a vidékfejlesztésre irányuló intézkedések közötti kapcsolódások megteremtését jelenti, valamint a helyi, térségi jellegzetességekhez való szoros kapcsolódást. E szemlélet megjelenését és erősítését szolgálják a Völgy Vidék Közösség alapelvei és az a 18 kritérium is, amelyek közül a LEADER által támogatott projekteknek legalább négynek meg kellett felelniük eddig, és a projektgazdáknak a pályázataik benyújtását megelőzően a megfelelést a projekt-adatlapjaikon be kellett mutatniuk. Köztük voltak kötelezően teljesítendő horizontális szempontok is az esélyegyenlőséghez és a fenntarthatósághoz kapcsolódva. A projektnek a VVK HVS fő célkitűzéseire rendelt helyi prioritásokhoz is illeszkednie kellett. Az együttes megfelelést a VVK Helyi Bíráló Bizottság vizsgálta a pályázat benyújtását megelőzően beadott projekt adatlapok alapján, és nyilatkozatban döntött a projektek támogathatóságáról.

A VVK HVS megvalósítása során ezt a szemlélet kívánjuk folytatni a megújított alapelveink mentén, amelyek a következők:

- ✓ fenntarthatóság alapelve,
- ✓ térségi együttműködések prioritásának alapelve,
- ✓ ökológiai és társadalmi korlátok figyelembe vételének alapelve,
- ✓ a „kicsi szép” humánökológiai alapelve,
- ✓ komplexitásra törekvés alapelve,
- ✓ innovativitásra és integráltságra törekvés alapelve,
- ✓ integrált megközelítés: ágazatközi gondolkodás és tervezés alapelve,
- ✓ nyilvánosság biztosításának alapelve,
- ✓ esélyegyenlőség alapelve,
- ✓ térségi és területi horizontális elvek érvényesítése,
- ✓ a térségi és helyi gazdaság fejlesztését szolgáló elvek érvényesítése,
- ✓ a tudatos fejlesztési koncentrációra, kulcsfejlesztésekre törekvés alapelve,
- ✓ a magas hozzáadott értékre törekvés alapelve,
- ✓ térségi horizontális és vertikális szakmai szervezői erő professzionális szervezeti biztosításának alapelve,
- ✓ élményszerűség, kreativitás és egyediség megjelenítésének alapelve,
- ✓ a fejlesztési paritás biztosításának alapelve.
- ✓ az „egész-ségességre”, a gyarapodásra, a testi és lelki megújulásra, jól-létre és a biztonságra törekvés alapelve.

A Völgy Vidék HACS az esélyegyenlőség és környezeti fenntarthatóság biztosítását szolgáló stratégiai megközelítést az alábbi szempontok érvényesítésével kívánja meg biztosítani a VVK HVS tervezése, megvalósítása és monitoringja során.

5.1 Esélyegyenlőség

Helyi ökoszociális érdekelttség és társadalmi felelősség vállalás: a VVK HFS segítse elő, hogy az erőforrások használata felelősségtudatos és fenntartható körülmények között történjen, és a helyi közösségek érdekeit szolgálja;

Társadalmi méltányosság: a VVK HFS járuljon hozzá a vidéken élők megélhetésének javításához, kiegészítéséhez, a szegénység és a szegregáció leküzdéséhez, a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok, nemzetiségek és kisebbségi közösségek felzárkózásához;

Tudásalapú vidékfejlesztés: A VVK HFS segítse elő a Völgyi Vidéken élők, dolgozók és a mezőgazdaságban dolgozók képzését, hozzáférését az információhoz és a tudáshoz, segítse a gazdálkodást támogató helyi szellemi kapacitások, szolgáltatások kiépítését, fejlesztését;

Társadalmi kohézió: a VVK HFS segítse, hogy a vidéki közösségek kitalálják, szükség esetén újrafogalmazzák és megvalósítsák saját jövőképeket, küldetésüket, megerősítsék identitásukat, továbbá támogassa a térségek, települések társadalmi probléma importjának kikerülését (pl. városról kiköltözők vidéki szegregációja);

Szolidaritás, területi kohézió: A VVK HFS segítse elő az élelmiszertermelő, feldolgozó és fogyasztó egymásra utaltságának felismerését, valamint a gazdaközösségek, a szakmai termékcsoportok, szakemberek, vállalkozások, önkormányzatok, közintézmények és a helyi társadalom kapcsolatának javítását;

Nemzedékek közötti igazságosság és társadalmi esélyegyenlőség: az erőforrások értékvédő, takarékos, hosszú távú szempontokat szem előtt tartó kezelését és gazdálkodását kell megvalósítani a VVK HFS révén, oly módon, hogy a nők, gyermekek, idősek, fogyatékkal élők, nemzetiségek és kisebbségek esélyegyenlősége is biztosított legyen;

Társadalmi részvétel: a VVK HFS segítse a gazdátársadalom és az érintett helyi közösségek, civil és szakmai szervezetek párbeszédét, részvételét és felelősségét a vidékfejlesztési döntésekben, támogassa a vidéki civil társadalom önszerveződését, együttműködését és fejlődését.

5.2 Fenntarthatóság

Hozzájárulás a térségi és helyi fenntarthatósághoz: a VVK HFS azzal járul hozzá a helyi fenntarthatósághoz, hogy egyedi értéként kezeli a Völgy Vidék helyi mezőgazdasági, táji, természeti és környezeti adottságait, továbbá a térségi és helyi gazdaság erősítésén, a térségi kötődésű, helyi adottságokra építő, helyi erőforrásokat felhasználó vállalkozások támogatásán keresztül segíti a termék és nyersanyag, energia behozatalának kiváltását.

Hozzájárulás a globális fenntarthatósághoz: a globális fenntarthatósághoz azzal járul hozzá, hogy a „környezet megóvása” és az „örökségek megőrzése” prioritásokon belül kiemelten kezeli az éghajlatváltozás megelőzésére, a biológiai sokféleség megőrzésére, valamint a vízkészletek és a talaj megóvására irányuló kezdeményezéseket.

Hozzájárulás a vidéki életmód, kultúra és hagyományok sokféleségének megőrzéséhez: a VVK HFS intézkedései elősegítik a vidéki életmód, kultúra és hagyományok sokféleségének megőrzését, biztosítják a természeti és épített értékek fennmaradását, óvják a biológiai sokféleséget és a környezet állapotát. A mezőgazdasági szerkezetváltáson belül a természet-megőrző, környezetkímélő és biológiai gazdálkodás kerül előtérbe. A vidéki életmód javítása, a vidék megtartó- és vonzerejének növelése, megismertetése az „életminőség fejlesztése” és a „völgyvidéki értékeket bemutató turizmus fejlesztése” prioritások kiemelt célja.

Hozzájárulás a tudatossághoz és etikussághoz: a VVK HFS intézkedései a helyi fenntarthatóságot a tudatos élelmiszertermelés és fogyasztás magatartásának és szokásainak terjesztésével, illetve az etikus termelés és kereskedelem keretei kialakításának ösztönzésével is segítik, továbbá az érdekek védelemének felvállalásával és a területi fejlettségbeli különbségek mérséklésével.

Természetmegőrző vidékfejlesztés: a VVK HFS-nek egyértelműen támogatnia kell a természeti értékek, a biológiai sokféleség, a genetikai állomány és a természetes táj és térszerkezet megőrzését;

Ökológiai vidékfejlesztés: a gazdálkodási tevékenységek, valamint a föld- és tájhasználat során az erőforrás-igény és környezethasználat vegye figyelembe a környezet korlátozott eltartó képességét és a helyi természeti adottságokat;

Szennyezés megelőzés, minimalizálás: a fejlesztések törekedjenek a szennyezések és a hulladékok kibocsátásának megelőzésére, illetve ahol ez nem lehetséges, e kibocsátások minimalizálására (a helyi környezetet csak az eltartó-képességéig terheli);

Tovagyűrűző negatív hatások minimalizálása: mérsékelnie kell a mezőgazdaság okozta kedvezőtlen környezeti hatásokat; a projektek különösen nem erősíthetik az elsivatagosodás, az éghajlatváltozás, a szélsőséges vízjárás, a talajpusztulás kedvezőtlen környezeti hatásait, továbbá nem vezethet a különböző környezeti rendszerek közötti szennyezés-átterhelésekhez;

Dematerializáció: a felhasznált ipari nyersanyagok (pl. műtrágya, növényvédő szer, agrotechnika) és energiahordozók mennyiségét, a szállítási és raktározási igényeket minimalizálni kell a VVK HFS projektekkel;

Újrahasznosítás: az intézkedéseknek és projekteknek elő kell segíteniük a szennyvizek, a hígtrágyák és a hulladékok, mezőgazdasági melléktermékek újrahasznosítását;

Takarékosság a kimerülő készletekkel: a meg nem újuló természeti erőforrások és lételelemek igénybevételét minimálisra kell szorítani;

Értékvédő gazdálkodás a megújuló erőforrásokkal: a feltételeken megújuló természeti erőforrások és környezeti elemek készleteit, állapotát és önszabályozó képességét fenn kell tartani és ezeket csak megújuló képességük mértéke és üteme figyelembevételével lehet igénybe venni;

Ágazati integráció: a VVK HFS segítse elő a fenntartható közlekedéspolitika, fenntartható energiapolitika, az ökológiai szemléletű tájgazdálkodás érvényre juttatását.

6. A HFS integrált és innovatív elemeinek a bemutatása

A stratégia integrált és innovatív jellemzői a következő pontokban összesíthetők, továbbá a kohéziót és újszerűséget támogató lenti elvek megvalósítás során történő érvényesítésében jelennek meg:

- lényegesen kevesebb rendelkezésre álló forrás és ezért kevesebb prioritás, kevesebb célkitűzés és integrált beavatkozások
- koncentráció a valódi és hozzáadott értéket jelentő prioritásokra
- kiegészítő központosított koordinált és támogatott kiemelt fejlesztések, az eddigi pályázati és pontszerű fejlesztések mellett
- a térségi identitás erősítését és a hálózatosodást szolgáló integrált fejlesztések
- innovatív és kreatív egyedi fejlesztések támogatása
- tudatos integrációja a helyi kulturális-kreatív és tudás tőkének
- lehetőség biztosítása a kreatív és innovatív szolgáltatásfejlesztésnek
- kísérleti és máshol már bevált hazai és nemzetközi innovatív és kreatív fejlesztések helyi adaptációja és támogatása
- a térségi koordinációs-szervező intézményi erejének növelése, s ezáltal további források bevonási lehetőségeinek a növelése
- a térségben megvalósuló fejlesztésekhez való stratégiai kapcsolódás, kapcsolódó, ráhordó és kiegészítő fejlesztések lehetővé tétele
- a térségi fejlesztési szükségletek tudatos megosztása az egyes források és programok között
- a munkaszervezet fenntarthatóságának a biztosítása, szakértői és szakmai feladatainak bővítése

A HFS-ben érvényesítendő térségi-helyi gazdaságfejlesztési szempontok és elvek

Proszperáló vidéki térségi és helyi gazdaság: a VVK HFS segítse elő a magas hozzáadott értéket előállító térségi és helyi gazdaságfejlesztést (termékek, szolgáltatások, feldolgozás, kereskedelem és fogyasztói közösségek), gazdálkodást, a mezőgazdasági ágazat tökehiányának mérséklését, a gazdálkodás stabilitását és kiszámíthatóságát;

Integrált termékpolitika és rövid értékesítési lánc: segítse elő a VVK HFS az integrált termékpolitika érvényesülését azáltal, hogy a termelői és fogyasztói mintázatok átalakításának iránya az anyag és energia intenzív termékek és szolgáltatások körétől, az anyag és energia szegény, inkább tudás és kultúra alapú termelés és fogyasztás, valamint a rövid értékesítési láncok irányába mutasson;

Decentralizált és paritáson nyugvó vidékfejlesztés: nem vezethet egyes vidéki települések indokolatlan mértékű fejlesztéséhez a többi településhez képest, valamint a mezőgazdasági vállalkozások indokolatlan koncentrációjához, és elő kell segítenie a vállalkozások sokszínűségét, verseny-egyenlőségét;

„Termelj helyben, fogyassz helyben”: segítse elő a helyi piacra jutást, a közösségi önellátást, támogassa a helyi élelmiszer-termelést, feldolgozást, forgalmazást és értékesítést, valamint a tudatos térségi és helyi termék és szolgáltatásfogyasztást;

„Dolgozz helyben”: a VVK HFS járuljon hozzá a helyben foglalkoztatáshoz, a helyi kisvállalkozások fejlődéséhez, a családi, kisközösségi gazdálkodási formák elterjesztéséhez, támogassa a vidéki, falusi, illetve alternatív életmód, a hagyományokon alapuló megélhetési formák megőrzését, és ismételt térnyerését;

Minőségi termékek, innováció, kreativitás: a VVK HFS segítse elő a vidékfejlesztésben és a mezőgazdaságban az innovációt, a kreativitást, az innovatív és kísérleti fejlesztési megoldások, gazdálkodási technikák elterjesztését és a minőségi agrártermelést;

Diverzifikált vidéki termék kínálat: a VVK HFS támogassa a sajátos, egyedi recepten alapuló, helyi őshonos alapanyagokon nyugvó, egyedi feldolgozási technológiájú, diverzifikált értékesítésű, egyedi minőségű termékek és szolgáltatások (pl. Hungarikum, térségikum, lokalikumok) előállítását.

A HFS-ben megjelenő területi szempontok és érvényesítendő területi elvek

Térségen belüli termelési együttműködések, rövid ellátási láncok: a VVK HFS erősítse a térségen, településen belüli termék-feldolgozási láncolatok és fogyasztói közösségek kialakítását, a termelők, gyártók, egyéni és intézményi fogyasztók egymásközi kereskedelmi és egyéb kapcsolatainak javítását.

Térségi vagy területi szemléletű fejlesztés: a VVK HFS mindig és minden fázisban vegye figyelembe egy adott fejlesztés vagy kezdeményezés alapvető földrajzi adottságait, területi komplexitását és térségi összefüggéseit.

Térségileg integrált szemléletű fejlesztés: a VVK HFS mindig vegye figyelembe a különböző ágazati és egyéb szervezetek, intézmények, vállalkozások, civil szervezetek a Völgy Vidék térségben megvalósuló, a térséget érintő, vagy arra hatással levő tervezett és/vagy megvalósítás alatt álló fejlesztéseit. A számos szereplő és ágazat közötti fejlesztéseket és beavatkozásokat igyekezzen összehangolni a térségben, nemcsak azok hatékonyabb megvalósításának érdekében, hanem a beavatkozások egymás közötti kölcsönhatásainak optimalizálására, térségileg komplementer kiegészítésére is.

A tervhierarchiák vertikális és horizontális érvényesítésének elve: a VVK a tervezés, a megvalósítás és a monitoring során maximálisan érvényesítse a nemzetközi, nemzeti, régiós, megyei, térségi, különböző ágazati, illetve szakmai programokban, jogszabályokban megfogalmazott szempontok betartását, az esetlegesen felmerülő konfliktusokat igyekezzen valamennyi illetékes szerv és szervezet bevonásával rendezni és egyeztetni.

Területi kohézió érvényesítése: a VVK HFS járuljon hozzá a diverzifikált endogén területi és települési fejlődéshez, támogatja a térségi, helyi erőforrásokon nyugvó fejlődést, a területi-települési felzárkózás és kiegyenlítést, a funkciók és erőforrások területileg paritásos megosztását, s így módon a területi kohézió érvényesítését.

Területi fenntarthatóság és harmonikus területi fejlődés elve: a VVK HFS azzal járuljon hozzá a helyi területi fenntarthatósághoz, hogy egyedi értéként kezeli a Völgy Vidék helyi mezőgazdasági, táji, természeti és környezeti adottságait. Továbbá a térségi és helyi autonóm gazdaság, társadalom erősítésén, a térségi kötődésű, helyi adottságokra építő, helyi erőforrásokat felhasználó vállalkozások támogatásán keresztül segíti a termék és nyersanyag, energia behozatalának kiváltását, valamint az energiakímélő rendszerek és megoldások bevezetését, s így a területileg harmonikus fejlődés elvét.

Területi partnerség elve: a VVK a térséget érintő tervezési, fejlesztési feladatok, programok, projektek vagy beavatkozások tervezése, megvalósítása, valamint az eredmények disszeminációja során maximálisan biztosítja a térségi kiemelt partnerek tudatosan megtervezett bevonását, a térségi transzparens kommunikáció, információszolgáltatás és a partnerség érvényesítését.

Terület felhasználási elvek érvényesítése: a VVK HFS a tervek, a fejlesztések és a tervezett beavatkozások, programok, projektek során maximálisan vegye figyelembe a területrendezési, táji és területhasználati elveket, valamint a vidékfejlesztést érintő területrendezési, területfejlesztési, építési és környezeti jogszabályokat és előírásokat.

A területi monitoring és értékelés elve: a VVK jogszabályokban előírt módon és gyakorisággal végezze el a tervezési dokumentumot és a térséget érintően előírt kötelező területi monitoring és értékelési fázisokat, különösen a stratégiai környezeti vizsgálatot, az időszakosan elvégzett területi értékeléseket, a területi monitoringot és a területi hatásvizsgálatokat.

7. A stratégia beavatkozási logikája, jövőképe és célrendszere

7.1 A Völgy Vidék Közösség jövőképe

A Völgy Vidék Közösség az alapelvei mentén kialakított, a térségi együttműködésekre épülő komplex stratégiája magában foglalja a térségre jellemző alapvető értékeket és célokat, azaz a Völgy Vidék térség jövőképét és a Völgy Vidék HACCS jövőképét is.

7.1.1 A Völgy Vidék térség jövőképe

A Völgy Vidéken a legfontosabb kihívás az itt élők közös identitásához, teremtő fejlesztési víziójához, exkluzív kitörési pontjainak azonosításához, továbbá helyben tartásához és a betelepülők helyhez kötéséhez kapcsolódó társadalmi-gazdasági feltételek olyan kreatív meghatározásában, szellemi-lelki átforgalmazásában és tudatos stratégiai fejlesztésében rejlik, amely megteremti a tájjal és a környezettel, a társadalmi és a gazdasági szervezetekkel, valamint az egymással történő harmonikus együttélést, és hosszabb távon is fenntartható módon biztosítja a kedvező életszínvonal, életminőség és életkilátások lehetőségét. A VVK közép- és hosszú távú térségi jövőképe a fentiek alapján a következő:

A Völgy Vidék térség jövőképe

A Völgy Vidék egy ismert, erős identitással bíró vonzó szabadidős desztináció és kultúrtáj, családbarát, egészség- és erős közösségekből álló lakóhely, kreatív térségi és helyi termékeket, szolgáltatásokat előállító környezet, gazdaságilag és társadalmilag tudatosan és folyamatosan fejlődő térség.

Az *Élmény és Rekreációs Völgy Vidék* egy olyan kapcsolódást, élményeket és egészséges termékeket, kreatív szolgáltatásokat, erős közösségeket nyújtó teremtő kultúrtáj és vonzó szabadidős és rekreációs vidéki élmény desztináció a közelben, ahol a vidéki környezet nyugalma az aktív kapcsolódás kreatív lehetőségeivel, míg a kulturális feltöltődés az innovatív közösség nyújtotta értékekkel párosul.

A *Kreatív és Egészséges Völgy Vidék* egy olyan egységes és együttműködő, identitásában egyre erősödő és jól szervezett térség, ahol a helyben megtermelt egészséges és kreatív térségi és helyi termékek, szolgáltatások fogyasztása, helyi és közeli értékesítése, valamint a nyugodt vidéki környezetben eltöltött kreatív és értékes szabadidős szolgáltatások hozzájárulnak a helyben élők életszínvonalának és az ide látogatók, itt dolgozók és itt befektetők számának az emeléséhez, vagyis egy folyamatosan fejlődő és gyarapodó Völgy Vidék megteremtéséhez.

Az *Élhető és Együttműködő Völgy Vidék* kreatív, kulturális, kapcsolati, lelki és tudástökében erős, identitásában kiteljesedett, kreatív, integrált, önálló és fenntartható erős térségi és helyi gazdaság és társadalom, szoros és átvitt értelemben vett természetes és „egészséges” élőhely, mind többek választott munkahelye és nyugodt otthona, kulturálisan sokszínű, társadalmilag felelős és befogadó közösség, ahol az itt élők és az ide érkezők egyaránt jól érzik magukat.

A fenti stratégiai és integráló jövőképek mentén válik a Völgy Vidék egy egyre erősödő és együttműködő vidéki térséggé. A Völgy Vidék egységes belső identitásának (önképének) és a külvilág számára is vonzó képének (sugallt képének) a megteremtéséhez elengedhetetlen egy tudatos és következetes térségi marketingmenedzsment és kommunikáció biztosítása. Ehhez elengedhetetlen azoknak a rövid üzeneteknek (jelmondatok, szlogeneknek) a megtalálása, meghatározása, amelyek egyaránt integráló erővel és vízióval bírnak a térség lakosai számára, s egyszerre vonzóak a Völgy Vidék terméket fogyasztó, ilyen szolgáltatásokat igénybe vevő, vagy az ide látogató, ide települni akaró vagy itt befektetni szándékozó emberek, családok és szervezetek számára.

A stratégiai célok változása a Völgy Vidék térségben, 2007-2020

2007-2013 kiindulás	2007-2013 felülvizsgálat	2014-2020
Helyi termék	Völgy Vidék Helyi Termék	Egészséges és Kreatív Völgy Vidék
Helyi érték	Völgy Vidék Érték	Élmény és Élhető Völgy Vidék
Helyi ember	Völgy Vidék Ember	Völgy Vidéket Teremtő Kreatív Közösségek

7.1.2 A Völgy Vidék Helyi Akciócsoport jövőképe

A Völgy Vidék Közösség célja összefogni a Váli-víz és a Szent László patak völgye, valamint a Vértesalja és az Etyeki-dombság egymással szomszédos települési önkormányzatait, valamint a területükön működő

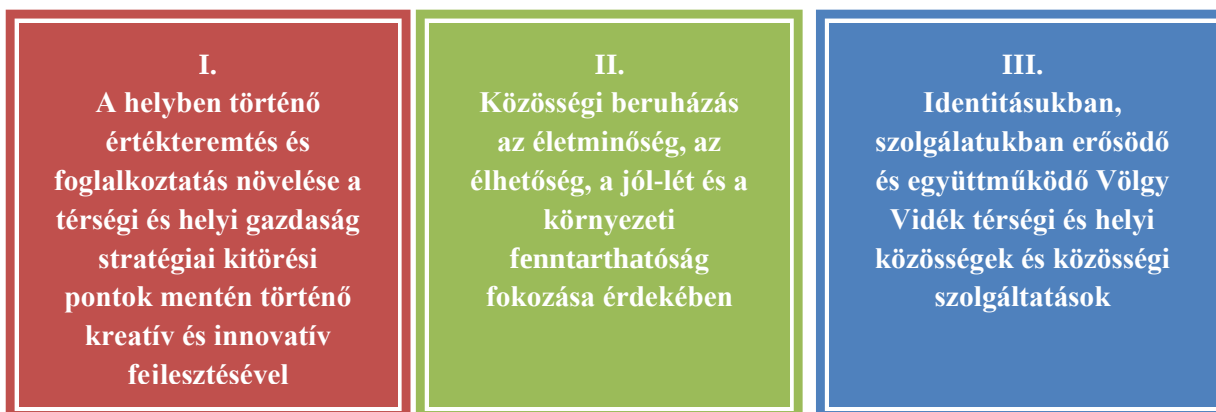
Völgy Vidék vidékfejlesztésért, turizmus és szabadidőgazdaság-fejlesztését és helyi gazdaság- és közösségfejlesztésért elkötelezett intézményeket, vállalkozásokat, civil szervezeteket, egyházakat és magánszemélyeket. A Völgy Vidék Közösség elsődleges feladata a fenti szervezetek vidékfejlesztéssel és igény szerinti egyéb koordinációs szakmai és fejlesztési feladatokkal összefüggő tevékenységeinek, fejlesztéseinek ösztönzése, szakmai támogatása, koordinációja és széleskörű partnerségük, horizontális és vertikális együttműködésük megteremtése. A VV HACCS kiemelt célja a fenti feladatok magas színvonalú és professzionális biztosítása érdekében a munkaszervezet pénzügyileg és szakmailag stabil és fenntartható működésének a biztosítása.

A Völgy Vidék HACCS a Völgy Vidék térség vidékfejlesztésért felelős méltán elismert fejlesztő, szolgáltató és proaktív koordinációs szervezete és fejlesztői közössége, mely a vidékfejlesztési feladatok magas színvonalú és professzionális biztosítása mellett tevékeny szerepet vállal a térséget érintő egyéb fejlesztések indukálásában, ezen feladatok magas színvonalú és professzionális biztosítása érdekében a munkaszervezet szakmailag évről-évre egyre stabilabb és pénzügyileg egyre tervezhetőbb és fenntarthatóbb módon működik.

7.2 A stratégia célhierarchiája

A VVK HFS célrendszerét, vagyis a 2014-2020-as fejlesztési időszak céljait és célhierarchiáját a következő ábra összesíti.

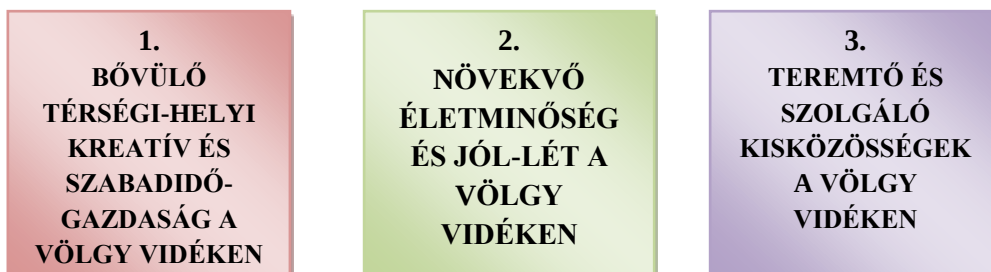
VVK HFS ÁTFOGÓ CÉLOK 2014-2020

VVK HFS HORIZONTÁLIS ELVEK ÉS SZEMPONTOK 2014-2020

Esélyegyenlőség
Környezeti fenntarthatóság
Integrált és innovatív elemek és elvek

VVK HFS SPECIFIKUS CÉLOK 2014-2020

VVK HFS LEADER INTÉZKEDÉSEK (BEAVATKOZÁSOK) 2014-2020

1)	<i>A szabadidő-gazdaság egyedi, vendégéjszakához nem kötődő szolgáltatásainak és vonzerőinek fejlesztése</i>
2)	<i>Helyi terméket feldolgozó vagy helyben szolgáltatást nyújtó vállalkozások és közösségi gazdaságok fenntartható, kisléptékű beruházásai</i>
3)	<i>Az életminőség javítását és a környezeti fenntarthatóságot szolgáló közösségi fejlesztések</i>
4)	<i>Közösségi szolgáltatási és együttműködési programok megvalósítása a térségi-helyi társadalmi kohézió erősítése érdekében</i>

7.2.1 Átfogó célok

A VVK HFS a helyzet- és a szükségletfeltárás eredményei alapján a térségi-helyi gazdaság és a közösségek erősítéséhez kíván hozzájárulni a kisléptékű agrár-feldolgozóipar és a kapcsolódó szolgáltatások integráltsági fokának növelésén keresztül, a természeti, a gazdasági és a társadalmi környezet állapotának javításával, élhető és rekreációs célú továbbfejlesztésével. Valamint a társadalmi jól-lét növeléséhez kapcsolódó kis értékű beruházásokkal, eszközfejlesztésekkel, akciókkal és kulturális szolgáltatásfejlesztéssel, kiemelt figyelemmel az esélyegyenlőség, a szegénység elleni küzdelem és a környezeti fenntarthatóság szempontjaira is.

	Átfogó cél(ok)
1.	A helyben történő értékteremtés és foglalkoztatás növelése a térségi és helyi gazdaság stratégiai kitörési pontok mentén történő kreatív és innovatív fejlesztésével – azaz a helyi termékek, a feldolgozóipar, a kreatív szolgáltatások és fogyasztói közösségek együttműködésével, valamint a turizmus, a kulturális és szabadidő gazdaság hálózatos és fenntartható fejlesztésével
2.	Közösségi beruházás az életminőség, az élhetőség, a jól-lét és a környezeti fenntarthatóság fokozása érdekében
3.	Identitásukban, szolgálatukban erősödő és együttműködő térségi és helyi közösségek és közösségi szolgáltatások – erősödő térségi és helyi identitás és együttműködés, a társadalmi felelősségvállalás, az egyenlő esélyek, a szegénység elleni küzdelem, a testi és lelki egészség, valamint a bővülő közösségi együttműködések fokozása érdekében

A VVK HFS átfogó céljainak kiválasztását a helyi feldolgozóipar nélküli mono-kulturális gazdálkodási rendszerek elterjedtsége és oldásának igénye, a megújulást nyújtó szabadidő-gazdaság infrastruktúrájának és szolgáltatásainak erős pozíciója és továbbfejlesztési elképzelései, valamint a térségben élők helyben maradását támogató jól-léti funkciók, közösségi együttműködési és közösségi fejlesztési igények átlagos színvonala emelésének kitapintható igényei indokolják.

A gazdaságfejlesztés terén a Völgy Vidék Közösségnek olyan utat kell járnia, amely enyhíti függőségét a nagy, számára befolyásolhatatlan piacoktól, energia- és termékellátásoktól, de egyúttal lehetővé teszi az itt megtalálható és a Völgy Vidék térséget is szolgáló adottságok kedvező kihasználását is (kiemelten innovatív és kreatív térségi és helyi termékek, szolgáltatások, turizmus és szabadidő-gazdaság, helyi piacok és munkahelyek, oktatási, egészségügyi és egyéb közszolgáltatások, közösségi szolgáltatások, új beruházások bevonása). Ez az út, egyrészt a mainál sokkal jobban az önellátásra törekvő térségi-helyi társadalmi-gazdasági rendszerre való fokozatos áttérés útja, kiegészítve az évszázados meghatározottságot jelentő nagyváros-ellátó gazdasági és kreatívan szolgáltató berendezkedéssel. A gazdaságfejlesztést, a munkahelyteremtést és a K+F+I fejlesztésének elsődlegességét figyelembe vevő kormányzati stratégiai és fejlesztési forrásallokációs hangsúlyokkal párhuzamosan, a VVK HVS-nek az eddigieknél sokkal jobban kell a vidéken élők helyben megtartását elősegítő, az életminőséget hathatósan javító helyi gazdaságfejlesztést és turizmus-szabadidőgazdaságot ösztönző, a munkahelyteremtő és megőrző tevékenységekre koncentrálnia.

A településfejlesztés és a környezeti fenntarthatóság fejlesztése során figyelembe kell venni a fejlesztési paritásra és a fejlesztési forrásokhoz való önkormányzati hozzáférés érvényesítésének szempontjait, hiszen a kisebb községek esetén a LEADER jelenti szinte az egyedüli települési és környezeti fenntarthatóságot szolgáló 2014-2020-as forrásokat.

A közösségi szolgáltatások és társadalomfejlesztés terén kiemelt cél a térségi identitás, s a térségi vertikális és horizontális együttműködések ösztönzése, a civil, egyházi és közösségi szolgáltatások fejlesztése, míg a

környezetfejlesztés során a természeti értékek megőrzése, fenntartható turisztikai hasznosítása, valamint a környezettudatos cselekvés ösztönzése lehet.

7.2.2 Specifikus célok

A specifikus célok hozzárendelik a célcsoportokat az átfogó célokhoz, és meghatározzák azokat az eredménymutatókat, amelyek a megcélzott eredmények elérését mérhetővé teszik a tervezett forrásbevonás hatására. Az 1. specifikus cél célértékének eléréséhez a tervezett kulcs térségi fejlesztések minimális számát vettük alapul, a 2. specifikus cél esetén a minimálisan megvalósítani kívánt térségi és helyi gazdaságfejlesztési és szabadidő-gazdasági fejlesztésekkel és várható eredményekkel számoltunk.

A célérték meghatározásánál a Vidékfejlesztési Program és a TOP helyi gazdaságfejlesztési komplementer intézkedéseit vettük figyelembe. A 3. célnál figyelembe vettük a Fejér megyei TOP tervezett kiírásainak korlátozásait is. Míg az 4. célnál pedig az EFOP és TOP várható kiírásaira tekintettel határoztuk meg a célértéket.

	Specifikus cél(ok)	Eredménymutató	Célérték
1.	BŐVÜLŐ TÉRSÉGI-HELYI KREATÍV ÉS SZABADIDŐGAZDASÁG A VÖLGY VIDÉKEN	- Megvalósuló térségi, helyi gazdasági és rekreációs fejlesztési programokban és projektekben résztvevők száma (fő) - Létrehozott új munkahelyek száma (FTE) - helyi szolgáltatások nyújtásához kapcsolódó épület bővítése, felújítása, átépítése vagy korszerűsítése (db) - helyi szolgáltatások nyújtásához kapcsolódó gép-, berendezés-, eszközbeszerzés (db)	15 3 3 10
2.	NÖVEKVŐ ÉLETMINŐSÉG ÉS JÓL-LÉT A VÖLGY VIDÉKEN	- Megvalósuló életminőséget javító programokban és projektekben résztvevő önkormányzatok száma (db) - A fejlesztések révén fejlesztéssel, felújítással, rendezéssel és karbantartással érintett terület nagysága – típusok szerint (nm) - Tájkép-, településkép- és életminőségjavító területrendezési beavatkozás (db) - Új és felújított zöldfelület (nm)	7 400 10 100
3.	TEREMTŐ ÉS SZOLGÁLÓ KISKÖZÖSSÉGEK A VÖLGY VIDÉKEN	- Támogatott térségi karakterrel is bíró rendezvényeken részt vettek száma összesen (fő) - Összetartó, erős, az értékeiket ismerő és büszkén bemutató vidéki közösségi és közszolgáltatás fejlesztési programokban és projektekben részt vettek száma (fő) - A fejlesztések révén közvetlenül elért személyek száma (fő) - Civil segítő közösségi szolgáltatásfejlesztés száma (db) - Térségi programszervezés száma (db) - Helyi programszervezés száma (db) - Elért hátrányos helyzetű csoportok száma (db)	250 50 400 1 1 3 2

A specifikus célok szöveges indoklása

- 1. BŐVÜLŐ TÉRSÉGI-HELYI KREATÍV ÉS SZABADIDŐGAZDASÁG A VÖLGY VIDÉKEN:**
A térségi és helyi gazdaság, vállalkozások, szolgáltatások, termékek exkluzív és minőségi, kreatív és innovatív, fenntartható kisléptékű fejlesztése. A Helyzetfeltárás 30. oldalán kifejti, hogy: „A helyi adottságokra épülő helyi gazdaság- és termékfejlesztésben, feldolgozásban, valamint az agro-businesshez¹² kötődő szolgáltatások, a kreatív, kulturális és rekreációs területek szolgáltatásai, a kisléptékű feldolgozóipar, helyi termékek előállítása és az ipari termelés meghonosodását szolgáló beruházás-ösztönzés területén van a legnagyobb lehetőség további vállalkozások alakítására, illetve a helyben történő foglalkoztatás növelésére.” A SWOT ugyancsak utal a helyi gazdaságfejlesztés, egyedi helyi termék és szolgáltatás előállítás, hálózatosodás hiányosságaira és fejlesztési lehetőségeire. Ezért a specifikus cél elsődleges célja a közvetlen gazdaságfejlesztési célok térségi megvalósítása és támogatása elsősorban két nagy területen: szabadidőgazdaság-turizmus, valamint a helyi termékek-szolgáltatások fejlesztése tekintetében, fókuszálva a mikro vállalkozásokra.
- 2. NÖVEKVŐ ÉLETMINŐSÉG ÉS JÓL-LÉT A VÖLGY VIDÉKEN:** Az életminőség, a jól-lét javítása és a környezeti fenntarthatóság növelése a Völgy Vidéken. A Helyzetfeltárás 4.1.2, 4.1.3 és 4.1.4 fejezetei, valamint a SWOT is jelöli a legfontosabb fejlesztési szükségleteket. A specifikus cél kiemelt célja ezért a VVK élhetőségének, jól-létének és fenntarthatóságának növelése az önkormányzatok által helyben koordinált közösségi célokat támogató, az életminőség fejlesztését és a környezeti fenntarthatóságot szolgáló fejlesztések révén.
- 3. TEREMTŐ ÉS SZOLGÁLÓ KISKÖZÖSSÉGEK A VÖLGY VIDÉKEN:** A közösségi együttműködések és közösségi szolgáltatások teremtő fejlesztése. A Helyzetfeltárás 4.1.4 fejezete vonatkozó része (26-27. oldal), s a SWOT is tartalmazza többek között, hogy: „Fontos feladat a civil szervezetek kapacitásbővítése, szakmai fejlesztése, együttműködéseik, érdekérvényesítő képességük fejlesztése, valamint a térségi, helyi szintű együttműködések erősítése, a közösség- és programszervezési feladatok bővítése és a közösségi szolgáltatások fejlesztése.” A specifikus cél kiemelt célja éppen ezért a civil és nonprofit szervezetek közösségteremtő, formáló tevékenységének, bővebb térségi együttműködésének és közösségi szolgáltatásokat nyújtó, biztosító fejlesztéseinek a támogatása.

7.2.3 LEADER intézkedések (beavatkozási területek)

A Völgy Vidék jövőképe a térség meglévő erőforrásain és lehetőségein – kedvező földrajzi adottságok, természeti és kulturális értékek, lokálpatriotizmus, munkaképes lakosság – és az itt élők létező igényein – erősödő identitás, helyben foglalkoztatás, hagyományörzés, magasabb színvonalú helyi szolgáltatások – alapul, reális és elérhető, a térségnek jövőt és küldetést mutató és integráló célokat fogalmaz meg.

¹² Az agro-business magába foglalja a mezőgazdaságot, az erdőgazdálkodást, az élelmiszeripart (együtt: élelmiszergazdaság), de az ezeket kiszolgáló szolgáltatások körét is, mint például a finanszírozás és a logisztika (szállítás, terménytárolás, raktározás, stb.).

LEADER intézkedések (beavatkozási területek)		Hozzájárulás specifikus célhoz			
		1.	2.	3.	4.
1.	A szabadidő-gazdaság egyedi, vendégéjszakához nem kötődő szolgáltatásainak és vonzerőinek fejlesztése	x	x		
2.	Helyi terméket feldolgozó vagy helyben szolgáltatást nyújtó vállalkozások és közösségi gazdaságok fenntartható, kisléptékű beruházásai	x	x		
3.	Az életminőség javítását és a környezeti fenntarthatóságot szolgáló közösségi fejlesztések		x	x	
4.	Közösségi szolgáltatási és együttműködési programok megvalósítása a térségi-helyi társadalmi kohézió erősítése érdekében	x			x

Az átfogó célkitűzések szintén a térség szükségleteihez kapcsolódnak a térségi identitást és integrációt szolgáló együttműködések, a foglalkoztatásra épülő helyi gazdaság erősítésén (termékek, szolgáltatások, feldolgozás, tudatos fogyasztói közösségek, értékesítés-ösztönzés), a helyi adottságokhoz illeszkedő kreatív turisztikai és szabadidős vonzerők, hálózatok és programok támogatásán, a térségre jellemző örökségek védelmén, az itt élők életminőségének javításán (falufejlesztés, közösségi szolgáltatások, civil támogatások), a helyi környezeti elemek állapotának javításán, valamint a közösségi együttműködések és szolgáltatások fejlesztésén keresztül.

A térségben hiányoznak a *térség turisztikai menedzsmentjéért és marketingjéért* felelős, valamint a térségi termékek piaca jutását, fejlesztését támogató *térségi gazdaságmenedzsment szervezetek*. Továbbá nincs még meg a szervező erő és a kritikus tömeg egy térségi, identitásában erősödő és ezek érdekében együttműködő, szakmailag és tematikusan hálózatosodó szervezetrendszer kialakulásához, valamint egy tudatosan helyi termékeket és szolgáltatásokat fogyasztó erős közösség létrejöttéhez.

Kiemelt Völgy Vidék térségi stratégiai kitörési pont a szabadidő exkluzív és tartalmas eltöltését célzó kreatív és innovatív turisztikai, rekreációs, kulturális üzleti és közösségi szolgáltatások fenntartható és kisléptékű fejlesztése. A *térségre az útutazó turizmus és az egynapos szabadidő eltöltés, programturizmus jellemző*, amely alapvetően a fővároshoz, illetve a környező nagyvárosokhoz való közelségből és a térségi turizmusszervezés és menedzsment hiányosságából és turisztikai szolgáltatások, kínálat számos területen érzékelhető korlátosságából ered (pl. időbeli, minőségi, ellátási, szórakoztatói, kapcsolt lehetőségbeli, marketingkommunikációs, programszervezési stb. korlátok). A Völgy Vidékre jellemző kulturális, teremtett és természeti értékekre épülő turizmus és szabadidő-gazdaság kapcsán elsődlegesen a program- és szabadidős turizmus, a bor-, a lovas-, továbbá a rekreációs és kulturálisturizmus különböző válfajaihoz kapcsolódó turizmus kínálati és vonzerőformák a meghatározóak. A Völgy Vidéken számottevő természeti, épített és hagyományos érték lelhető fel, legtöbbször jelenleg is élő hagyományokban (arborétumok, kastélyok, nemesi kúriák, népi építmények, néphagyományok, nemzeti és etnikai kisebbségi emlékek, gasztronómia stb.), melyek megőrzése és ápolása az itt élők és az idelepedők, a hagyomány-őrző és kulturális civil szervezetek vagy önkormányzatok számára egyaránt fontos. A térségi gazdasági, kereskedelmi, fogyasztói kapcsolatok kialakítása, ösztönzése mellett kiemelten kezeljük a szabadidő-gazdasággal kapcsolatos és a kreatív kulturális fejlesztési célokat is, hiszen mind a térség professzionális szabadidő menedzsmentjében és szervezésében, mind a szolgáltatások hálózat alapú fejlesztésében, és azok kommunikációjában, marketingjében is jelentős elmaradás tapasztalható a térségünkben. A rekreáció élénkítését szolgáló célkitűzésben azokat a fejlesztéseket támogatjuk, amelyek kihasználják a térségben rendelkezésre álló kreatív szolgáltatásokat, a természeti és épített örökség elemeire, mint helyi erőforrásokra és azok hálózatba szervezésére támaszkodnak.

A Völgy Vidék térség tartalmas szabadidő eltöltési jellegének erősítése, valamint a térségben található kulturális értékek, hagyományok és természeti kincsek, védett területek nagy száma megköveteli, hogy ezeken keresztül ösztönözzük a felelős önkormányzatokat, az elkötelezett civil szervezeteket és egyéneket, valamint a speciális tudással és eszközökkel rendelkező vállalkozókat, szolgáltatókat, hogy egymással együttműködve, hálózatba szerveződve támogassák ezen értékek és szolgáltatások piaca jutását. Illetve óvják és ápolják, tartsák karban, fejlesszék és kreatívan hasznosítsák a rájuk bízott értéket. A Völgy Vidék térség fejlődésének az egyik alapfeltétele, hogy *térségi értelemben is integrálódjon*, és a térségi szabadidő-

menedzsment, a marketingkommunikáció és a helyi termék- és gazdaságfejlesztés professzionális szervezeti háttere létrejön 2014-2020 között. Kiemelendő egyes szolgáltatók, vállalkozások, illetve civil vagy önkormányzati szervezésű kulturális programok kommunikációja, illetve annak egységesítése, térségi szempontból is. Ennek egyik formája új külső kapcsolatok kialakítása és a már meglévők továbbfejlesztése a közeli nagyvárosok intézményrendszereivel, társadalmi-gazdasági szférái képviselőivel és az ott élőkkel.

A *Völgy Vidék térség másik fontos kitörési pontja a kreatív és innovatív helyi gazdaságfejlesztés*, a helyi termékek létrehozásához, helyben történő feldolgozásához és a helyben, ill. a közeli „agglomerációkban” történő értékesítéséhez, valamint a helyben igénybe vehető szolgáltatások fejlesztéséhez kapcsolódó célkitűzés alapja, hogy a gazdaságilag aktív korú foglalkoztatottak jelentős része nem helyben dolgozik. Mivel kevés a térségi munkahely a bejegyzett cégek magas számához viszonyítva, ezek ugyanis kisfoglalkoztatottak, akiket egyúttal alacsony beruházási volumen is jellemez. E körülmények akadályozzák a helyi foglalkoztatás bővítését is és a munkaerő helyben maradását. A helyben történő foglalkoztatás emelése érdekében, a kézműves és alkotói tevékenység, az alternatív mezőgazdasági termékek kisléptékű termelése, a kisüzemi élelmiszergazdálkodás és a helyben történő feldolgozás jelentősége miatt szükséges kialakítanunk olyan programokat, helyi egyéni és közösségi termelői, illetve tudatos fogyasztói közösségeket, együttműködéseket, ellátási láncokat és hálózatokat, amelyek közvetlenül kapcsolódnak a helyben előállított termékek elismertégéhez, valamint azok közvetlen helyi forgalmazását és külső piacra jutását egyaránt segítik.

A fentiekén túl az egyik legfontosabb további cél, hogy a térségben élők számára *élhető és környezetileg fenntartható Völgy Vidéket* alakítsunk ki és tartsunk fent az utókor számára. A helyzetelemzésből kitűnik, hogy a Völgy Vidékre is jellemző az a tendencia, mely szerint a fiatal generációk elhagyják a falvakat és városokba költöznek. Térségünkben ehhez hozzájárul még a nagyfokú ingázó életmód is, mely folyamatnak a végén még az alvó településekké válás is veszélyként jelentkezik. Ennek egyik mérséklő ereje lehet a céltudatos településfejlesztés, és ha az itt élők számára – a helyi foglalkoztatási rendszer kiterjesztése mellett – helyben elérhető szolgáltatásokat, kulturális és szabadidő eltöltési lehetőségeket kínál a térség, ill. annak helyi közösségei. Ezért az életminőség javításához kapcsolódóan olyan településfejlesztési és kulturális együttműködési és fejlesztési projekteket, programokat támogatunk, amelyek az itt élők, közte kiemelten a valamilyen vagy több szempontból is hátrányos helyzetű csoportok, emberek integrációját és bevonását szolgálják, és valódi résztvevőivé teszik az egyént a térségben zajló folyamatoknak. Ezen programok során el kell érünk, hogy az emberek valóban „megélik” a térséghez való tartozásukat, *kialakuljon egyfajta völgyvidéki identitás az itt élőkben*. A környezet fejlesztése több oldalról is csatlakozik a szükségletekhez. A térség kiemelkedő természeti értékeinek megóvása, a térség vonzerejének növelése elengedhetetlen a szabadidős és gazdaságfejlesztési célkitűzések megvalósításához. A lakosság ismereteinek növelése érdekében kiadványokkal, képzési programokkal, kampányokkal mozgósítunk a környezettudatosság témakörében, amelyek megalapozzák és lehetővé teszik a hosszú távú attitűd- és magatartásváltozást.

A *közösségi együttműködésekhez* kapcsolódó tényezők közül a hálózatosodáshoz és a közösségfejlesztéshez, a különböző speciális és hátrányos helyzetű csoportokat szolgáló segítő közösségi szolgáltatások integrációjához, a különböző társadalmi-gazdasági szférák szorosabb együttműködéséhez, a települések és a települési közösségek megújulásához, gyarapodásához, valamint a térség belső kohézióját meghatározó társadalmi területeken számos hátráltató vagy negatív tényező fejt ki hatását a térségben. Ilyenek adódnak pl. a felgyorsult életmód, a javak és szolgáltatások térségen kívülről történő nagyarányú beszerzése, az egészségtelen táplálkozás, a testi és lelki 'egész-ség' romlása, a családok széthullása és a helyi társadalom atomizálódása, az elidegenedés, a városi életmód és szokások terjedése stb. hatásaiból, konfliktusaiból. Ugyanakkor a természeti meghatározottság társadalmi-gazdasági szempontból is összeköttetést jelent az itt élők számára.

7.2.4 A fejlesztési célkitűzések és intézkedések számának változása 2007-2013 és 2014-2020 között

A fejlesztési célok változását 2007-2013 és 2014-2020 között a következő táblázat szemlélteti:

Cél- kitűzések	2007-2013 VVK HFS fejlesztési célkitűzések – 4 db	2014-2020 VVK HFS fejlesztési célkitűzések – 4db
1.	„Völgy Vidék örökségeinek megőrzése”	BŐVÜLŐ TÉRSÉGI-HELYI KREATÍV ÉS SZABADIDŐGAZDASÁG A VÖLGY VIDÉKEN
2.	„Az életminőség fejlesztése a Völgy Vidéken”	NÖVEKVŐ ÉLETMINŐSÉG ÉS JÓL LÉT A VÖLGY VIDÉKEN
3.	„A völgyvidéki értékeket bemutató turizmus élénkítése”	TEREMTŐ ÉS SZOLGÁLÓ KISKÖZÖSSÉGEK A VÖLGY VIDÉKEN
4.	„A környezet megóvása a Völgy Vidéken”	
Intézkedések	18 db	4 db

A fejlesztési célok és intézkedések számának és tartalmának változása 2007-2013 és 2014-2020 között jól jelzi a két időszak közötti forrásbeli és fejlesztésbeli hangsúlyeltolódásokat.

8. Cselekvési terv

8.1 Az intézkedések leírása

8.1.1 A szabadidő-gazdaság egyedi, vendégéjszakához nem kötődő szolgáltatásainak és vonzerőinek fejlesztése

1. *Az intézkedés megnevezése:* A szabadidő-gazdaság egyedi, vendégéjszakához nem kötődő szolgáltatásainak és vonzerőinek fejlesztése
2. *Specifikus cél:* Bővülő térségi és helyi gazdaság a Völgy Vidéken
3. *Indoklás, alátámasztás:* A DIT ÚMVP III. tengely 2007-13 időszak közötti Völgy Vidék térségben történő végrehajtásának tapasztalatai alapján jelentős igény mutatkozott a turisztikai tevékenységek fejlesztése jogcím támogatásaira. A megvalósult beruházások egy része irányult azonban csak szálláshelyek kialakítására és kapacitásbővítésére, és nagyjából ezek sem a turizmushoz kapcsolódtak, hanem vendégházak, ifjúsági és falusi szálláshelyek voltak a rekreációt kiszolgálva. Míg a másik része egyértelműen a térségi szabadidő-gazdaság értékeinek, infrastruktúrájának és szolgáltatásainak fejlesztését szolgálta (pl. pincefelújítás, borterasz, borkóstoló, pezsgőház, lovarda, pihenőpont, sétány, fitness-park, természeti bemutató helyek kialakítása, integrálása). Ez az igény továbbra is fennáll, amelyet a lakosság és a térségbe érkezők elvárásai (kérdőíves felmérések eredményei), a HFS tervezési folyamat során beérkezett ilyen irányú projekt-adatlapok és a tematikus fórumon elhangzottak is alátámasztanak. Ezek a fejlesztések hozzájárulnak a helyi gazdaság struktúrájának átalakulásához, az egészségmegőrzésen keresztül a jól-léthez és az életminőséghez, bővítik a vidéki kapacitásokat, valamint előkészítik a vendégéjszakához köthető turizmust, illetve annak egységes desztinációs rendszerben történő kezelését.
4. *Támogatható tevékenységterületek meghatározása:* az aktív és a tartalmas passzív szabadidő-eltöltési lehetőségeket erősítő rekreációs és sport szolgáltatások beruházási és infrastrukturális fejlesztése.

Támogatható tevékenységek:

- A helyben történő aktív szabadidő-eltöltési lehetőségeket erősítő rekreációs és sport szolgáltatások, vonzerők fejlesztése.
- Aktív szabadidő-eltöltést biztosító vonzerőkhöz, helyi rekreációs és sport szolgáltatások nyújtásához kapcsolódó épület bővítése, felújítása, átépítése vagy korszerűsítése
- Aktív szabadidő-eltöltést biztosító helyi rekreációs és sport szolgáltatások nyújtásához kapcsolódó gépek, berendezések és eszközök beszerzése
- Tájékoztatás és nyilvánosság biztosítása
- Közbeszerzés
- Mérnöki feladatok
- Projekt-előkészítéssel kapcsolatos tevékenységek
- Projektmenedzsment
- Marketing
- Szakmai megvalósításhoz kapcsolódó egyéb szolgáltatások

- VVK Szabadidős Desztináció Menedzsment Szervezethez történő csatlakozással kapcsolatos tevékenységek

5. *Kiegészítő jelleg, lehatárolás:* Az intézkedés speciális célja a hálózatosodás és a saját márká erősítése a szabadidős desztináció menedzsment szervezet működtetésén és a Völgy Vidék Termék védjegy alkalmazásán keresztül is. Az intézkedés kizárólag a szabadidős desztináció menedzsment hálózatban résztvevő szereplők hálózati szerepvállalásához kötődő fejlesztéseinek megvalósításához biztosít keretet. Természetesen legkésőbb a pályázati felhívásban pontosan meg fogjuk határozni az említett hálózathoz való csatlakozás lehetőségét és objektív feltételrendszerét, illetve megfeleltethetőségét. A hálózati tagok további fejlesztéseiket a VP más intézkedései keretében kell, hogy végrehajtsák, akárcsak a nem tag térségi szereplők (VP 4.2.1., 6.2.1, 6.3.1, 6.4.1, 16.3.1. és 16.4.1).

6. *Jogosultak köre:* Induló mikro-vállalkozás, mikro-vállalkozás, adószámmal nem rendelkező magánszemély, östermelő, adószámmal rendelkező magánszemély, civil szervezet, nonprofit szervezet, egyházi jogi személy.

7. *Kiválasztási kritériumok, alapelvek:*

Alapelvek, definíciók: Szabadidős desztináció menedzsment szervezet: a Völgy Vidék Közösség által összefogott szolgáltatói hálózat, amely a Völgy Vidék térség, mint szabadidős desztináció termékeit és egyéb szolgáltatásait egységben, komplex módon kezelő partnerek hosszú távú szervezett együttműködése annak érdekében, hogy a látogató élményét és a turisztikai hatásokat optimalizálják a fenntarthatóság szempontjait figyelembe véve.

7.1. *Jogosultsági kritériumok:*

- a) A támogatást igénylő átlátható szervezetnek minősül az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Áht.) 1. § 4.pontja és 50. § (1) bekezdés c) pontja szerint.
- b) a támogatást igénylő a területi lehatárolásnak megfelelő területen kíván fejleszteni
- c) A támogatást igénylő a lehetséges támogatást igénylői körből kerül ki.
- d) A támogatást igénylő által benyújtott helyi támogatási kérelem minden releváns pontja tartalmaz adatot.
- e) Hozzájárul a munkahelyteremtéshez vagy megtartáshoz.
- f) Közvetlenül szolgálja a vidéki gazdaság fejlődését (vállalja, hogy völgyvidéki szervezettől származó számlát is elszámol), térségi-helyi szabadidős szolgáltatást hoz létre vagy emeli annak minőségét (Megvalósíthatósági tanulmány).
- g) A fejlesztés építési tevékenységre irányul.
- i) A fejlesztés megújuló energiával kapcsolatos beruházást tartalmaz.
- j) A pályázó vagy képviselője részt vett a HFS elkészítésében projektgyűjtő adatlap beküldésével, fejlesztési elképzelés személyes egyeztetésével, vagy a pályázat beküldése előtt fórumon vett részt.
- k) A pályázó vállalja, hogy a fejlesztéssel érintett terméket, szolgáltatást helyi vagy térségi rendezvényen és térségi kiadványban népszerűsíti.
- l) A projekt több gazdasági szereplő együttműködésében valósul meg.
- m) A fejlesztéshez kapcsolódó gép-, berendezés-, eszközbeszerzés vagy megrendelt egyéb szolgáltatás a Völgy Vidék területén székhellyel rendelkező szervezettől kerül beszerzésre

8. *Tervezett forrás:*

- a) Intézkedésre allokált forrás nagysága: 122.000.000 Ft
- a) Támogatás aránya: 50-75%, (nem jövedelemtermelő tevékenység esetén 75%, jövedelemtermelő gazdasági tevékenység esetén 50%)
- a) Projektméret korlátai: min. 500.000 Ft, de max. 10.000.000 Ft támogatás
- b) Támogatás módja: vissza nem térítendő támogatás, hagyományos költségelszámolás, előleg igénybe vehető.

9. *Megvalósítás tervezett időintervalluma:* 2018. I. félév – 2020. IV. félév

- 10. *Kimeneti indikátorok:* teremtetett munkahelyek száma (FTE), támogatott vállalkozások száma (db), új és továbbfejlesztett rekreációs szolgáltatások száma (db), aktív szabadidő-eltöltést biztosító helyi szolgáltatások nyújtásához kapcsolódó épület bővítése, felújítása, átépítése vagy korszerűsítése (db),

aktív szabadidő-eltöltést biztosító helyi szolgáltatások nyújtásához kapcsolódó gép-, berendezés-, eszközbeszerzés (db), megvalósuló térségi, helyi gazdasági és rekreációs fejlesztési programokban és projektekben résztvevők száma (fő)

a) Támogatott projektek száma (db): 12

b) Támogatott kedvezményezettek száma típus szerint (db): 1 induló mikro-vállalkozás, 7 mikro-vállalkozás, 1 adószámmal rendelkező magánszemély, 2 civil szervezet, 1 egyházi jogi személy

8.1.2 Helyi terméket feldolgozó vagy helyben szolgáltatást nyújtó vállalkozások és közösségi gazdaságok fenntartható, kisléptékű beruházásai

1. *Az intézkedés megnevezése:* Helyi terméket feldolgozó vagy helyben szolgáltatást nyújtó vállalkozások és közösségi gazdaságok fenntartható, kisléptékű beruházásai

2. *Specifikus cél:* Bővülő térségi és helyi gazdaság a Völgy Vidéken

3. *Indoklás, alátámasztás:* A térségben évek óta csökken az egyéni vállalkozások és az őstermelők száma, ami szerencsésen együtt jár a társas vállalkozások számának emelkedésével. A LEADER 2007-13 időszak közötti végrehajtásának tapasztalatai szerint egyre többen foglalkoznak helyi termékekre épülő élelmiszergazdálkodással és kézműves termékek előállításával zömében kisipari, háziipari jelleggel. Ezeknek a termékeknek az előállítása bővíti a főállású alkalmazás mellett az alternatív foglalkoztatási formákat, valamint a fő jövedelemszerzés mellett kiegészítő jövedelmeket teremt. A termelismennyiség és a termékpaletta bővítése és a feldolgozottság szintjének emelése, az értékesítési piacok helyben tartása, valamint az itt élőkhez történő eljuttatás formáinak szélesítése ugyanakkor kiemelt feladatként jelentkezik. A helyiek és a térségbe érkezők számára helyben igénybe vehető kis volumenű szolgáltatásokat nyújtók szintén növelik a térségi foglalkoztatást, hozzájárulnak az életkörülmények javulásához, színesítik a szolgáltatási palettát, támogatják a lakossági térpályák végpontjainak helyi szinteken, valamint az adózott jövedelmek helyi gazdaságban történő maradását. A *"Gazdasági helyzetkép a Völgy Vidéken"* és *"A Völgy Vidék helyi termékei és fejlesztési lehetőségeik"* c. tanulmányokban foglaltak, a vállalkozói fórumon elhangzott vélemények, hozzászólások és a vállalkozások részéről beérkező projektjavaslatok is támogatják az intézkedést.

4. *Támogatható tevékenységterületek meghatározása:* helyi termékek (kizárólag feldolgozott annex I és non-annex termékek) helyben történő feldolgozását és a helyi-térségi fogyasztókhoz történő közvetlen eljuttatását segítő beruházások, valamint a helyben szolgáltatást nyújtók fejlesztései.

Támogatható tevékenységek:

- Helyi termék előállításához vagy helyi szolgáltatás nyújtásához kapcsolódó épület bővítése, felújítása, átépítése vagy korszerűsítése
- Helyi termék előállításához vagy helyi szolgáltatás nyújtásához kapcsolódó gép- és eszközbeszerzés
- Projekt-előkészítéssel kapcsolatos tevékenységek
- Tájékoztatás és nyilvánosság biztosítása
- VVK Termék Hálózathoz történő csatlakozással kapcsolatos tevékenységek
- Közbeszerzés
- Mérnöki feladatok
- Projektmenedzsment
- Marketing
- Szakmai megvalósításhoz kapcsolódó egyéb szolgáltatások
-

5. *Kiegészítő jelleg, lehatárolás:* Az intézkedés speciális célja a hálózatosodás és a saját márká erősítése a Völgy Vidék Termék Hálózat működtetésén és a Völgy Vidék Termék védjegy alkalmazásán keresztül is. Az intézkedés kizárólag a hálózatban résztvevő szereplők hálózati szerepvállalásához kötődő fejlesztéseinek megvalósításához biztosít keretet. Természetesen legkésőbb a pályázati felhívásban pontosan meg fogjuk határozni az említett hálózathoz való csatlakozás lehetőségét és objektív feltételrendszerét, illetve megfeleltethetőségét. A hálózati tagok további fejlesztéseiket a VP más intézkedései keretében kell, hogy végrehajtsák, akárcsak a nem tag térségi szereplők (VP 4.2.1., 6.2.1, 6.3.1, 6.4.1, 16.3.1. és 16.4.1).

6. *Jogosultak köre:* Induló mikro-vállalkozás, mikro-vállalkozás, őstermelő, adószámmal rendelkező magánszemély, adószámmal nem rendelkező magánszemély, nonprofit szervezet, civil szervezet és egyházi jogi személy.

7. *Kiválasztási kritériumok, alapelvek:*

Alapelvek, definíciók: A helyi termék, a helyi szolgáltatás, a Völgy Vidék Termék Hálózat és a Völgy Vidék Termék tanúsító védjegy definíciói, a rendszerleírás és a működési elveik megtalálhatók a következő honlapon szereplő vonatkozó – helyi termékes, védjegy arculati és a védjegyhasználatot szabályozó – tanulmányokban: www.volgyvidek.hu/tanulmanyok.html

7.1. *Jogosultsági kritériumok:*

- a) A támogatást igénylő átlátható szervezetnek minősül az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Áht.) 1. § 4.pontja és 50. § (1) bekezdés c) pontja szerint.
- b) a támogatást igénylő a területi lehatárolásnak megfelelő területen kíván fejleszteni
- c) A támogatást igénylő a lehetséges támogatást igényloiköréből kerül ki.
- d) A támogatást igénylő által benyújtott helyi támogatási kérelem minden releváns pontja tartalmaz adatot.
- e) Hozzájárul a munkahelyteremtéshez vagy megtartáshoz.
- f) Közvetlenül szolgálja a vidéki gazdaság fejlődését (vállalja, hogy völgyvidéki szervezettől származó számlát is elszámol), helyi terméket vagy szolgáltatást hoz létre, annak feldolgozottsági szintjét vagy minőségét emeli (Megvalósíthatósági tanulmány).
- g) A fejlesztés építési tevékenységre irányul.
- h) A fejlesztés megújuló energiával kapcsolatos beruházást tartalmaz.
- i) A pályázó vagy képviselője részt vett a HFS elkészítésében projektgyűjtő adatlap beküldésével, fejlesztési elképzelés személyes egyeztetésével, vagy a pályázat beküldése előtt fórumon vett részt.
- j) A pályázó vállalja, hogy a fejlesztéssel érintett terméket, szolgáltatást helyi vagy térségi rendezvényen és térségi kiadványban népszerűsíti.
- k) A projekt több gazdasági szereplő együttműködésében valósul meg.
- l) A fejlesztéshez kapcsolódó gép- és eszközbeszerzések, szolgáltatások a Völgy Vidék területén székhellyel rendelkező szervezettől kerülnek beszerzésre

8. *Tervezett forrás:*

- a) Intézkedésre allokált forrás nagysága: 101.731.277 Ft
- b) Támogatás aránya: nem jövedelemtermelő tevékenység esetén 75%, jövedelemtermelő gazdasági tevékenység esetén 50%
- b) Projektméret korlátai: min. 500.000 Ft, de max. 10.000.000 Ft támogatás
- c) Támogatás módja: vissza nem térítendő támogatás, hagyományos költségelszámolás, előleg igénybe vehető.

9. *Megvalósítás tervezett időintervalluma:* 2018. I. félév – 2020. IV. félév

10. *Kimeneti indikátorok:* teremtetett munkahelyek száma (FTE), támogatott vállalkozások száma (db), új és továbbfejlesztett helyi termékek és szolgáltatások száma (db), helyi termék előállításához vagy helyi szolgáltatások nyújtásához kapcsolódó épület bővítése, felújítása, átépítése vagy korszerűsítése (db), helyi termék előállításához vagy helyi szolgáltatások nyújtásához kapcsolódó gép-, berendezés-, eszközbeszerzés (db), megvalósuló térségi, helyi gazdasági és rekreációs fejlesztési programokban és projektekben résztvevők száma (fő)

- a) Támogatott projektek száma (db): 20
- b) Támogatott kedvezményezettek száma típus szerint (db): 3 induló mikro-vállalkozás, 8 mikro-vállalkozás, 3 őstermelő, 3 adószámmal rendelkező magánszemély, 2 civil szervezet, 1 egyházi jogi személy.

8.1.3 Az életminőség javítását és a környezeti fenntarthatóságot szolgáló közösségi fejlesztések

1. *Az intézkedés megnevezése:* Az életminőség javítását és a környezeti fenntarthatóságot szolgáló közösségi fejlesztések

2. *Specifikus cél:* Élhető és fenntartható völgyvidék térség

3. *Indoklás, alátámasztás:* Az épített és a természeti környezet kedvező állapota nélkülözhetetlen az életminőség javításához a Völgy Vidék térségben, kiemelten a kistelepüléseken, illetve fejlesztésük szükséges azt szolgáló rendszerek működéséhez, a szabadidő-gazdaság fejlesztéséhez. A környezet természeti elemei több esetben csak átlagos vagy az alatti, míg épített elemei zömében leromlott állapotban vannak, amelyek rontják a tájképi szépséget és csökkentik a településképi összhangot. A környezet rendezettségét, a természeti élőhelyek védelmét, egységes megjelenését, arculatát szolgáló innovatív kisléptékű beruházásokat az épület-, gép- vagy infrastruktúra-fejlesztések háttérbe szorítják a 2014-2020-as időszak operatív programjainak támogatásai között is. A vidéki önkormányzatoknak, egyházi és civil közösségeknek ugyanakkor ezek megtervezésére és kialakítására is szűkösek az anyagi és emberi erőforrásaik, pedig az életminőségre gyakorolt jelentős hatásuk elvitathatatlan. *"A Völgy Vidék természeti és épített értékei"*, *"A Völgy Vidék népességmegtartó ereje"* és *"A tehetséggondozás és a művészetoktatás helyzete a Völgy Vidéken"* c. tanulmányokban foglaltak, a fórumokon és az egyéb kommunikációs felületeken az önkormányzati szereplők részéről a települési és táji rendezettség kapcsán elhangzottak, valamint a részükről beérkező projektjavaslatok is alátámasztják az intézkedés relevanciáját.

4. *Támogatható tevékenységterületek meghatározása:* a természetes élőhelyek védelméhez, a zöldfelületek növeléséhez, a zöldterületek közösségi használhatóvá tételéhez, a táji értéket képviselő képződmények, ember alkotta tájalkotó elemek megújításához kapcsolódó fejlesztések.

Támogatható tevékenységek:

- A természetes élőhelyek védelmét, a zöldfelületek növelését, a zöldterületek közösségi használhatóvá tételét, a táji értéket képviselő képződmények, ember alkotta tájalkotó elemek megújítását szolgáló használati és látvány térelemek beszerzése, meglévők felújítása, fejlesztése
- A természetes élőhelyek védelmét, a zöldfelületek növelését, a zöldterületek közösségi használhatóvá tételét, a táji értéket képviselő képződmények, ember alkotta tájalkotó elemek megújítását szolgáló tereprendezéshez és a térelemek beépítéséhez, fejlesztéséhez kapcsolódó építési munkák.
- A természetes élőhelyek védelmét, a zöldfelületek növelését, a zöldterületek közösségi használhatóvá tételét, a táji értéket képviselő képződmények, ember alkotta tájalkotó elemek megújítását szolgáló kizárólag a fejlesztéshez közvetlenül kapcsolódó gép, eszköz, berendezés és immateriális javak beszerzése.
- Tájékoztatás és nyilvánosság biztosítása
- Térségi webes, illetve plakátos, szórólapos meghirdetés program-megvalósítás során projekt-előkészítéssel kapcsolatos tevékenységek
- Program- és képzésszervezés
- Terv- és tanulmánykészítés
- Projektmenedzsment
- Marketingkommunikációs tevékenységek

5. *Kiegészítő jelleg, lehatárolás:* Az intézkedés speciális célja olyan kisebb léptékű települések és társadalmi-gazdasági szférák közti együttműködésre épülő beruházások megvalósítása a természeti és az épített környezet elemeibe, amelyek innovatívak, fenntarthatók, mintaértékűek és egységes Völgy Vidék térségi identitásformáló hatásuk van, amely szempontok valamelyikének a megfelelést a kérelemben részletesen indokolni kell. És ezeken keresztül mégis nagyobb mértékben tudnak hozzájárulni a helyi közösségek életminőségéhez, a táj- és településképp javításához, valamint a lakosság testi és lelki jól-létéhez. Természetesen legkésőbb a pályázati felhívásban pontosan meg fogjuk határozni az említett hálózathoz való csatlakozás lehetőségét és objektív feltételrendszerét, illetve megfeleltethetőségét.

6. *Jogosultak köre:* települési önkormányzat, települési önkormányzati társulás, nemzetiségi önkormányzat, egyházi jogi személy, civil szervezet, nonprofit szervezet.

7. *Kiválasztási kritériumok, alapelvek:*

Alapelvek, definíciók: A fejlesztés a települési önkormányzat és több szféra (köz, civil és üzleti) tevételes együttműködésével kell, hogy megvalósuljon, bizonyíthatóan innovatív és fenntartható kell, hogy legyen, valamint identitásteremtő és imázs-formáló hatású, azaz nagyobb mértékben járuljon hozzá a táj- vagy településképp javításához.

7.1. Jogosultsági kritériumok:

- a) A támogatást igénylő átlátható szervezetnek minősül az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Áht.) 1. § 4.pontja és 50. § (1) bekezdés c) pontja szerint.
- b) a támogatást igénylő a területi lehatárolásnak megfelelő területen kíván fejleszteni
- c) A támogatást igénylő a lehetséges támogatást igénylői körből kerül ki.
- d) A támogatást igénylő által benyújtott helyi támogatási kérelem minden releváns pontja tartalmaz adatot.
- e) A támogatást igénylő a fejlesztést mindhárom szféra együttműködésében kívánja megvalósítani
- f) Hozzájárul a munkahelyteremtéshez.
- g) Nagyobb mértékben járul hozzá a Völgy Vidék térség helyi sajátosságaihoz és az életminőséghez az identitás és az imázs növelésén keresztül - (Projektterv)
- h) A projektet kizárólag több társadalmi-gazdasági szféra együttműködése keretében lehet megvalósítani.
- i) Több települési helyszínen zajlik a megvalósítás.
- j) A támogatást igénylő szervezet székhelye (annak hiányában völgyvidéki telephelye vagy fióktelepe) szerinti település állandó népességének száma (2014.01.01.).
- k) A pályázó vagy képviselője részt vett a HFS elkészítésében projektgyűjtő adatlap beküldésével, fejlesztési elképzelés személyes egyeztetésével, vagy a pályázat beküldése előtt fórumon vett részt.
- l) A pályázó vállalja, hogy a fejlesztéssel érintett terméket, szolgáltatást helyi vagy térségi rendezvényen és térségi kiadványban népszerűsíti.
- m) A projekt több szereplő együttműködésében valósul meg.
- n) Közvetlenül szolgálja a vidéki gazdaság fejlődését (vállalja, hogy völgyvidéki szervezettől származó számlát is elszámol)
- o) A fejlesztéshez kapcsolódó gép- és eszközbeszerzések, szolgáltatások a Völgy Vidék területén székhellyel rendelkező szervezettől kerülnek beszerzésre

8. Tervezett forrás:

- c) Intézkedésre allokált forrás nagysága: 76.000.000 Ft
- d) Támogatás aránya: 75%
- e) Projektméret korlátai: min. 1.000.000 Ft, de max. 6.000.000 Ft támogatás
- f) Támogatás módja: vissza nem térítendő támogatás, hagyományos költségelszámolás, előleg igénybe vehető.

9. Megvalósítás tervezett időintervalluma: 2018. II. félév – 2020. IV. félév

10. Kimeneti indikátorok: rendszeresen karbantartott terület nagysága (nm), megtartott munkahelyek száma (db), területrendezési beruházások száma (db), támogatott szervezetek száma (db)

- a) Támogatott projektek száma (db): 20
- b) Támogatott kedvezményezettek száma típus szerint (db): 12 települési önkormányzat, 1 települési önkormányzati társulás, 1 nemzetiségi önkormányzat, 1 nonprofit mikro-vállalkozás, 3 egyházi jogi személy, 2 civil szervezet

8.1.4 Községi szolgáltatási és együttműködési programok megvalósítása a térségi-helyi társadalmi kohézió erősítése érdekében

1. *Az intézkedés megnevezése:* Községi szolgáltatási és együttműködési programok megvalósítása a térségi-helyi társadalmi kohézió erősítése érdekében
2. *Specifikus cél:* Erős, együttműködő és teremtő kisközösségek a Völgy Vidéken
3. *Indoklás, alátámasztás:* Több településen problémát okoz a helyi közösségek térségi együttműködésének hiánya, mivel az érdektelenség, a motiválatlanság, a városi szokások átvétele, a részvételre épülő közösségi helyett az egyéni elektronikus megoldások preferálása vált jellemzővé a kultúrafogyasztás területén is (pl. online és házi mozizás, digitális könyvtár és e-könyv, online játékok, mobil applikációk, virtuális utazás). A térség települései ugyanakkor igen gazdagok a kulturális örökség épített értékeiben és reneszánszát éli a hagyományok ápolása, a népi és úri szokások felelevenítése, a természet értékeihez, rendjéhez és a mindennapi tevékenységekhez kapcsolódó rendezvények, kulturális események szervezése. A közösségformálás alapvető erőforrásai, intézményei, eszközei és alakító szereplői mindenhol rendelkezésre állnak, ugyanakkor az eredményei mégis eltérőek a helyi köz, magán és civil aktivitások, összefogások, lokális mentalitások nagyfokú különbözősége miatt. Folyamatosan szükség van a kisközösségek innovatív

jellegű tematikus közösségi szolgáltatásnyújtásainak profilírozására, erősítésére, támogatására és eszközfejlesztésére, valamint az esélyegyenlőség szempontjait szem előtt tartó, a felzárkózást segítő, a környezetet fenntartható módon fejlesztő és a különféle szempontból hátrányos helyzetű csoportokat egyedülként megcélzó program- és fejlesztési projektek szervezésére. Célszerű a szűkös támogatásokat ezekre a területekre összpontosítani, a korábban kérdőívvel és a tervezést támogató lakossági fórumokon megszólított megkérdezettek véleménye szerint is.

4. *Támogatható tevékenységterületek meghatározása:* a teremtő és szolgáló civil kurázsit, a szélesedő közösségi szolgáltatásokat és a kulturális sokszínűség növelését szolgáló kreatív és innovatív helyi szolgáltatás-nyújtások, programszervezések speciális témában vagy célcsoportok számára az önkormányzati és civil szféra részéről.

Támogatható tevékenységek:

- Civil segítő közösségi szolgáltatásfejlesztés: meglévő kreatív és innovatív közösségi szolgáltatások térségi együttműködésen alapuló fejlesztése, amelyek témájukban a felzárkóztatást, a testi és lelki egészséget, az esélyegyenlőséget vagy a hátrányos társadalmi helyzetek hatásainak mérséklését célozzák meg, és bizonyíthatóan Völgy Vidék térségi közösségi identitásformáló vagy térségi társadalmi integrációs hatásuk van
- Térségi, helyi programszervezés: programok, rendezvények, esemény-sorozatok, események, képzések szervezése, amelyek kizárólagos célcsoportját hátrányos helyzetű csoport alkotja vagy témájukban a felzárkóztatást, a testi és lelki egészséget, az esélyegyenlőséget vagy a hátrányos társadalmi helyzetek hatásainak mérséklését célozzák meg
- A közösségi szolgáltatások szélesítését és a kulturális sokszínűség növelését támogató kreatív és innovatív helyi szolgáltatásfejlesztések és programszervezések speciális témában vagy célcsoport számára.
- Tájékoztatás és nyilvánosság biztosítása
- Projekt-előkészítéssel kapcsolatos tevékenységek
- Térségi webes, illetve plakátos, szórólapos meghirdetés
- Rendezvény-, program-, képzésszervezés
- Projektmenedzsment
- Szakmai megvalósításhoz kapcsolódó egyéb szolgáltatások
- Kizárólag a szolgáltatásfejlesztéshez vagy a programszervezéshez közvetlenül kapcsolódó eszközbeszerzés és immateriális javak beszerzése
- Marketingkommunikációs tevékenységek
- Szakmai megvalósításhoz kapcsolódó anyagbeszerzés
- Használati és látvány térelemek beszerzése, meglévők felújítása, fejlesztése
- Tereprendezéshez és a térelemek beépítéséhez, fejlesztéséhez kapcsolódó építési munkák

5. *Kiegészítő jelleg, lehatárolás:* Az intézkedés célja egyrészt a meglévő kreatív és innovatív közösségi szolgáltatások térségi együttműködésen alapuló fejlesztése, amelyek témájukban a felzárkóztatást, az egészséget, pasztorális (lelki segítő) szolgálatot, az esélyegyenlőséget vagy a hátrányos társadalmi helyzetek hatásainak mérséklését célozzák meg, különös tekintettel a hátrányos helyzetű célcsoportokra, továbbá bizonyíthatóan Völgy Vidék térségi közösségi identitásformáló vagy térségi társadalmi integrációs hatásuk van (*civil segítő közösségi szolgáltatásfejlesztés*). Másrészt olyan térségi-helyi rendezvények, képzések, események, programok szervezése, amelyek kizárólagos célcsoportját hátrányos helyzetű csoport alkotja vagy témájukban a felzárkóztatást, az egészséget, az esélyegyenlőséget vagy a hátrányos társadalmi helyzetek hatásainak mérséklését célozzák meg (*térségi, helyi programszervezés*).

6. *Jogosultak köre:* egyházi jogi személy, civil szervezet, nonprofit mikro-vállalkozás, mikro-vállalkozás, nemzetiségi önkormányzat, önkormányzat.

7. *Kiválasztási kritériumok, alapelvek:*

Alapelvek, definíciók:

Civil segítő közösségi szolgáltatás: bárki számára ingyenesen vagy mérsékelt térítési díj, hozzájárulás ellenében igénybe vehető nyilvános civil segítő (szociális, egészségi, pasztorális, kulturális) közösségi szolgáltatás, amelyet civil szervezet vagy közösség nyújt a közszolgáltatásokat kiegészítő jelleggel.

Térségi programszervezés: A térségi programszervezés célcsoportját a térség egészét célozza meg, bizonyíthatóan kreatív és innovatív, valamint térségi identitás-teremtő és imázs-formáló hatású kell, hogy legyen, azaz szélesebb körű látogatói vonzereje révén a fejlesztése nagyobb mértékben járuljon hozzá a Völgy Vidék térség ismertségéhez.

Helyi programszervezés: esemény(sorozat), rendezvény(sorozat) vagy képzés(sorozat) elsődlegesen kulturális, környezetvédelmi, sport, oktatási-képzési, közbiztonsági, állategészségügyi vagy egyéb területen.

Hátrányos helyzetű társadalmi csoportok a VVK HFS értelmezésében: 0-18 évesek, 25 év alatti pályakezdők, 50 évnél idősebb munkavállalók, 60-x évesek, nők, testi vagy szellemi fogyatékkal élők, mozgásukban korlátozottak és megváltozott munkaképességűek, alacsony iskolai végzettségűek, szakképzetlenek, munkanélküliek, romák, nagycsaládosok, foglalkoztatást helyettesítő támogatásból élők, legalább két tíz éven aluli gyermeket nevelők, GYES/GYED-ről visszatérők.

7.1. Jogosultsági kritériumok:

- a) A támogatást igénylő átlátható szervezetnek minősül az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Áht.) 1. § 4.pontja és 50. § (1) bekezdés c) pontja szerint.
- b) a támogatást igénylő a területi lehatárolásnak megfelelő területen kíván fejleszteni
- c) Civil segítő közösségi szolgáltatásfejlesztés és térségi programszervezés esetén kizárólag egynél több település, egynél több megvalósítási helyét érintő fejlesztések támogathatók.
- d) Olyan szolgáltatásfejlesztés/program támogatható, amelynek kizárólagos célcsoportját valamely a HFS alapján hátrányos helyzetűnek tekintett célcsoport alkotja vagy témájában a felzárkóztatást, az egészséget, a lelki segítő szolgálatot, az esélyegyenlőséget vagy a hátrányos társadalmi helyzetek hatásainak mérséklését célozza meg. (Lásd: 3.4.1.3 Egyéb elvárások a))
- e) A támogatást igénylő a lehetséges támogatást igénylői körből kerül ki.
- f) A támogatást igénylő által benyújtott helyi támogatási kérelem minden releváns pontja tartalmaz adatot
- g) Civil segítő közösségi szolgáltatásfejlesztés esetén 1 főt igazoltan foglalkoztat
- h) A civil segítő közösségi szolgáltatásfejlesztés hozzájárul az együttműködésen alapuló civil segítő közösségi szolgáltatások elterjedéséhez elsősorban szociális, kulturális és egészségügyi területen.
- i) A térségi programszervezés nagyobb mértékben járul hozzá a Völgy Vidék térség sajátosságaihoz és az életminőség javulásához a térségi identitás és az imázs növelésén keresztül.
- j) A helyi programszervezés hozzájárul a kulturális javakhoz való szélesebb hozzáféréshez, közvetlenül szolgálja a kulturális sokszínűséget és a társadalmi környezet fejlesztését vidéken, új érték létrehozásával vagy a meglévő állapotának javításával
- k) Civil segítő közösségi szolgáltatásfejlesztés esetén olyan szervezet jogosult támogatásra, amely a pályázat benyújtásakor minimum 1 fő bejelentett foglalkoztatottat alkalmaz legalább heti 20 órás főállásban, és ezt munkaszerződés mellékelésével igazolja a pályázat benyújtásakor.
- l) Civil segítő közösségi szolgáltatásfejlesztés és esetén kizárólag kizárólag egynél több település, egynél több megvalósítási helyét érintő fejlesztések támogathatók.
- m) Olyan szolgáltatásfejlesztés/program támogatható, amelynek kizárólagos célcsoportját valamely a HFS alapján hátrányos helyzetűnek tekintett célcsoport alkotja vagy témájában a felzárkóztatást, az egészséget, a lelki segítő szolgálatot, az esélyegyenlőséget vagy a hátrányos társadalmi helyzetek hatásainak mérséklését célozza meg.
- n) A fejlesztés civil segítő közösségi szolgáltatásfejlesztésre vagy térségi programszervezésre irányul.
- o) Több települési helyszínen zajlik megvalósítás.
- p) Hozzájárul a munkahelyteremtéshez.
- r) A pályázó vagy képviselője részt vett a HFS elkészítésében projektgyűjtő adatlap beküldésével, fejlesztési elképzelés személyes egyeztetésével, vagy a pályázat beküldése előtt fórumon vett részt.
- s) A pályázó vállalja, hogy a fejlesztéssel érintett terméket, szolgáltatást helyi vagy térségi rendezvényen és térségi kiadványban népszerűsíti.
- t) A projekt több szereplő együttműködésében valósul meg.
- u) Közvetlenül szolgálja a vidéki gazdaság fejlődését (vállalja, hogy völgyvidéki szervezettől származó számlát is elszámol)
- v) A szolgáltatásfejlesztés vagy programszervezés hátrányos helyzetű csoportra irányul.

z) A fejlesztéshez kapcsolódó gép- és eszközbeszerzések, szolgáltatások a Völgy Vidék területén székhellyel rendelkező szervezettől kerülnek beszerzésre

8. Tervezett forrás:

- a) Intézkedésreallokált forrás nagysága: 21.483.422 Ft
- b) Támogatás aránya: nem gazdasági, nem jövedelemtermelő tevékenység esetén 75%, jövedelemtermelő, szolgáltatásfejlesztési gazdasági tevékenység esetén 50%
- c) Projektméret korlátai:
 - 1) Civil segítő közösségi szolgáltatásfejlesztés: min. 500.000 Ft, de max. 4.000.000 Ft támogatás
 - 2) Térségi programszervezés: min. 500.000 Ft, de max. 1.500.000 Ft támogatás
 - 3) Helyi programszervezés: min. 200.000 Ft, de max. 750.000 Ft támogatás
- d) Támogatás módja: vissza nem térítendő támogatás, hagyományos költségelszámolás, előleg igénybe vehető.

9. *Megvalósítás tervezett időintervalluma:* 2018. II. félév – 2020. IV. félév

10. *Kimeneti indikátorok:* Civil segítő közösségi szolgáltatásfejlesztés száma (db), Térségi programszervezés száma (db), Helyi programszervezés száma (db), elért hátrányos helyzetű csoportok száma (db)

- a) Támogatott projektek száma (db): 25
- b) Támogatott kedvezményezettek száma típus szerint (db): 2 nemzetiségi önkormányzat, 10 civil szervezet, 4 egyházi jogi személy, 5 önkormányzat, 4 nonprofit mikro-vállalkozás vagy mikro-vállalkozás

A cselekvési tervben a Vidékfejlesztési Program és más operatív programok intézkedéseivel is számolunk (*Kiegészítő információk 5.*).

8.2 Együttműködések

Az együttműködések tervezett tématerületei

A Völgy Vidék együttműködésének tervezett kiemelt tématerületei a következők:

- Völgy Vidék identitását növelő kulcsfejlesztések az önkormányzati társulásokkal és a Völgy Vidék Szabadidős Desztináció és Helyi Termék Menedzsment Szervezettel
- A Völgy Vidék Szabadidős Desztináció és Helyi Termék Menedzsment Szervezet és hálózat létrehozása
- Völgy Vidék tanúsító védjegy bevezetése és működtetése a térségi és helyi termék előállítókkal és szolgáltatókkal és a Völgy Vidék Szabadidős Desztináció és Helyi Termék Menedzsment Szervezettel
- Völgy Vidék Termék Hálózat a térségi és helyi termék előállítókkal és szolgáltatókkal és a Völgy Vidék Szabadidős Desztináció és Helyi Termék Menedzsment Szervezettel

A Völgy Vidék együttműködésének további tématerületei a következők:

- Völgy Vidék hálózatok népszerűsítése
- Völgy Vidéki információszolgáltatás, program és marketing tevékenység összehangolása
- A Völgy Vidéki kapcsolódó fejlesztések összhangjának a szakmai támogatása
- A Völgy Vidéki szolgáltatások és gazdaság versenyképességének az erősítése

Az együttműködések specifikus célja

Az együttműködések a Völgy Vidék térség külső és belső identitásának célzott és tudatos többszintű szakmai erősítését szolgálják. De közvetve mind a négy specifikus célhoz hozzájárulnak.

A szakmai együttműködések kiemelt térségi és külső partnerei

A Völgy Vidék térség együttműködésének kiemelt térségi együttműködési partnerei a következő szervezetek:

- a Völgy Vidék Közösség tagjai
- a Völgy Vidék Közösség stakeholderei (érdekgazdái):
 - a Völgy Vidék térség önkormányzatai, önkormányzati társulásai
 - a Völgy Vidék térség vállalkozásai és magán személyei
 - a Völgy Vidék térség civil és egyházi szervezetei
 - a Völgy Vidék térség szakhatóságai és közszolgáltatási szervezetei
 - a Völgy Vidék térség fejlesztési és tanácsadó szervezetei, speciális szakemberei
- a Völgy Vidék térség egyéb kapcsolódó szereplői

A Völgy Vidék térség együttműködésének kiemelt, térségen kívüli együttműködési partnerei a következő szervezetek:

- a ME VP IH, az FM, a Lechner Lajos Tudásközpont, az NGM és az MNVH
- LEADER szervezetek
- a Széchenyi Programiroda, a Fejér Megyei Önkormányzat és a kapcsolódó térségi fejlesztési szervezetek
- Megyei és járási kormányhivatalok
- a Velencei-tavi Turisztikai Desztináció Menedzsment Szervezet és más TDM szervezetek
- Vértess térség szervezetei
- Duna-Ipoly Nemzeti Park, Regionális és Országos Vízügyi Igazgatóság
- Országos hatáskörű szervezetek és háttérintézmények
- Külső tanácsadó és fejlesztő szervezetek, szakmai beszállítók
- Potenciális beruházók, feldolgozó és értékesítési szervek
- Potenciális média és kommunikációs szervezetek

2016-2020 között a VVK a kiemelt szakmai partnerek egyes tagjaival Stratégiai Együttműködési Megállapodások megkötését is tervezi.

A LEADER nemzeti szintű együttműködések kiemelt céljai

A nemzeti szintű LEADER együttműködések kiemelt célja a LEADER térségek közötti együttműködések és jó gyakorlatok, megoldások megismerésének és adaptációjának a támogatása és lehetővé tétele. Amely az információ megosztáson túl kiterjed fejlesztési minták és know-how-k cseréjére és megosztására, a tervezési, fejlesztési, monitoring, értékelési, kommunikációs és nyilvánossági, partnerségi feladatokra is. Valamint a LEADER források keretein belül és azon kívül is közös pályázatok benyújtását, s ezen keresztül közös fejlesztések megvalósítását teszi lehetővé.

Különös tekintettel az előző tervezési időszakban elkezdett térségek közötti projektek folytatására:

- LEADER Zenei Udvar
- Sajtút Hálózat
- Vadkacsa Projekt

A LEADER nemzetközi szintű együttműködések kiemelt céljai

A nemzetközi szintű LEADER együttműködések már ezelőtt is jelentősek voltak a VVK életében. A jövőben cél lehet további nemzetközi együttműködések és lehetőség szerint közös LEADER nemzetközi együttműködési pályázatok elnyerése. Kiemelt cél olyan térségek közötti nemzetközi együttműködések megvalósítása, amelyek megegyeznek a hazai területekkel, fókuszálva a nemzetközi jó gyakorlatok átvételére és tapasztalatok megosztására. Nemzetközi kapcsolatok között szereplő külföldi LEADER szervezetek, elsősorban a következő országok közül választva: hasonló helyzetű közép európai vagy V4-es, (kiemelten például németországi, ausztriai, vagy cseh, lengyel, illetve szlovákiai vagy romániai magyar szervezet), vagy más európai térségi (kiemelten spanyolországi vagy olasz szervezet, finnországi vagy észtországi szervezet).

Az együttműködések indoklása és alátámasztása

A Völgy Vidék Közösség már a 2007-2013-as időszakban is nagy hangsúlyt fektetett mind a térségi, mind a térségek közötti és a nemzetközi együttműködések megvalósítására, fejlesztésére.

Térségi és térségek közötti együttműködésre épülő projektjeink voltak a következők: *Sajtút hálózat* kialakítása, mely mintaprojekt a sajtókészítés bemutatását és a sajtófogyasztás népszerűsítését célozta; *Vadkacsa kerékpáros térkép* elkészítése, amely a Velencei-tó LEADER térséggel való turisztikai célú együttműködéssel valósult meg. Mindkettő a HVS céljait támogatta, mint a helyben élő és termelő emberek munkáinak népszerűsítése, illetve a térség természeti és kulturális értékeinek megismertetése.

Nemzetközi együttműködés keretében valósult meg a *Zene határok nélkül* program, amely rendezvénysorozat a helyi emberek kulturális értékeinek kifejezése és más kultúrák megismerése HVS cél megvalósításához járult hozzá.

A Völgy Vidék Közösség számára a térségi és térségen kívüli szakmai és egyéb együttműködések a térség fejlesztésének, külső és belső identitásának célzott és tudatos többszintű szakmai megerősítését szolgálják. Az elmúlt években több tanulmányúton volt módja részt venni a Völgy Vidék Közösség tagjainak. A LEADER szervezetek közötti információ és jó gyakorlatok megosztása kiemelten fontos és erős a következő LEADER szervezetek irányában:

- *Felső-Homokhátság Vidékfejlesztési Egyesület, Velencei-tavi LEADER Szervezet, Bakony és Balaton keleti Kapuja KhE., Éltető Balaton-felvidékért Egyesület, Zala Termálvölgye Egyesület, A „Bakonyért” Vidékfejlesztési Akciócsoport Egyesület, Börzsöny-Duna-Ipoly Vidékfejlesztési Egyesület, Zalai Dombháttól a Vulkánok Völgyéig Egyesület*

A nemzeti és nemzetközi együttműködések során 2014-2020-as tervezési és fejlesztési időszakban a következő tevékenységek támogatására van szükség: *információ megosztás és tapasztalatcsere, tervezési megoldások megosztása, jó gyakorlatok megosztása, fenntartható fenntartási és működtetési sikeres megoldások megosztása, kölcsönös egyeztető ülések, közös konferenciák szervezése és lebonyolítása, nemzetközi és nemzeti vásárokon való közös részvétel, védjegyrendszerek és információs rendszerek részbeni egységesítése, kölcsönös turisztikai és térségi-helyi termék marketing, program és információs támogatása, kiemelten a környező térségek LEADER szervezetei és TDM szervezetei tekintetében, térségi-helyi termékek és szolgáltatások népszerűsítése, promóciója, kölcsönös értékesítése, közös, adaptálható szolgáltatások, informatikai és alkalmazás fejlesztések.*

Ezek a VVK illetékességi területén élők helyi (területi) identitástudatának erősítését szolgálják, hiszen

- a *helyi, térségi* együttműködésen alapuló projektek során saját alaptevékenységüknek megfelelően valósítják meg saját céljaikat;
- a *térségek közötti és nemzeti szintű* együttműködésekben kifejezhetik a Völgy Vidékre jellemző egyedi tulajdonságaikat;
- a *nemzetközi* együttműködések során erősíthetik nemzeti jellegüket, és megerősíthetik magyarságtudatukat.

A jelen HFS specifikus céljait egyszerre valósítják meg az együttműködésekben alapuló projektek: (1) közvetlenül erősítik a térségben élők identitástudatát, (2) elősegítik a helyi, térségi gazdaság fejlődését az által, hogy felkeltik az érdeklődést a térség termékei és szolgáltatásai iránt, (3) növelik szubjektív életminőség értékelését (jól-lét percepció) a helyben élők számára, valamint (4) erősítik a társadalmi tőkét a kulturális kötődések kialakításán keresztül. Mindezek leginkább a 3. átfogó cél megvalósulásához járulnak hozzá közvetlenül, amely alapvető LEADER-célként is megfogalmazható.

8.3 A stratégia megvalósításának szervezeti és eljárási keretei

A Völgy Vidék Vidékfejlesztési Közösség Közhasznú Egyesület azzal a céllal jött létre 2008 őszén, hogy társadalmi szervezetként összefogja a Váli-víz és a Szent László-patak völgye, a Vértesalja és az Etyeki dombtság egymással szomszédos települési önkormányzatait, valamint a területükön működő intézményeket, vállalkozásokat, civil szervezeteket és vidékfejlesztésért elkötelezett magánszemélyeket. Az egyesület elsődleges célkitűzése a vidékfejlesztéssel összefüggő tevékenységek ösztönzése és az ebben érdekelt széleskörű partnerségének megteremtése.

Az egyesületet 45 alapító tag hozta létre, akik elnökké Vál község polgármesterét választották. A taglétszám 2012 elejére meghaladta a 70-et, majd egy konszolidációs időszakot követően 2013 elejére 60 alá süllyedt, hogy egy belső átalakulást követően ismét növekedésnek induljon. A jelenlegi – 2016.05.30-i állapot szerinti – 85 tag közül, a jogosultsági területen él/működik 78, amelyből 25 az üzleti és 16 a közszférát képviseli (32 és 20,6%), illetve 37-en a civil szférát (47,4%). Az egyesület tevékenységét tíztagú elnökség irányítja és háromtagú felügyelő bizottság ellenőrzi. Az egyesület alapszabályát 2014 folyamán hozzáigazítottuk az időközben jelentősen megváltozó jogszabályi környezethez és tagi elvárásokhoz. Majd az ezt követő tisztújítás során Vál község polgármestere lett az egyesület új elnöke. A felügyelőbizottság újjáalakult és két lépcsőben az elnökség személyi összetétele is megváltozott (7 új tag) a képviselt szférák arányának megtartása mellett (30-30% köz- és üzleti szféra, 40% civil szféra). Az egyesület tisztségviselői – az elnököt és a munkaszervezet-vezetőt leszámítva – önkéntesen, térítés nélkül látják el tevékenységüket.

Az elnökség, mint döntéshozó testület (KSK rendelet 34. cikk 3b pontjának megfelelően), ill. a felügyelő bizottság tagjai és kompetenciáik

Név	Pozíció	Képviselt szervezet	Kompetencia
Bechtold Tamás	elnök	Vál Község Önkormányzata	Településvezetés, településüzemeltetés zöldterület-fejlesztés és -gazdálkodás, turisztika, vállalkozás
Tóth Andrásné	alelnök	Martonvásári Nyár Kulturális Egyesület	kulturális programszervezés, turizmusfejlesztés, esélyegyenlőség, civil szféra
Halász Ferenc	alelnök	Vízház Egyesület	kommunikáció, környezetvédelem
Báranyos Csaba	elnökségi tag	Tabajd Község Önkormányzata	településvezetés, tájgazdálkodás, vállalkozás
Mészáros Kartal	elnökségi tag	Óbarok Község Önkormányzata	településvezetés
Nagy Árpád	elnökségi tag	vállalkozás	kommunikáció
Konrád Istvánné	elnökségi tag	Magyar Piac Szövetkezet	vállalkozás, agrár - és élelmiszergazdálkodás
Ferenczi-Konrád Krisztina	elnökségi tag	vállalkozás	vállalkozás, településfejlesztés, vidékfejlesztés, agrár gazdálkodás
Ugron Zoltán	elnökségi tag	Mány Község Önkormányzata	településfejlesztés, vidékfejlesztés
Varga Viktor	elnökségi tag	Református Rehabilitációs Alapítvány	addiktológia, lelki gondozás, drogterápia, mentálhigiéne, közösség fejlesztés
Felügyelő Bizottság, név			
Dr. Szabó Tibor	FB elnök	Martonvásár Város Önkormányzata	településvezetés, jog
Dr. Balogh Lóránd	FB tag	Vál Község Önkormányzata	településvezetés, jog
Villányi Gábor	FB tag	vállalkozás	vállalkozás, kommunikáció, jog

A Völgy Vidék Közösség elsődleges feladata az Európai Unió és hazai támogatású (HFS-be foglalt) vidékfejlesztési programok végrehajtásához kapcsolódó tevékenységek és feladatok megszervezése, ellátása. Megalakulása után a közösség helyet kapott az európai és hazai helyi vidékfejlesztési akciócsoportok között, akkreditált közreműködő szervezetként részt vesz az Európai Unió LEADER programja végrehajtásában. 2007-13 között támogatáskezelést is végzett a DIT ÚMVP III. tengelyének nem horizontális intézkedései keretében az Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal, mint kifizető ügynökség által delegált feladatellátás keretében. E feladatai során – az Irányító Hatósággal és a Kifizető Ügynökséggel együttműködve – támogatások eljuttatását végzi alulról jövő helyi kezdeményezésekhez. Ez 2013-ig összességében mintegy 4,13 millió Eurót tett ki, amely 2014-2020 között 1,17 millió Euróra csökkent. A LEADER támogatásokra érkező projektjavaslatok előzetes elbírálása céljából időszakosan – az elnökségnél szélesebb tagsági körre építő közgyűlési bizottságként – működött a 16 tagú Döntés-előkészítő Bizottság (VVK DEB).

Az egyesület, mint LEADER helyi akciócsoport önálló jogi személyiséggel nem rendelkező munkaszervezetet hozott létre már a megalakulásakor, amely – jelentősebb létszám és személybeli változások után – két fővel ma is működik és ellátja feladatait. Ezek elsődlegesen a helyi fejlesztési stratégia végrehajtásához kapcsolódó tevékenységek elvégzésére vonatkoznak, továbbá az egyesület ügyeinek és más vidékfejlesztéshez kapcsolódó feladatok ellátását, koordinációját jelentik. A munkaszervezet tagjai mindenkor magasan kvalifikált szakemberekből állnak, akik a vidékfejlesztéshez szorosan kapcsolódó területeken szerzett mesterdiplomákkal rendelkeznek. Munkatapasztalatokat korábban a civil, az üzleti és a közszférában egyaránt szereztek. A vezetőség és a munkaszervezet tagjai a térség különböző kistelepülésein élnek, amely az alulról jövő kezdeményezések terén az átfogó területi rálátás lehetőségét is biztosítja. Az Egyesület munkaszervezeti irodája vidéki térségben, a fejlesztési területen, a térség földrajzi középpontjában, Vál, Vajda J. u. 36. szám alatt található bérelt ingatlan. Az iroda kb. 86 m², amelyben 3 iroda és egy tárgyaló található. Az egyesület többek között rendelkezik asztali számítógépekkel, laptopokkal, a feladatok ellátását segítő jogtisztá szoftverekkel, nyomtató/fénymásoló multifunkcionális készülékkel, vezetékes és mobiltelefonnal, szélessávú internet eléréssel. A munkaszervezetben a vezetői, a menedzsment és az ügyintézői munkafolyamatok elkülönülnek. A kommunikációs, az önadminisztrációs, az Irányító Hatóság által előírt kötelezően ellátandó és az egyéb önként vállalt feladatokat az iroda munkatársai egymás közt megosztva végzik. A könyvelési, az informatikai, a jogi tanácsadási, az értékvédelmi és a takarítási feladatokat külső vállalkozók látják el állandó megbízások formájában. Eseti megbízások csak különböző speciális, a működéshez közvetlenül kapcsolódó szakfeladatok ellátása kapcsán merülnek fel (pl. munka- és tűzvédelmi oktatás, munkaegészségügy). A munkaszervezet a kötelező kérelemkezelési feladatokon túl a támogatási és kifizetési kérelmek, ill. monitoring jelentések benyújtásának támogatásával is segítette a projektgazdákat a korábbiakban. Az ilyen jellegű tanácsadást az iroda munkatársai telefonon, e-mailben, személyesen az irodában vagy a fejlesztés helyszínén végezték önkéntes alapon.

A munkaszervezet a továbbiakban is kiemelt fontosságúnak tekinti a Vidékfejlesztési Program támogatásaival kapcsolatos tanácsadást a LEADER program végrehajtásán túl is. Ugyanakkor ezt szintén nonprofit gazdálkodási alapon, elkülönítetten kell a továbbiakban szervezni, a több lábon állás jegyében, a szűkre szabott működési források kiegészítése és az egyéb önként vállalt – szintén elkülönített gazdálkodású – feladatok professzionális ellátása érdekében. A vidékfejlesztési támogatási rendszereket jól ismerő pályázatírókat és projektmenedzsereket szükséges bevonni a folyamatba kölcsönös érdekeltségi alapon, szoros együttműködéssel. A munkaszervezet működésbiztonságát hosszútávra megeremlítő további közösségi feladat a kidolgozott keretekkel rendelkező helyi termék hálózat és védjegy rendszer életre keltése és működtetése, a szabadidős desztináció menedzsment szervezet integrálása és feladatainak ellátása és a rendezvényszervezés, amelyeket hasonló elvek mentén lehet szervezni. Kiegészítő – bevételt nem vagy csak részben termelő – elemek a térségen belüli, a térségek közötti és a nemzetközi együttműködési, valamint a tematikus saját projektek végrehajtása, a civil tanácsadás és a kulturális programok térségi összefogása, megjelenítése.

A munkaszervezet ellátja az egyesület kommunikációs feladatait is, rendszeresen közöl híreket a helyi és megyei lapokba és a vidékfejlesztési szervezetek hivatalos honlapjaira. A Völgy Vidék Közösség az iroda munkatársai által folyamatosan frissített saját honlappal rendelkezik (www.volgyvidek.com). A honlap portálszerű továbbfejlesztéssel, a tagszervezetek adatainak megjelenítésével, újabb vidékfejlesztési szakmai tárgyú információk, linkek közlésével, a partnerszervezetek híreinek, eseményeinek rendszeres közlésével, stb. a térség kiemelkedő információhordozójává vált, ahol a helyi vidékfejlesztési témához kapcsolódó minden ismeret egy helyen megtalálható.

Az akciócsoport a kulturális civil együttműködések is ösztönzi a korábbi közkinccs szekcióként és egyben nyitott műhelyként működő kulturális kerekasztal feladatainak továbbvitelével, és – a lehetőségeihez mérten

– évente kiadja a térség kulturális eseményeit összefoglaló rendezvénynaplót. A munkatársak stratégiai és pályázati tanácsadással is segítik a civil szervezetek munkáját. A VV hálózatban fogja össze a térség helyi élelmiszer és kézműves termék-előállítóit, lehetővé teszik számukra a különböző rendezvényeken való egységes arculatú közös megjelenést, az érdekképviselést, a tanúsító védjegy-használatot, ezzel egyfajta új közösséget is szervezve a térségben. Zajlik a szabadidő-gazdaságban, kiemelten a lovas és borturizmusban, illetve az ezekre épülő tevékenységekben érdekelt térségi együttműködésének megszervezése, partnerségének kialakítása is.

Az egyesület, az elnökség és a munkaszervezet tagjai rendszeresen találkoznak, egyeztetik az érdekeiket, közös képzéseken, rendezvényeken vesznek részt a régió helyi akciócsoportjaival, továbbá számos egyéb nemzetközi, országos és térségi tudományos és szakmai fórumokon, rendezvényeken, megbeszéléseken, tanulmányúton, tapasztalatcserén vállalnak aktív szerepet.

A helyi fejlesztési stratégia megvalósítását szolgáló humán erőforrás (munkaszervezet)

Név	Jelenlegi pozíció	Képzettség/Tapasztalat/ Szakterület(ek)
Bordás Emese	munkaszervezet vezető	Képzettség: szociológia, humánökológia, településszociológia, turizmus menedzser, néptáncpedagógus Tapasztalat: szervezetvezetés, projektmenedzsment, pályázatírás, közösségfejlesztés, szervezés, képzés, pénzügy, turisztikai-, helyi termék fejlesztés, nemzetközi együttműködés
Szabados Lenke	projektmenedzser	Képzettség: pénzügyi, szervezési üzemgazdász, adótanácsadó, pályázatírás, projektmenedzsment Tapasztalat: közösségfejlesztés, projektmenedzsment, pályázatírás, rendezvényszervezés, képzés, kommunikáció, honlapkészítés, online-marketing, civil és közigazgatási tapasztalat

8.4. Kommunikációs terv

Célcsoportok

A VVK legfontosabb célcsoportjai egyaránt kiterjednek a közvetlen tervezési és működési területre, illetve az azon kívüli, elsősorban a vonzáskörzetet, a térségi- és helyi termékek, a szabadidő-gazdaság és a különböző szolgáltatások értékesítését jelentő nagy vonzáskörzeti településekre, térségekre, melyek egyúttal a magasabb szintű közszolgáltatások és a munkahelyek legfontosabb biztosítói.

Közvetlen tervezési és működési területen belül:

- a Völgy Vidék HACCS stakeholderei és tagsága
- a 16 település lakossága
- a 16 településen tevékeny önkormányzatok, önkormányzati fenntartású intézmények, vállalkozók, civil és egyházi szervezetek, egyéb közintézmények, szakmai szervezetek
- a Völgy Vidék térségi és helyi szakmai és fejlesztési partnerei
- együttműködő, de a LEADER programban nem jogosult települések (Bicske) aktorai

Közvetlen tervezési és működési területen kívül:

- a térségbe dolgozóként, beszállítóként, szakmai partnerként érkezők
- a térségbe látogatóként vagy turistaként érkezők
- a térség külső szakmai partnerei, stakeholderei
- országos és nemzetközi szakmai partnerek
- a környező térségek együttműködő és szakmai szervezetei (pl. Velence-tavi, Vértes térségi)
- a különböző külső fejlesztési partnerek

- a térség szolgáltatásai és térségi-helyi termékei, programjai, vonzerői iránt érdeklődők és tudatos vásárlók

A kommunikációs eszközök, tevékenységek típusai

A Völgy Vidék HFS végrehajtásában a lakosság, a vállalkozások, az önkormányzatok, a civil és egyházi szervezetek, illetve a vidékfejlesztésben érintettek részvételi lehetőségét számos, a teljes körű nyilvánosság elérését támogató intézkedés biztosítja a folyamat minden egyes elemére kiterjedően. A 2014-2020-as időszakra szóló végrehajtás során ezek elsősorban a következőkre terjednek ki: *hirdetmények, internetes közzététel, konzultációs lehetőségek különböző formáinak biztosítása, nyilvános döntések, megbeszélések és egyeztetések, ill. meghirdetett helyi lakossági fórumok, szakmai rendezvények, workshopok, kérdőíves és fókuszcsoportos megkérdezések, felmérések és adatszolgáltatási bekérések.*

A nyilvánosságon belül a közterületi megjelenések növelését is tervezi a HFS, mely elsősorban a térség és a települések határain is megjeleníti, hogy a látogató a Völgyvidéken jár. Erre tájékoztató táblákat használ a VVK. Ez az eszköz a tájékoztatás mellett a térségi identitás erősítését is szolgálja.

*A legfontosabb folyamatosan végzendő IKT tevékenységek a kommunikációval kapcsolatban:*¹³

- weboldalon a szöveges statikus és dinamikus tartalmak, valamint a kereszthivatkozások folyamatos és rendszerszintű aktualizálása
- tagság, stakeholderek folyamatos, célzott, szűrt tájékoztatása, adatok folyamatos aktualizálása
- eseménynaptár és a közösségi oldalak folyamatos frissítése, összhangban a web portállal
- szükséges fejlesztések, beszerzések és informatikai biztonsági feladatok ellátása
- 2016-tól időszakos hírlevelek küldése (VVK Hírlevél periodikussá tétele)
- 2017-től a belső kommunikáció további fejlesztése
- 2017-től a külső kommunikáció további fejlesztése

A dokumentumokhoz, információkhoz való közérdekű hozzáférés, visszacsatolási lehetőségek

A Völgy Vidék HFS végrehajtásában elengedhetetlen a HACS tájékoztatási, pályázati és szakmai dokumentumaihoz való speciális és biztonságos hozzáférés széleskörű és speciális biztosítása, valamint a HACS-ról szóló információk kétszintű, tagi és közérdekű adatszolgáltatásának a folyamatos biztosítása. Ez utóbbit a web portálon keresztül kívánjuk biztosítani.

A Völgy Vidék HACS felé való visszacsatolási lehetőségeket írásos és webes rendszereken keresztül kívánjuk biztosítani, mind anonim, mind pedig nem anonim formában. A szakmai rendezvényekkel való elégedettséget résztvevői elégedettségi kérdőív rendszeres kitöltésével, míg a szervezet tevékenységét webes, írásos visszajelzésekkel, a panaszok dokumentálásával, rögzítésével, valamint online kérdőíves megkérdezéssel és fókuszcsoportos beszélgetésekkel kívánjuk biztosítani. Ezeket a dokumentumokat a munkaszervezet vagy saját maga, vagy az összeférhetlenségi szempontok biztosítása miatt a tagok között felkért minimum két személy értékelésével végezteti el. A kapcsolódó dokumentumokat a munkaszervezet minimum hét évig megőrzi.

A kommunikációval kapcsolatos felelősségi körök és a humánkapacitások biztosítása

A VVK Egyesület vezető, ellenőrző szerveinek és a munkaszervezetnek az egységes kommunikációját az elkészülő rövid kommunikációs szabályzat szabályozza. A szükséges operatív szakmai feladatokat a munkaszervezet végzi, ennek teljes körűségéért és helyességéért a munkaszervezet vezetője a felelős. Külön kommunikációs szakmai végzettségű személyzet állandó biztosítása egyelőre nem megoldott, azt a munkaszervezet tagjai és az elnökségi egyeztetések, megállapodások és szokásjog alapján látják el. Igény és szükség szerint a munkaszervezet speciális kommunikációs szervezetet vagy személyt von be az egyes speciális kompetenciát igénylő IKT feladatok állandó vagy időszakos ellátására (pl. moderálás, webes fejlesztés, kiadványok nyomtatása, szerkesztése, grafikai és infografikai feladatok ellátása). A fentiek miatt is a VVK vezetői és munkaszervezetének tagjai számára kommunikációs, webes kompetencia és konfliktuskezelési képzések szervezése javasolt.

¹³ A legfontosabb információs és kommunikációs technológiai (IKT) eszközöket és azokkal kapcsolatos tevékenységeket, tervezett fejlesztéseket szemlélteti a 2. számú Melléklet táblázata

A Kommunikációs tevékenységek indikatív ütemterve

A VVK HFS tervezésének és végrehajtásának tervezett lépéseit, igénybe venni kívánt eszközeit és indikatív ütemezését tartalmazza a következő táblázat.

IKT tevékenység	IKT eszközök, módszerek	Indikatív ütemezés
HFS tervezési partnerségi, nyilvánossági fórumok	email, honlap, személyes kommunikáció, kérdőíves megkérdezés, konzultációk	2015.04-2016.12., majd igény szerint folyamatosan
Elnökségi ülések	email, honlap, személyes kommunikáció	Folyamatosan, igény és szükség szerint
Közgyűlések	email, honlap, személyes kommunikáció, rendezvényszervezés	Folyamatosan, igény és szükség szerint
HFS Draft bemutatása az elnökségi ülésen	email, honlap, személyes kommunikáció, rendezvényszervezés	2016.02.29.
HFS Draft bemutatás a közgyűlésen	email, honlap, személyes kommunikáció, rendezvényszervezés	2016.03.16-i héten
HFS DRAFT webes társadalmasítás	email, honlap, rendezvények, kérdőíves megkérdezés	2016.03.16-i hét utánitól minimum 30 napig
HFS módosításainak az elfogadása az elnökségi ülésen	email, honlap, személyes kommunikáció, rendezvényszervezés	2016. április/május
HFS módosításainak az elfogadása közgyűlésen	email, honlap, személyes kommunikáció, rendezvényszervezés	2016. április/május
HFS pályázat 1. körös kiírása	email, honlap, személyes kommunikáció, rendezvényszervezés	2017. július-október
HFS pályázati kiírások félévente a fejlesztési források kimerüléséig	email, honlap, személyes kommunikáció, rendezvényszervezés	félévente folyamatosan, az indikatív időszaki keretek kimerüléséig
HFS bírálati és hiánypótlási időszakok	email, honlap, személyes kommunikáció	2017. III-IV. negyedév, majd folyamatosan
HFS projektek megvalósítása, végrehajtási támogatása	email, honlap, személyes kommunikáció, rendezvényszervezés	2018-2020, majd folyamatosan
HFS eredmény kommunikáció, jelentések, adatszolgáltatások	email, honlap, személyes kommunikáció, rendezvényszervezés, felmérések, adatbekérések	2018-2019, majd folyamatosan
HFS felülvizsgálat	email, honlap, személyes kommunikáció, rendezvényszervezés, felmérések/ kérdőívezések, adatbekérések, célzott tanulmányok és elemzések	2018-2019
HFS forrásfelhasználás és eredmények	email, honlap, személyes kommunikáció, rendezvényszervezés, felmérések/ kérdőívezések, adatbekérések, célzott tanulmányok és elemzések, kiadvány	2021-2022

A Kommunikációs tevékenységek pénzügyi terve

A VVK Egyesület a tervezéshez és a végrehajtási időszakhoz kapcsolódó kommunikációt a rendelkezésre álló működési forrásokból kívánja fedezni. Ezek egyrészt a tervezésre biztosított forrásokból, valamint a LEADER program végrehajtásához kapcsolódó forrásokból és a tagi hozzájárulásokból kerülnek biztosításra. A szükséges kommunikációs és információ-szolgáltatási és koordinációs feladatokat a munkaszervezet munkatársai látják el teljes állásban, akik igény és szükség szerinti speciális kommunikációs és IKT fejlesztési feladatokra kompetens szervezetek és személyeket kérnek fel, bíznak meg. Ezek az összegek kiegészülnek a térségi marketing és identitás erősítését szolgáló, illetve speciális munkaszervezeti szolgáltatásokat biztosító feladatokkal (pl. Védjegy kommunikáció).

A tervezett kommunikációs tevékenység finanszírozása részben a rendelkezésre álló működési forrásból, részben adott projektek egyéb pályázati forrásaiból oldható meg. A tervezési időszak első éveiben több, később kevesebb kiadás várható. Ezért a 2016., 2017. években évente 1,5-1,5 millió forint, a további 2018., 2019. és 2020. években évente 1 millió forint kerül a költségvetésbe kommunikációs, animációs célokra. Ezek a kommunikációs tevékenységhez kapcsolódó animációs és dologi költségekre, technikai eszközök vásárlására, illetve kommunikációs szolgáltatás igénybevételére fordítódnak.

8.5. Monitoring és értékelési terv

A VVK HFS monitoring és értékelési feladatait elsődleges a VP 2014-2020-as és az IH monitoring és intézkedési terve központilag határozza meg. A feladatok egy része bizonyos időszakonként esedékes folyamatos végrehajtási és pénzügyi információ- és adatszolgáltatás, míg a feladatok másik része a végrehajtás egyes kiemelt mérföldköveikhez köthető feladatok.

A VV Község a fenti kötelező és központilag előírt feladatok mellett a jövőben is minden szakmai lépést meg tesz annak érdekében, hogy a következő, 2021-2027-es időszak tervezési feladataihoz is megfelelő térségi értékelési, monitoring és megalapozó szakmai anyagok álljanak majd rendelkezésre, kiemelten a Völgy Vidék Község szempontjából kiemelten fontos kulcsterületeken, legyenek ezek stratégiai anyagok, tanulmányok, adatbázisok, prognózisok vagy különböző értékelések, hatásvizsgálatok. A területi monitoring és értékelés elvek érvényesítése kapcsán jogszabályokban előírt módon és gyakorisággal elvégzésre kerülnek a tervezési dokumentumot és a térséget érintően előírt kötelező területi monitoring és értékelési fázisok, különösen vonatkozik ez az időszakosan elvégzett területi értékelésekre, a területi monitoringra és a területi hatásvizsgálatokra is.

8.5.1. Indikatív kulcsindikátorok, az adatok forrása, a begyűjtés módja és gyakorisága

Az indikátor adatok forrása: Az HFS forrás-felhasználásához, végrehajtásához és eredményességéhez kapcsolódó *output és pénzügyi indikátor* adatok elsődleges forrásai a megkötött támogatási szerződések alapadatai, a támogatott végső kedvezményezettek által vállalt és megvalósított indikátorai lesznek a projektek megvalósításához kapcsolódó időközi és zárójelentések alapján.

A teljesítmény és hatás indikátorok elsődleges adatforrásai a lezárt projektek, az adó- és munkaügyi hivatal, a KSH adatok bázisán készülő TEIR térinformatikai adatszolgáltatások és a VVK saját adatszolgáltatásai lesznek. Szükség és igény esetén további adatbekéréseket végzünk és információszolgáltatást kérünk a projektgazdától, s szükség esetén térségi teljesítmény és hatásértékeléseket végzünk, végeztetünk el.

Kulcsindikátorok megnevezése	Adatok forrása	Begyűjtés módja	Gyakor- isága	Megjegyzés
<i>A támogatott kedvezményezettekre vonatkozó kulcsindikátorok</i>				
Támogatott kedvezményezettek száma - típusonként (db)	TSZ-ek, illetve lezárt projektek zárójelentése alapján	Elektronikusan	évente	
A fejlesztések révén támogatott közösségek száma (db)	TSZ-ek, illetve lezárt projektek zárójelentése alapján	Elektronikusan	évente	A projektben nevesített, illetve megcélzott közösségek száma alapján.
<i>A fejlesztések outputjaira vonatkozó kulcsindikátorok</i>				
Megvalósult fejlesztési projektek száma (db)	TSZ-ek, illetve lezárt projektek zárójelentése alapján	Elektronikusan (illetve szükség szerinti helyszíni ellenőrzéssel)	évente	A projektgazdák időközi, illetve záró jelentése alapján
Új és továbbfejlesztett turisztikai, rekreációs és szabadidős szolgáltatások száma (db)	TSZ-ek, illetve lezárt projektek zárójelentése alapján	ugyanaz, mint a fenti	évente	A projektgazdák időközi, illetve záró jelentése alapján
Új és továbbfejlesztett térségi, helyi termékek és szolgáltatások száma (db)	TSZ-ek, illetve lezárt projektek zárójelentése alapján	ugyanaz, mint a fenti	évente	A projektgazdák időközi, illetve záró jelentése alapján
A fejlesztések révén megvalósult VV rendezvények és ezen résztvevők száma – típusonként (db)	Projektgazdák vállalásai és igazolt részvételi-belépő listák alapján	Elektronikusan	évente	A projektgazdák időközi, illetve záró jelentése alapján
A fejlesztések által közvetlenül érintett hátrányos helyzetűek száma (fő)	Projektgazdák vállalásai és igazolt részvételi listák alapján	Elektronikusan	évente	A projektgazdák időközi, illetve záró jelentése alapján
A fejlesztések révén fejlesztéssel, felújítással, rendezéssel és karbantartással érintett terület nagysága – típusok szerint (nm)	TSZ-ek, illetve lezárt projektek zárójelentése alapján	Elektronikusan (illetve szükség szerinti helyszíni ellenőrzéssel)	évente	A projektgazdák időközi, illetve záró jelentése alapján
<i>A fejlesztések eredményeire és hatására vonatkozó kulcsindikátorok</i>				
A fejlesztések által érintett támogatottak látogató számának a változása - típusonként (fő)	TSZ-ek, illetve lezárt projektek zárójelentése alapján	Elektronikusan (illetve szükség szerinti helyszíni ellenőrzéssel)	évente	A projektgazdák időközi, illetve záró jelentése alapján
A fejlesztések által érintett támogatottak bevételeinek a változása (Ft)	A támogatottak bekért adóbevallásai alapján	Elektronikusan	évente	A projektgazdák adóbevallása, illetve e-cégjegyzék adatok alapján
A fejlesztések révén létrejött új munkahelyek száma (FTE – fő)	Projektgazdák TSZ vállalásai és a munkaügyi szervek adatai alapján	Elektronikusan (illetve szükség szerinti helyszíni ellenőrzéssel)	évente	A projektgazdák időközi, illetve záró jelentése, valamint a munkaügyi szervezetek adatszolgáltatása alapján
A fejlesztések révén megtartott munkahelyek száma (FTE – fő)	Projektgazdák TSZ vállalásai és a munkaügyi szervek adatai alapján	Elektronikusan (illetve szükség szerinti helyszíni ellenőrzéssel)	évente	ugyanaz
VVK taglétszámának változása (db)	VVK tagsági nyilvántartási adatok alapján	Elektronikusan	évente	
VVK fenntarthatóságát szolgáló bevételek változása (Ft)	VVK éves beszámolók, pénzügyi nyilvántartások adatai alapján	Elektronikusan	évente	
<i>Pénzügyi kulcsindikátorok</i>				
A támogatási szerződéssel lefedett összforrások nagysága és szervezeti típusonkénti megoszlása (Ft)	TSZ-ek, illetve lezárt projektek zárójelentése alapján	Elektronikusan	évente	az MVH és a LEADER program megvalósítását támogató elektronikus felületből nyert pénzügyi adatok alapján
Teljesített kifizetések össznagysága és szervezeti típusonkénti megoszlása (Ft)	MVH kifizetési adatok alapján	Elektronikusan	évente	ugyanaz
A pénzügyileg is lezárt projektek száma és szervezeti típusonkénti megoszlása (db)	MVH kifizetési adatok alapján	Elektronikusan	évente	ugyanaz
A pénzügyileg is lezárt projektek keretében kifizetett összegek nagysága és szervezeti típusonkénti megoszlása (Ft)	MVH kifizetési adatok alapján	Elektronikusan	évente	ugyanaz

8.5.2. Monitoring adatok feldolgozása és az információk visszacsatolása

Kiemelten fontos monitoring és értékelési feladat lesz a 2014-2020-as időszakban is a HFS felülvizsgálatához kapcsolódó monitoring és előzetes értékelési feladatok ellátása, s ezek alapján a szükséges időközi HFS változtatások elvégzése, leegyeztetése és jóváhagyása.

A LEADER program 2015-2016. évi tervezési feladatai miatt a HFS felülvizsgálat várható időpontja reálisan 2018-2019 között válhat időszerűvé és aktuálissá. Természetesen a kötelező felülvizsgálatok mellett szándékunkban áll időközi, elsősorban időszakos feldolgozásokat és ezek visszacsatolását is integrálni a HFS megvalósításába.

8.5.3. A VVK HACCS saját teljesítményének értékelése

Kiemelten fontosnak tartjuk a HACCS saját teljesítményének értékelését és monitoringozását a 2014-2020-as időszakban is. A HACCS saját teljesítményének értékelésére kvantitatív és kvalitatív, nyilvános és anonim eljárási módszereket egyaránt kívánunk felhasználni. Ennek biztosítására egy előzetes Saját Teljesítmény Monitoring Tervet kívánunk elkészíttetni, amely az egyesület elnökségével és a közgyűlés tagjaival egyeztetve kerül kialakításra és elfogadásra, külső szakértők és partner LEADER szervezetek bevonásával.

A kvantitatív módszerek elsősorban a következő vizsgálati területekre terjednének ki:

- összehasonlító forrás-felhasználás vizsgálati kategóriáinként (Ft),
- VV animációs és kommunikációs tevékenységek száma (db),
- animációs és kommunikációs tevékenységek által megcélzottak száma (fő),
- a munkaszervezet munkatársi létszámának a változása (fő),
- a munkaszervezet működésének támogatásába bevont személyek száma (fő),
- a rendelkezésre álló és elnyert működési források nagysága (fő),
- VV képvisellel megvalósult szakmai képzések és továbbképzések száma (db),
- a VV egyesületi tagjainak változása (db), illetve igény és szükség szerint egyéb mutatók

A kvalitatív módszerek elsősorban a következő vizsgálati területekre terjednének ki:

- anonim elégedettségi felmérés a kedvezményezett projektgazdák, egyesületi tagok körében,
- fókuszcsoporthoz elégedettségi felmérés a VV vezetői, véleményformáló szervezetei és személyei körében,
- összehasonlító forrás-felhasználás eredményességi és minőségi paramétereinek vizsgálata,
- VV animációs, kommunikációs tevékenységek helyszíni vagy webes elégedettségi értékelése,
- munkaszervezet munkatársai, a szervezet szakmai munkáiba bevont személyek megkérdezése,
- VV munkaszervezet szervezésében megvalósult szakmai képzések, továbbképzések, tanulmányutak és egyéb rendezvények értékelése, illetve igény, szükség szerint egyéb mutatók

8.5.4. A felülvizsgálatok és értékelések eredményének kommunikálása

A felülvizsgálatok és értékelések eredményei elsősorban a nyilvánossági, kommunikációs, média és közösségi eszközök széles körének felhasználásával történnek. Az értékelések eredményeinek kommunikálásának és terjesztésének elsődleges elemei a VVK saját internetes portálja, FB oldala, az elektronikus kommunikáció további eszközei és formái, a különböző térségben elérhető médiák, valamint az egyes térségi, helyi szakmai, partnerségi, közéleti és kommunikációs rendezvények, az egyes projektekhez kapcsolódó események. Ugyancsak fontos csatorna és felület a Völgy Vidék Közösség által szervezett éves rendezvények, az önkormányzatok saját média csatornáit és felületeit, valamint a tag és nem térségi és helyi egyesületek, közösségek saját rendezvényeit.

9. Indikatív pénzügyi terv

A HFS indikatív pénzügyi terve az előzetesen meghatározott formátumban tartalmazza egyrészt a VVK HFS fejlesztési forrásfelhasználásának ütemezését (millió forintban), másrészt a VVK HACS működési és animációs forrásfelhasználásának ütemezését (millió forintban).

1. táblázat A VV HFS 2014-2020 fejlesztési forrásfelhasználásának ütemezése (millió Ft)

Ssz.	Intézkedések megnevezése	Forrás: EMVA LEADER 19.2 alintézkedés						
		2016	2017	2018	2019	2020	Összesen	%
1.	A szabadidő-gazdaság egyedi, vendégéjszakához nem kötődő szolgáltatásainak és vonzerőinek fejlesztése	–	–			122	122	38
2.	Helyi terméket feldolgozó vagy helyben szolgáltatást nyújtó vállalkozások és közösségi gazdaságok fenntartható, kisléptékű beruházásai	–	–			101,73	101,73	31,67
3.	Az életminőség javítását és a környezeti fenntarthatóságot szolgáló közösségi fejlesztések	–	–			76	76	23,65
4.	Közösségi szolgáltatási és együttműködési programok megvalósítása a térségi-helyi társadalmi kohézió erősítése érdekében	–	–			21,48	21,48	6,68
	Összesen	–	–			321,21	321,21	100

A LEADER forrás legalább 50%-át közvetlenül gazdaságfejlesztésre fordítjuk, mivel a 2. és 3. intézkedés forrásai teljes mértékben közvetlen gazdaságfejlesztési célt szolgálnak a helyi termékek és szolgáltatások, valamint a szabadidő-gazdasághoz kapcsolódó szolgáltatások fejlesztésén keresztül, és ehhez az 5. intézkedés is részben kapcsolódik a mikro-vállalkozások közösségi szolgáltatásainak fejlesztésével. Az 1. és a 4. intézkedés főként közvetett módon, de kisebb részben közvetlenül is (közösségi szolgáltatások gazdálkodási bevételei) kapcsolódik a gazdaságfejlesztéshez. A 2. és 3. intézkedés teljes összege (144 millió Ft), az 1., 4. és 5. intézkedésekre allokált 165,48 millió Ft-os forráskeretből pedig legalább 35 millió Ft közvetlen gazdaságfejlesztési célt szolgál, így ezek együttes 179 milliós Ft-os összege meghaladja a 309,48 millió Ft-os indikatív keret 50%-át (57,8%).

A VVK HACS működési és animációs forrásfelhasználásának ütemezése (millió Ft)

	Forrás: EMVA LEADER 19.4 alintézkedés					
	2016	2017	2018	2019	2020	Össze sen
Működési költségek	7,7	12,7	12,6	12,6	12,6	58,2
Animációs költségek	0,5	0,9	0,9	0,8	0,6	3,7
Egyéb tervezett bevételek	1,6	1,4	1,4	1,8	1,4	7,6
Összesen	9,8	15	14,9	15,2	14,6	69,5

Mellékletek

1. VVK HFS rövidítések jegyzéke

- VV – Völgy Vidék
- VVK – Völgy Vidék Közösség
- HFS – Helyi Fejlesztési Stratégia
- HVS – Helyi Vidékfejlesztési Stratégia
- VP – Vidékfejlesztési Program 2014-2020
- ÚMVP – Új Magyarország Vidékfejlesztési Program 2007-2013
- HACCS – Helyi Akciócsoport(ok)
- K+F+I – kutatás, fejlesztés és innováció
- VP IH – Vidékfejlesztési Program Irányító Hatóság
- TOP – Terület- és településfejlesztési Operatív Program
- CLLD – integrált helyi fejlesztési kezdeményezések
- ESB-alap – Európai Strukturális és Beruházási Alap
- MTA ATK – Magyar Tudományos Akadémia Agrártudományi Kutatóközpont
- LEADER – Liaison Entre Actions pour le Development de l'Economie Rurale francia meghatározás rövidítése, jelentése: közösségi kezdeményezés a vidék gazdasági fejlesztéséért
- MNVH – Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat
- HGF – helyi gazdaságfejlesztés
- TDM – turisztikai desztináció menedzsment
- RMI – Magyar Turizmus Zrt. Regionális Marketing Igazgatósága
- OP – operatív program

2. A VVK HFS tervezésének tagjai, a folyamat céljai és mérföldkövei

2.1 A stratégiai tervező munkacsoport tagjai és főbb kompetenciáik

NÉV	SZERVEZET	TELEPÜLÉS	SZFÉRA	KOMPETENCIA
Horkay Nándor	Agnus Dei Bt.	Martonvásár	Üzleti	Turizmusfejlesztés, stratégiai és területi tervezés, területfejlesztés
Horváth Bálint	A3 Építész Kft.	Martonvásár	Üzleti	Településtervezés, településfejlesztés, stratégiai tervezés
Bechtold Tamás	Vál Község Önk.	Vál	Köz	Településvezetés, településüzemeltetés zöldterület-fejlesztés és -gazdálkodás
Szabó Dániel	Magánszemély	Alcsútdoboz	Civil	Kommunikáció, stratégiai tervezés
Márczis Márta	Faluműhely Alapítvány	Etyek	Civil	Vidékfejlesztés, kisebbségek helyzete, esélyegyenlőség, hálózatfejlesztés
Kézdy Zsófia	Tudástőke Alapítvány	Etyek	Civil	Emberi erőforrások, közösségfejlesztés
Molnár Balázs	InnoSignio Kft.	Baracska	Üzleti	Terület-, település-, vidék-, gazdaság- és turizmusfejlesztés
Bordás Emese	Völgy Vidék Közösség	Alcsútdoboz	Civil	Vidékfejlesztés, közösségi animáció, humánökológia, településszociológia
Szabados Lenke	Völgy Vidék Közösség	Gyúró	Civil	Vidékfejlesztés

2.2 A stratégiaalkotás folyamatának céljai

- A térség vidékfejlesztési „vezérfonalának” („vezérfonalainak”) és hozzáadott egyedi értéket és kiválósági kitörési pontot (komparatív előnyt) jelentő integráló vízióinak és fejlesztési területeinek a közös újradefiniálása és meghatározása
- Kapcsolódási és fejlesztési együttműködési pontok keresése más fejlesztési forrásokhoz (katalizátor stratégia) (TOP, VP, egyéb ágazati OP-k, CLLD, Kastélyprogram, húzó települések fejlesztési potenciálja, nemzetközi projektek stb.)
- A térség egészére nézve fejlesztési prioritások meghatározása, közösen megvalósítható térségi kiemelt projektek azonosítása, generálása, koordinált megvalósítása és ezt, valamint egyéb központi célokat szolgáló és támogató pályázatok meghirdetése
- A saját szervezet(rendszer) alkalmasság tételének és fenntartható működésének előkészítése a stratégia végrehajtására.
- Új, még hiányzó, illetve kreatív, a völgyvidéki identitást és együttműködést professzionálisan támogató horizontális és vertikális koordinációs és katalizátor szervezetek létrehozása vagy ilyen szervezeti együttműködések ösztönzése (kiemelten turizmus és szabadidő-gazdaság, térségi- és helyi gazdaságfejlesztés, szegénység és szociális integráció, lelki megújulás, egészség és lelki gondozás stb.)

2.3 Stratégiai tervezési munkacsoportülések

Alkalom	Dátum	Időpont	Helyszín
1	2015.08.30	11 óra	Vál
2	2015.10.13	14 óra	Martonvásár
3	2015.11.05	14 óra	Vértesacsa
4	2015.11.18	8.30 óra	Vál
5	2016.01.22	10 óra	Vál
6	2016.02.18	9 óra	Vál
7	2016.02.25	10 óra	Tabajd
8	2016.05.13	9 óra	Martonvásár

3. Kapcsolódó tervezési dokumentumok és a térségre vonatkozó egyéb stratégiák

Egyéb, kapcsolódó tervezési dokumentumok:

A 2014- 2020-as és területi tervezéssel kapcsolatos jogszabályok és határozatok:

https://www.nth.gov.hu/hu/hirek_esemenyek/a-2014-2020-as-es-teruleti-tervezessel-kapcsolatos-jogszabalyok-es-hatarozatok

Területfejlesztési füzetek: <https://www.nth.gov.hu/hu/tevekenysegek/teruletfejlesztes/szakmai-eredmenyek-disszeminacioja>

Operatív programok:

http://palyazat.gov.hu/az_europai_bizottsag_altal_elfogadott_operativ_programok_2014_20

LEADER Tool-Kit: <https://enrd.ec.europa.eu/en/leader/leader-tool-kit>

Iránymutatás a közösségvezérelt helyi fejlesztésről helyi szereplők számára:

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/guidance_cldd_local_actors_hu.pdf

Fejér Megyei Területfejlesztési Program: <http://www.fejer.hu/fejer-megyei-teruletfejlesztési-program-dokumentumai>

Velencei-tó és Térsége, Váli-völgy, Vértességi közleptávi stratégiai cselekvési program:

[http://velenceitoleader.eu/files/VVVVTF_Tanulmany_webre_R%C3%A9sz1\(1\).pdf](http://velenceitoleader.eu/files/VVVVTF_Tanulmany_webre_R%C3%A9sz1(1).pdf)

http://velenceitoleader.eu/files/VVVVTF_Tanulmany_webre_R%C3%A9sz2.pdf

Nemzeti kastélyprogram: <http://www.forsterkozpont.hu/fejlesztes-es-tervezes/nemzeti-kastelyprogram>

Völgy Vidék Helyi Vidékfejlesztési Stratégia és korábbi kapcsolódó anyagok:

www.volgyvidek.hu/helyi_vidékfejlesztési_strategia.html

A Völgy Vidék LEADER térség népességszámának várható alakulása 2020-ig és főbb társadalmi-gazdasági hatásai (pdf): http://volgyvidek.hu/attachments/VVK_tarsfejlstrat1_nepesedes.pdf

A Völgy Vidék helyi termékei és fejlesztési lehetőségeik:

http://volgyvidek.hu/attachments/VVK_helyi_termek_tanulmany.pdf

Gazdasági helyzetkép a Völgy Vidéken:

http://volgyvidek.hu/attachments/VVK_gazd_helyzetkep_2012.pdf

A Völgy Vidék természeti és épített értékei: http://volgyvidek.hu/attachments/VV_term_es_ep_ertekei.pdf

A Völgy Vidék népességmegtartó ereje:

http://volgyvidek.hu/attachments/A_VVK_nepessegmegtartó_ereje.pdf

A tehetség gondozás és a művészetoktatás helyzete a Völgy Vidéken:

http://volgyvidek.hu/attachments/Tehetseggondozas_tanulmany_egyben.pdf

LEADER helyi akciócsoportok önértékelési rendszerének kidolgozása:

http://volgyvidek.hu/attachments/TANULM_jav.pdf

Völgy Vidék Védjegy Arculati Kézikönyv:

http://volgyvidek.hu/attachments/Vedjegy_arculatiKK_vegleges.pdf

Völgy Vidék Tanúsító Védjegy Szabályzat:

http://volgyvidek.hu/attachments/Tanusito_vedjegy_szabalyzat_vegl.pdf

4. Kiemelten kapcsolódó ágazati OP-k és prioritások, intézkedések

1. Termelői csoportok létrehozása és rövid ellátási lánc együttműködések kialakítása

1. Az intézkedés megnevezése: Termelői csoportok létrehozása és rövid ellátási lánc együttműködések kialakítása
2. Specifikus cél: Induló, mikro- és kisvállalkozások kapacitásnövelő és integratív beruházásainak támogatása
3. Indoklás, alátámasztás: A Vidékfejlesztés Program 9.1.1 és 16.4.1 intézkedései és a rájuk épülő támogatási lehetőségek más műveletek keretében alapvetően a közvetlen lakossági élelmiszerellátás fejlesztését támogatja a helyi termelői és logisztikai együttműködésekben keresztül, amelyekbe a helyi termékek és a ráépülő hálózatok minél nagyobb arányú bevonása az egyik elsődleges célja a Völgy Vidék Község LEADER támogatásainak.

2. Fiatal gazdák induló támogatása és mezőgazdasági kisüzemek fejlesztése

1. Az intézkedés megnevezése: Fiatal gazdák induló támogatása és mezőgazdasági kisüzemek fejlesztése
2. Specifikus cél: Induló, mikro- és kisvállalkozások kapacitásnövelő és integratív beruházásainak támogatása
3. Indoklás, alátámasztás: A Vidékfejlesztés Program 6.1.1 és 6.3.1 intézkedése és a ráépülő támogatási lehetőségek más műveletek keretében a mezőgazdasági vállalkozások indulását, a gazdálkodó tevékenység megkezdését és a meglévő kisgazdaságok megerősödését ösztönzi, amely a Völgy Vidék, de más vidéki térségek alapérdeke is a termőföld közvetlen hasznosításához kapcsolódó gazdasági kapacitások növelése terén.

3. Nem mezőgazdasági tevékenységek elindítása és fejlesztése, valamint a kis gazdasági szereplők és a szolidáris gazdálkodás együttműködései

1. Az intézkedés megnevezése: Nem mezőgazdasági tevékenységek elindítása és fejlesztése, valamint a kis gazdasági szereplők és a szolidáris gazdálkodás együttműködései
2. Specifikus cél: Induló, mikro- és kisvállalkozások kapacitásnövelő és integratív beruházásainak támogatása
3. Indoklás, alátámasztás: A Vidékfejlesztési Program 6.2.1 és 6.2.4, valamint 16.3.1 és 16.91 intézkedései a diverzifikáción keresztül a gazdálkodók nem mezőgazdasági tevékenységeinek kialakítását és fejlesztését ösztönzi, amelyek kiegészítő jövedelemforrásként hozzájárulnak a versenyképes és több lábbon álló, erőforrás-hatékony gazdaságok létrejöttéhez. Míg a gazdálkodók szolidáris összefogásai a társadalmilag felelős gazdaságok létrejöttét és működését erősítik. Az előzőek kapcsán jelentősek térségi igények és vannak jó gyakorlatok, de az utóbbiakkal kapcsolatos helyi tapasztalatok alacsony szinten vannak.

4. Agrár-innovációs operatív csoportok kialakítása és innovatív projektjeik beruházásai

1. Az intézkedés megnevezése: Agrár-innovációs operatív csoportok kialakítása és innovatív projektjeik beruházásai
2. Specifikus cél: Induló, mikro- és kisvállalkozások kapacitásnövelő és integratív beruházásainak támogatása
3. Indoklás, alátámasztás: A Vidékfejlesztési Program 16.1.1 és 4.1.5 intézkedései az agrár-innovációs operatív csoportok létrejöttét és kísérleti beruházásait támogatja, amelynek létjogosultságát és szükségességét a Völgy Vidék térség igen erőteljes agrár-innovációs potenciálja, a jelentős K+F+I kapacitások jelenléte és aktivitása támasztja alá.

5. Kisméretű infrastruktúrák és alapvető szolgáltatások fejlesztése a vidéki térségekben

1. Az intézkedés megnevezése: Kisméretű infrastruktúrák és alapvető szolgáltatások fejlesztése a vidéki térségekben
2. Specifikus cél: Életminőség javítását célzó közösségi fejlesztések
3. Indoklás, alátámasztás: A Vidékfejlesztés Program 7.2.1 és 7.4.1 intézkedései az önkormányzatok leromlott állapotban lévő épített javainak és infrastruktúra-rendszereinek megújítását, bővítését támogatják, amely alapvető szükséglet az elérhetőség, az energiahatékonyság, a környezet állapota és a fenntarthatóság szempontjából, valamint hozzájárul a közszolgáltatások színvonalának emeléséhez.

6. Minőségrendszerhez történő csatlakozás, tájékoztatás és promóció

1. Az intézkedés megnevezése: Minőségrendszerhez történő csatlakozás, tájékoztatás és promóció
2. Specifikus cél: Induló, mikro- és kisvállalkozások kapacitásnövelő és integratív beruházásainak támogatása

3. Indoklás, alátámasztás: A Vidékfejlesztés Program 3.1.1 és 3.2.1 intézkedései a mezőgazdasági termelők EU-s vagy hazai minőségrendszereknek való megfelelését és részvételét, valamint csoportos belpiaci tájékoztatási és promóciós tevékenységeit támogatják, amelyhez helyi szinten a Völgy Vidék Termék Hálózatban történő részvétel és a Völgy Vidék Termék védjegy elvárásainak történő megfelelés és alkalmazás is társul.

7. Települési infrastruktúra, intézményrendszer és közszolgáltatások fejlesztése

1. Az intézkedés megnevezése: Települési infrastruktúra, intézményrendszer és közszolgáltatások fejlesztése
2. Specifikus cél: Életminőség javítását célzó közösségi fejlesztések
3. Indoklás, alátámasztás: Az intézkedés összefogja a Fejér megyei Területi Operatív Program keretében elérhető támogatásokat, amelyek alapvetően szintén a települések infrastrukturális, intézményi kapacitásbővítő és megújító jellegű fejlesztéseivel kapcsolódó forrásokat fogja össze, és amelyek iránt előzetesen komoly igény mutatkozik a térségben, mivel ma már egyre inkább csak ezek a verseny során elérhető EU-s és hazai támogatások jelentik a települések egyetlen fejlesztési forrásszerzési lehetőségét.

8. Emberi erőforrások fejlesztése – társadalmi felzárkózás

1. Az intézkedés megnevezése: Emberi erőforrások fejlesztése
2. Specifikus cél: Közösségi szintű küzdelem a hátrányos helyzetek felszámolása és a környezeti fenntarthatóság érdekében
3. Indoklás, alátámasztás: Az intézkedés az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program keretében a térség számára is elérhető támogatásokat jeleníti meg, amelyek nagyobb mértékben járulnak hozzá vidéki emberek helyben maradásához, helyben történő boldogulásukhoz és a különböző társadalmi csoportok esélyegyenlőségéhez, amelyek a Völgy Vidék Közösség LEADER célkitűzéseinek is kiemelkedően fontos szempontjai 2014-2020 között.

9. A K+F+I és a KKV szektor beruházásainak támogatása, turizmus fejlesztése

1. Az intézkedés megnevezése: A K+F+I és a KKV szektor beruházásainak támogatása, turizmus fejlesztése
2. Specifikus cél: Induló, mikro- és kisvállalkozások kapacitásnövelő és integratív beruházásainak támogatása
3. Indoklás, alátámasztás: Az intézkedés a Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program keretében meghirdetett támogatásokat jeleníti meg, amelyek jelentősebb mértékben járulnak hozzá a térségi kutatás-fejlesztési és innovációs potenciálhoz, segítik a termelő ipari vállalkozások beruházásait és az üzleti környezet élénkítését szolgálják. Ezek a célok elősegítik a Völgy Vidék térségben az ezzel kapcsolatos gyengeségek oldását a KKV szektor vonatkozásában, valamint támogatják a termelő vállalkozások versenyképességét, a gazdaság struktúraváltását és a vidéki feldolgozóipari kapacitások bővítését a munkahelyteremtésén keresztül.

10. Környezetvédelmi és energiahatékonysági, vízgazdálkodási fejlesztések

1. Az intézkedés megnevezése: Környezetvédelmi és energiahatékonysági, vízgazdálkodási fejlesztések
2. Specifikus cél: Életminőség javítását célzó közösségi fejlesztések
3. Indoklás, alátámasztás: Az intézkedés a Környezeti és Energhatékonyági Operatív Program támogatásait fogja össze, amelyek egy része a települési önkormányzatok infrastruktúra-rendszereinek továbbfejlesztését és minőségemelését szolgálja központi szervezés mellett. Másik része pedig a gazdálkodó szervezetek energiahatékonyabb működéséhez járul hozzá, amely indokolt, és a környezeti fenntarthatóság horizontális célként történő megjelenésén keresztül támasztja alá az igényeket.

5. Partnerségi és szakmai események

Dátum	Idő-pont	Helyszín	Résztvevők/ célcsoportok	Munkamóds- zer	Téma
2015.04. 21	18 óra	Vál, Civil Iroda	civil szervezetek	fókuszcsoport	Helyzetfelmérés, civil együttműködési lehetőségek
2015.04. 29	10 óra	Tabajd, IKSZT	civil szervezetek, önkormányzatok	workshop	Helyzetfelmérés, civil és önkormányzati együttműködési lehetőségek a VVK területén
2015.07. 30	17 óra	Vál, VVK Iroda	VVK elnökség	elnökségi ülés	Az elnökség tájékoztatása a 2014-2020-as időszakról
2015.08. 13	18 óra	Vál, község ház	VVK tagok	közgyűlés	A közgyűlés tájékoztatása a 2014-2020-as időszakról
2015.09. 17	10 óra	Vál, VVK Iroda	helyi termékesek	workshop	A gazdasági helyzet felmérése, helyi gazdasági szereplőkkel folytatott konzultáció
2015.10. 12	16 óra	Óbarok- Nagyegyháza , Hangistálló	civil szervezetek, önkormányzatok, vállalkozók	szakmai fórum, konzultáció	Tájékoztatás, helyzetértékelés a 2014- 2020-as időszokról, konzultáció és projektgyűjtés
2015.10. 13	10 óra	Martonvásár, Könyvtár	civil szervezetek, önkormányzatok, vállalkozók	workshop	A térség szükségleteinek, erőforrásainak, lehetőségeinek számbevétele és a jövőkép kialakítása, a fejlesztési célok meghatározása a jelenlévők aktív részvételével
2015.10. 15	12 óra	Gyúró, Faluház	civil szervezetek, önkormányzatok, vállalkozók	workshop	Ifjúsági közösségek építése, ifjúsági programok szervezése, pályázati lehetőségek bemutatása, szakértő: Rózsás Ildikó, Ifjúsági közösségfejlesztő, a Kaptár Ifjúsági és Prevenciós Iroda vezetője, M.- né Fenyvesi Viktória - NMI
2015.10. 16	16 óra	Felcsút, Faluház	civil szervezetek, önkormányzatok, vállalkozók	szakmai fórum, konzultáció	Tájékoztatás, helyzetértékelés a 2014- 2020-as időszokról, konzultáció és projektgyűjtés
2015.10. 19	16 óra	Etyek, IKSZT	civil szervezetek, önkormányzatok, vállalkozók	workshop	A térség szükségleteinek, erőforrásainak, lehetőségeinek számbevétele és a jövőkép kialakítása, a fejlesztési célok meghatározása a jelenlévők aktív részvételével
2015.10. 26	15 óra	Ercsi, Művelődési Ház	civil szervezetek, önkormányzatok, vállalkozók	szakmai fórum, konzultáció	Tájékoztatás, helyzetértékelés a 2014- 2020-as időszokról, konzultáció és projektgyűjtés
2015.10. 29	14 óra	Tordas, IKSZT	civil szervezetek, önkormányzatok, vállalkozók	fórum, műhelymunka	Az új 2014-2020-as Operációs Programok bemutatása, eljárások, finanszírozási rend; 2007-2013-as programozási időszak fejlesztési eredményeinek értékelése és a 2014-2020-as fejlesztési irányok, pályázati lehetőségek bemutatása
2015.12. 08	18 óra	Vál, Válvölgye Étterem	VVK tagok	közgyűlés	Tájékoztatás és egyeztetés a HFS aktuális állapotáról
2015.12. 16	9 óra	Vál, VVK Iroda	Somossy Eszter, a Velencei-tó Térségi TDM Nkft. ügyvezetője	szakértői egyeztetés	A turisztika fejlesztési lehetőségei a Völgyvidéken

2016.01.15	11 óra	Vál, köz.-i ház	önkormányzatok	fórum, workshop	A HFS illeszkedése a Területi Operatív Programhoz
2016.01.25	9 óra	Vál, VVK Iroda	mg. kistermelők	workshop	A HFS illeszkedése a Vidékfejlesztési Programhoz
2016.01.25	15 óra	Bicske	Tessely Zoltán, a Szent László- és Váli-völgy fejlesztéséért felelős miniszterelnöki biztos	szakértői egyeztetés	Fejlesztési tervek a Völgy Vidéken
2016.01.26	15 óra	Vál, VVK Iroda	sajtkészítők, helyi termékesek	workshop	Hálózatok kialakítása, a HFS illeszkedése a Vidékfejlesztési Programhoz (REL, mg. kisüzemek fejlesztése, diverzifikáció, stb.)
2016.02.05	9 óra	Vál, VVK Iroda	sajtkészítők, helyi termékesek	workshop	Hálózat és HFS intézkedés kialakítása
2016.02.12	9 óra	Vál, VVK Iroda	sajtkészítők, helyi termékesek	workshop	Hálózat és HFS intézkedés kialakítása
2016.02.12	9 óra	Székesfehérvár, Novotel	Magyar Turizmus Zrt, Közép-Dunántúli turisztikai szakemberek, turisztikai szervezetek	régiós egyeztetés	HFS illeszkedése a régiós turisztikai projektekhez
2016.02.16	10 óra	Budapest, NAK iroda	TASZK, FM, NAK, AKI, élelmiszer előállítók, feldolgozók, értékesítők	műhely-beszélgetés	A fogyasztói tudatosság és az ellátási láncok hatékonyságának növelése
2016.02.25	10 óra	Tabajd, IKSZT	önkormányzatok, civilek, vállalkozók	fórum, műhelymunka	HFS tervzet megvitatása
2016.03.07	8 óra	Vál	VVK elnökségi tagok	elnökségi ülés	Az elnökség tájékoztatása a 2014-2020-as HFS Draftról
2016.03.16	18 óra	Vál	VVK tagok	közgyűlés	A közgyűlés tájékoztatása a 2014-2020-as HFS Draftról
2016.05.13	9 óra	Martonvásár	Tervezői MCS	TMCS ülés	HFS Draft vélemények átbeszélése, egyeztetése
2016.05.23	8 óra	Vál	VVK tagok	Elnökségi ülés	HFS módosított tervzet megvitatása és elfogadása
2016.05.30	17.00	Vál	VVK tagok	közgyűlés	HFS módosított tervzet megvitatása és elfogadása

6. A legfontosabb IKT eszközök és azokkal kapcsolatos tervezett tevékenységek

Eszközök		Tevékenység leírása, megjegyzések
Online, webes felületek	Mail, levelező rendszer	• A tagsággal való kapcsolattartás és dokumentálható, archiválható ügyintézés legjellemzőbb formája. • Csoportos levélküldésre optimalizálható levelezőlisták állnak rendelkezésre, ezek folyamatosan aktualizálásra kerülnek.
	Honlap, webportál (ok)	• A webes elérhetőség központi oldala, térségi tájékoztatási és hírforrása. • Az egyesület munkaszervezete által működtetett webportál tartalma a folyamatos és friss tervezési és végrehajtási információk biztosítása érdekében rendszerszintű és folyamatosan aktualizálásra kerül. • A weboldalak folyamatos tartalmi szinkronizálása és összekapcsolása megtörténik. • A statikus tartalmak felhasználóbarát és áttekinthető strukturálása megtörténik. • A dinamikus tartalmak frissítését a korábbiaknál fontosabbnak tartjuk. • A térségben létrejövő új szervezetek, illetve a tagok, szakmai partnerek kölcsönös link együttműködését továbbberősíteni kívánjuk. • Szerverfejlesztés és a hardver eszközök megújítása is esedékessé válik 2014-2020 között a munkaszervezetnél.
	Közösségi oldalak	• A közösségi oldalak közül elsősorban a Facebook használata biztosított, igény és szükség szerint más közösségi szolgáltatások biztosítása is elképzelhető (kiemelten twitter, instagram) • Fontos a FB és a webportál tartalmának a folyamatos szinkronizáltságának a biztosítása.
Kommunikációs eszközök	Telefon	• A gyors, személyes távolsági kapcsolattartás kiemelt eszköze. • De a telefon sajnos nem tud teljes körű és jól dokumentálható ügyintézészt biztosítani. • Fontos, hogy a munkaszervezet munkatársai mobil szolgálati okostelefont és ehhez költségvetési kerettérítést kapjanak. • Igény és szükség szerint zöld telefonszám, illetve a hangfelvételek rögzítése, illetve telefonos ügyfélszolgálati tájékoztató rendszer is kialakításra kerülhet a jövőben.
	Skype	• Igény és szükség szerint elképzelhető a Skype célzott használatának a bevezetése is.
	Viber, sms	• A költséghatékony kommunikációs lehetőségek lehetséges és dokumentálható formái.
	Applikációk	• Fontos cél a jövőben, hogy a szervezet honlapjának a tartalmi okos telefonos formában is jól elérhetőek legyenek. • Igény és lehetőség szerint célzott térségi applikációs fejlesztések megvalósítását tervezzük 2014-2020 között.
Személyes és közösségi kapcsolattartás	Ügyfélszolgálat biztosítása helyben	• A munkaszervezet irodájában történik, meghatározott időpontokban (főként információ szolgáltatás, tájékoztatás, tanácsadás, szakmai támogatás formájában, illetve panasz esetén).
	Személyes egyeztetések, tárgyalások	• Helyben vagy kiküldetésben történik meg, kiemelten a stakeholderek, tagok és kedvezményezettek irányában.
	Közösségi rendezvények szervezése	• Elsősorban a partnerségi, nyilvánossági, valamint a szakmai fórumok, workshopokra terjednek ki. • Igény és lehetőség szerint további szakmai rendezvények, konferenciák térségi szervezése is megcélzott.
	Hírlevél	• 2016-tól időszakos hírlevél küldetését tervezi a munkaszervezet.

Kiadványok	Tematikus és szakmai kiadványok	VölgyVidéki kommunikációs és a Program szintű arculati, kommunikációs követelményeknek való megfelelés maximális biztosítása mellett, fontos az esztétikus és kreatív összhang biztosítása.
	Térségi és/vagy HACS kiadványok	Völgy Vidéki kommunikációs és a Program szintű arculati, kommunikációs követelményeknek való megfelelés maximális biztosítása mellett, fontos az esztétikus és kreatív összhang biztosítása.
	Szórólapok, kisebb kiadványok	Informatív és arculati követelmények biztosítása szükséges.
Tájékoztató és információs táblák	Minden településen	Völgy Vidéki kommunikációs és a Program szintű arculati, kommunikációs követelményeknek való megfelelés maximális biztosítása mellett, fontos az esztétikus és kreatív összhang biztosítása.
	Plakátok	Csak kiemelt események esetén.
Kisfilmek	Térségi kisfilmek	- Tartalmi és arculati összhang, valamint a térségi üzenet biztosítása elengedhetetlen. 2014-2020 között fontos lenne legalább egy VölgyVidéki értékeit és térségi-helyi termékeit, szolgáltatásait bemutató kisfilm elkészítése.

7. A VVK főbb turisztikai, szabadidős, kulturális és rekreációs adottságai

A VölgyVidék, azaz az etyeki dombok, a Vértesalja, a Szent László patak és a Váli-víz övezte *kultúrtáj és szabadidős-rekreációs programturisztikai desztináció, mely részben nélküli a megfelelő turisztikai intézményrendszert, hálózati és szolgáltatói infrastruktúrát*, pedig természet közeli értékeiből adódóan lehetőség lenne mind a

1. *programturizmus* (fesztiválok, piknikek, vigasságok, rendezvények, koncertek, testvérvárosi kapcsolatok),
2. a *kulturális és örökségturizmus* (épített örökségértékek, emlékhelyek, hagyományok és helytörténeti gyűjtemények, művészeti alkotók, kiállítások, előadások),
3. a *kreatív és tematikus szabadidős és kalandturizmus* (parkok, kalandparkok, múzeumok, galériák, faluk, klubok)
4. az *aktív- és ökoturizmus* (kerékpáros-görkorcsolyás, kaland és sportturizmus, szelíd és bakancsos-megfigyelő lovas- és horgászat),
5. a *bor- és gasztronómia és falusi turizmus* (sajt, bodza, kukorica, csokoládé, tej stb.), valamint
6. a *lelki és zárandokturizmus* (lelkigyakorlatok, együttélések, zárandoklatok, kivonulások) tekintetében is.

Fajta	Program-turizmus	Kulturális és örökségturizmus	Kreatív és tematikus szabadidős és kaland turizmus	Aktív-, és ökoturizmus	Bor-, gasztronómiai és falusi turizmus	Lelki- és zárandokturizmus
Jellemzők (1-5)						
Fejlettség	3	3,5	3,5	3	4	2
Helyi potenciál	4	4	5	4	4	3
Vonzó potenciál	5	4	5	4	4,5	3
Bevételi potenciál	M	K	M	KA	K	KA
Tartózkodási idő (nap)	1-2	1-2	1-2	1-3	2-3	2-4
Térségi jelentősége 2015	1	2	4	5	3	6
Térségi jelentősége 2020	3	5	1	2	4	6

A térségi turizmusért felelős turizmusmenedzsment rendszer kialakítása, a meglévő turizmus fajták és a szabadidős, turisztikai vonzerő kínálat célzott, tudatos, komplementer és kreatív fejlesztése (élmény, hagyomány- és egyéb értékteremtő turisztikai szolgáltatások kiépítése), továbbá ezek tematikus és célcsoport-specifikus összehangolása, csomagba és hálózatba szervezése azonban elengedhetetlen a 2014-2020-as időszakban, s ebben a VölgyVidék HFS-nek kiemelt szerepe van.

VÖLGYVIDÉK TOP 15
KREATÍV SZABADIDŐS ÉS EGYEDI ÉLMÉNYT KÍNÁLÓ VONZEREJE
(a számozás nem jelent sorrendiséget)

1. Western falu – Tordas
2. Föngyöskert Gyógyító Völgy – Vértesacsa
3. Három Sziget Kalandpark – Tordas
4. Mezőláb Park – Tabajd
5. Hangistálló – Óbarok-Nagyegyháza
6. Korda Filmpark – Etyek
7. Puskás Pancho Aréna – Felcsút
8. Óvodamúzeum – Martonvásár
9. Alcsúti Arborétum TT
10. Etyek és a Piknikek – gasztronómiai, borvidék és fesztivál központ
11. Brunszvik kastély és parkja, Beethoven Múzeum és koncertek – Martonvásár
12. Magyar Népdal Napja – Martonvásár
13. Pannonia Golf & Country Club – Alcsútdoboz
14. Lovaspóló pálya, Magyar Polo Club – Tabajd
15. Váli nagytemplom és karizmatikus lelkipályaszent háza

Kiemelt attrakciók (vonzerők) és értékek kategorizálása¹⁴

Elsődleges kiemelt (leglátogatottabb), országosan is jegyzett attrakciók (vonzerők):

1. Etyek – mint gasztronómiai és borvidék központ
2. Felcsút – Puskás Akadémia - Pancho Aréna
3. Martonvásár – Brunszvik kastély és parkja, Beethoven Múzeum
4. Alcsútdoboz – Arborétum
5. Országos vagy regionális jelentőséggel is bíró nagyrendezvények – (pl. Etyeki Piknik, Újhegyi Piknik Etyek, Martonvásári Magyar Népdal Napja, Martonvásári Beethoven koncertek, Ercsi Országos Ikertalálkozó, stb.)

Másodlagos és harmadlagos térségi jelentőségű attrakciók (vonzerők):

<i>Térségi kulturális programok és épített örökség értékek – kastélyok, kúriák, templomok, istállók</i>	<i>Térségi szabadidős vonzerők – tematikusparkok, múzeumok, emlékházak, gyűjtemények</i>	<i>Térségi természeti és környezeti értékek</i>	<i>Térségi specifikus és hálózatba szervezett vagy szervezhető vonzerők</i>
Másodlagos térségi jelentőségű, látogatható attrakciók			
Bicske – Batthyány-kastély parkja	Martonvásár – Óvodamúzeum	Vértesacsa – Föngyöskert Gyógyító Völgy	„Gentleman” sport lehetőségek (pl. Alcsútdoboz – Pannonia Golf & Country Club)
Óbarok – Nagyegyháza, Hangistálló	Tordas – Western-falu, Tordas – Háromsziget Kalandpark		Lovardák

¹⁴ Szakmai kiegészítéseket lásd még a Melléklet 1.5-s fejezetében

Térségi jelentőséggel bíró rendezvények (pl. Bicskei Napok, Kastély Estek, Váli Völgyi Vigasságok, Ercsi Autó Motor Show, Eötvös Napok, Felcsúti Pancho Aréna egyéb rendezvények stb.)	Etyek – Korda Filmpark		Extrém sport lehetőségek
Váli lelkigyakorlatos ház			
Harmadlagos térségi jelentőségű vagy még kihasználásra váró attrakciók			
Kastélyok: Tordas – Sajnovics-Batthyány-Dreher kastély Ráckeresztúr – Ivánkay kastély Alcsútdoboz – Habsburg (József nádor) kastély	Tabajd – Mezőtlás park	Ercsi – Duna-part	Egyéb gasztronómiai vonzerők
Egyházi értékek: Vál – a megye legnagyobb temploma, (Ürményi-kastély) Csabdi románkori templomrom Települési templomok, mauzóleumok, keresztek	Vértesacsai - Patikamúzeum	Horgász- és halastavak (kiemelten Baracska KEVE, továbbá Kajászó, Tabajd, Felcsút, Bicske, Gyúró, Vértesacsa) – horgász turizmus	Lelki felüdülés és zárandokutak, helyszínek
Kúriák: Ercsi – Eötvös kúria, Szapáry-Wimpffen kúria Felcsút – Szőke-Göcze kúria	Kajászó – Vabrik Paintball és airsoft	Vadászterületek (váli-erdő, göböljárasi vérti vadászház, martonvásári vadász ház) – vadász turizmus	Művészek, (népi) iparművészek műhelyei, műtermei, kiállításai
Helyi jelentőségű rendezvények (falunapok, búcsúk, ünnepnapok, farsangok stb.)	Helytörténeti gyűjtemények és emlékházak (pl. Ercsi Eötvös Emlékház, Helytörténeti Gyűjtemény és Honvédségi Múzeum, Etyeki Helytörténeti Múzeum, Váli Vajda János Emlékház stb.)	Alcsútdoboz kilátó	Állatsimogató lehetőségek és egyéb állatfarmok
			Egyéb sport lehetőségek

Egyéb helyi jelentőségű attrakciók (vonzerők):

- Egyéb helyi, települési és természeti értékek (templomok, értékes épületek, szobrok, környezeti értékek, kisebb halas- és horgásztavak stb.)
- Kisgazdaságok (tanyák, farmok, boros-gazdák) – falusi vendéglátás

Kiemelt rendezvények és egyéb térségi rendezvények

Meglévő nagyszabású rendezvények (pl. Etyeki Piknik, Újhegyi Piknik Etyek, Martonvásári Magyar Népdal Napja, Martonvásári Beethoven koncertek, Ercsi Országos Ikertalálkozó stb.) felmérése és azok térségi kategorizálása-besorolása szükséges (országos jelentőséggel bíró, térségi jelentőséggel bíró, helyi jelentőséggel bíró). Jelenleg nem történik meg teljes körűen ezek térségi szintű összehangolása sem, hiányzik a Völgyvidék egész térségére vonatkozó egységes rendezvénynaptár.

A továbbiakban esetleg saját Élmény Völgyvidék Fesztivál megszervezése is elképzelhető, melynek évente más központi település adhatna otthont, a környező falvak bevonásával (ez is segítheti az identitás erősítését), valamint ugyancsak javasolt a potenciálisan ilyen kapacitásokkal bíró helyeken (pl. Bicske, Felcsút) hagyományteremtő céllal egy-egy országos vagy regionális jelentőséggel bíró rendezvény megszervezése is.

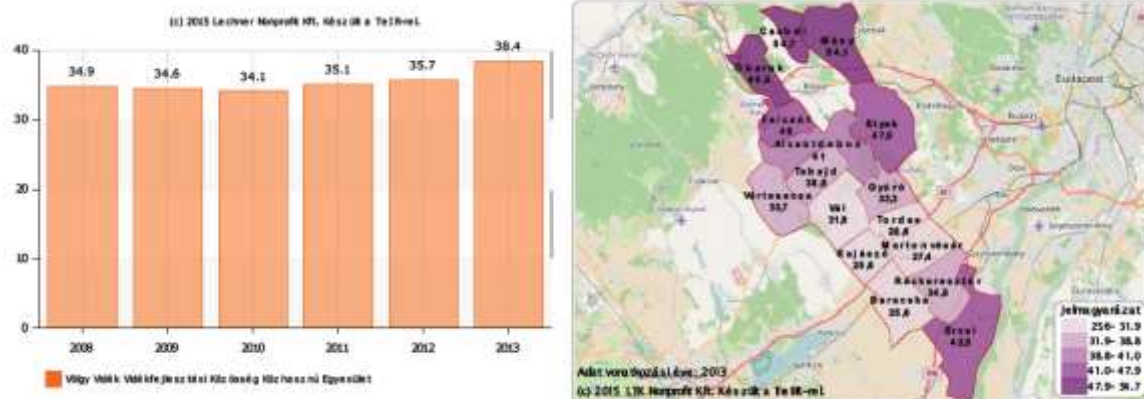
Kiemelt kulturális, sport és szabadidős partnerek és lehetőségek

Kiemelt partnerségi és szervező erővel rendelkeznek a *kisvárosi kulturális központok és népművelés szervezők* (BBK Martonvásár, Ercsi Eötvös József Művelődési Ház, a bicskei Petőfi Sándor Művelődési Központ), valamint az egyes nagyobb települések *kultúraszervező központjai* (pl. Etyeki „Magyar-kút” Művelődési Központ, Tordasi Hangya Művelődési Ház és a Teremtőkert). Közművelődés tekintetében a kultúráközvetítés intézményei: a *könyvtár és a közösségi ház vagy valamilyenfajta közösségi színtér* megtalálhatók a településeken. Színes a skálája az öntevékeny művészeti csoportoknak: *kórusok és népdalkörök, zenekarok, néptánc együttesek*, melyek közt több országos hírű és rangos minősítésű (pl. a Martonvásári Százszorszép Táncegyüttes, Fúvószenekar, a Tordasi Pillikék, martonvásári és Völgyvidéki művészek). A Völgyvidéken a *kézművességgel foglalkozó szakkörök és személyek* is szép számban jelen vannak, a népi kismesterségek üzői minden településen képviselnek valamely, vagy többféle hagyományos szakmát. Virágzását éli a *hagyományőrzés*, mely a helyi termékek felértékelődésével, bemutatókon és vásárokon egyre gyakrabban mutatkozik be, indul el a térségi ismertség útján.

A *sport*hoz és a *kikapcsolódáshoz* kapcsolódó társadalmi szolgáltatások egy része szintén minden településen elérhető (sportpálya, beltéri sportolási lehetőségek, lovaglás stb.), emelt szintjei azonban csak legfeljebb minden 2-3. településen (tornacsarnok, műfüves pálya, tenisz, bowling, kalandpálya, múzeum, uszoda stb.).

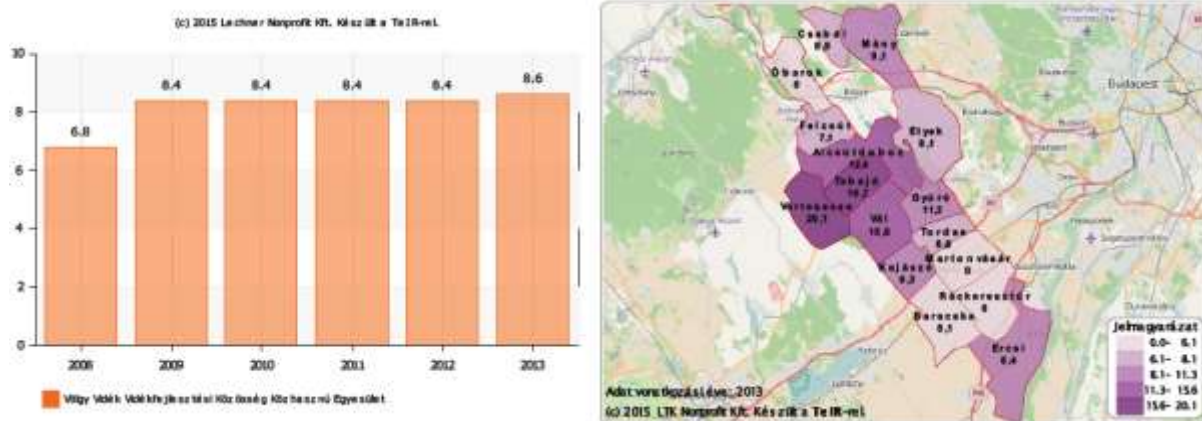
8. A helyzetelemzéshez kapcsolódó kiegészítő ábrák

2. ábra A leggyorsabb út hosszának változása Székesfehérvárig időbeli optimalizálás szerint (perc, 2008-2013) és területi megoszlása a Völgy Vidéken (perc, 2013)

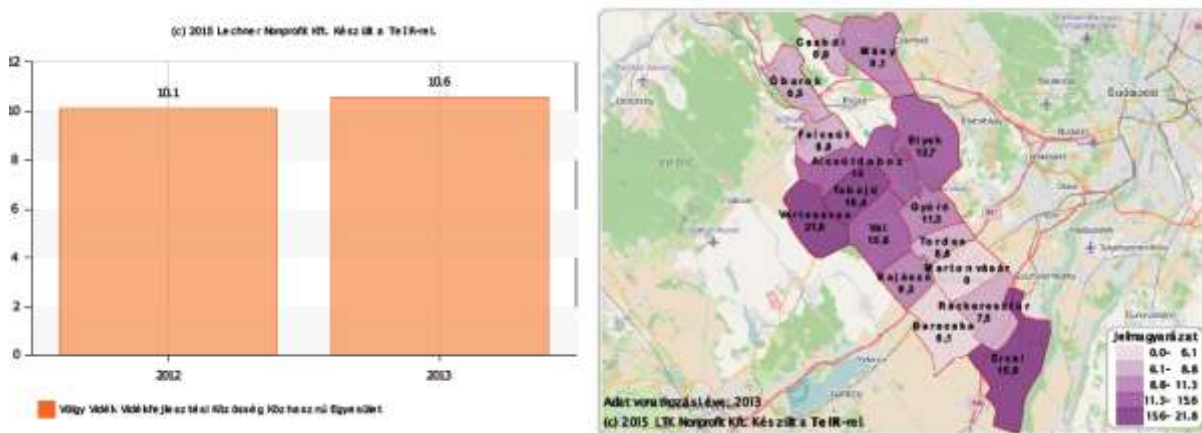
Forrás: KSH T-STAR, TEIR

4. ábra A leggyorsabb út hosszának változása a legközelebbi autópálya csomópontig időbeli optimalizálás szerint (perc, 2008-2013) és területi megoszlása a Völgy Vidéken (perc, 2013)

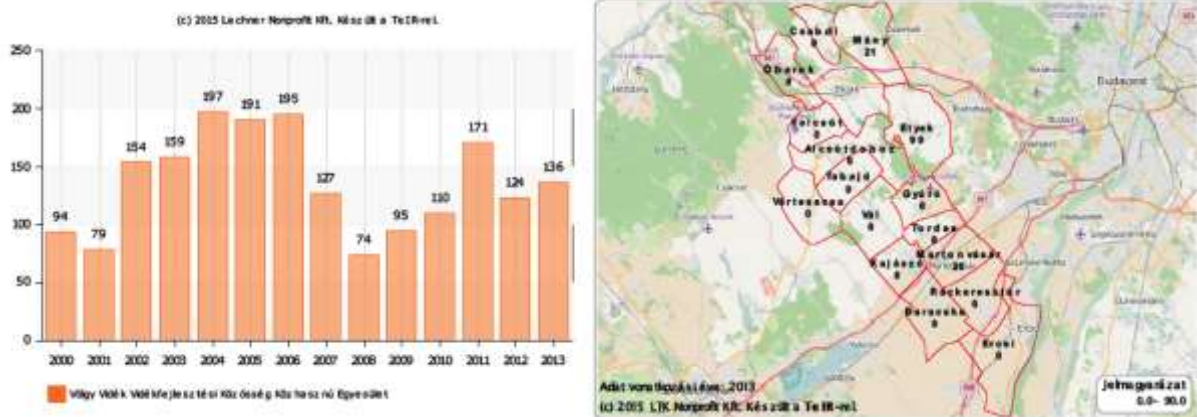
Forrás: KSH T-STAR, TEIR

5. ábra A leggyorsabb út hosszának változása a járásszékhelyig időbeli optimalizálás szerint (perc, 2012-2013) és területi megoszlása a Völgy Vidéken (perc, 2013)

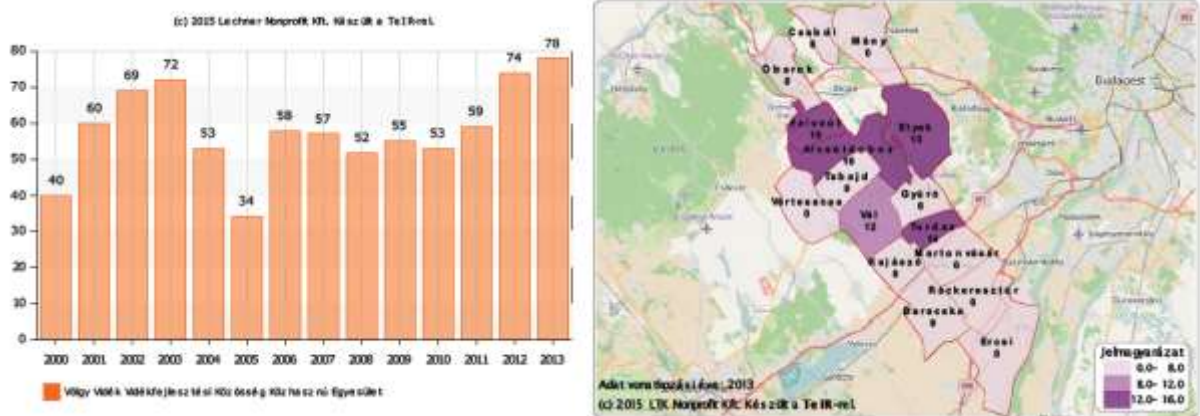
Forrás: KSH T-STAR, TEIR

8. ábra Kereskedelmi szálláshelyek szállásférőhelyei számának változása országos és megyei összevetésben (db, 2000-2013) és területi megoszlása a Völgy Vidéken (db, 2013)

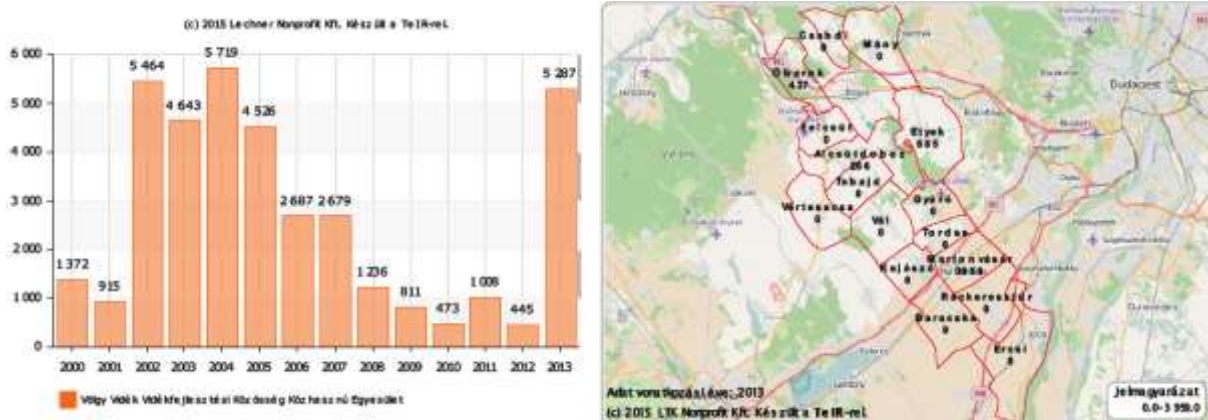
Forrás: KSH T-STAR, TEIR

9. ábra Falusi szálláshelyek szállásférőhelyei számának változása országos és megyei összevetésben (db, 2000-2013) és területi megoszlása a Völgy Vidéken (db, 2013)

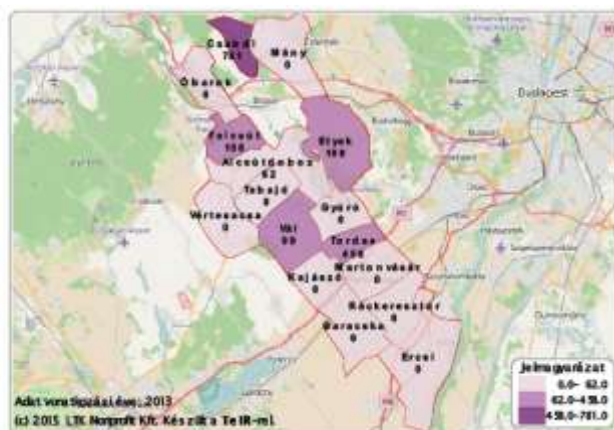
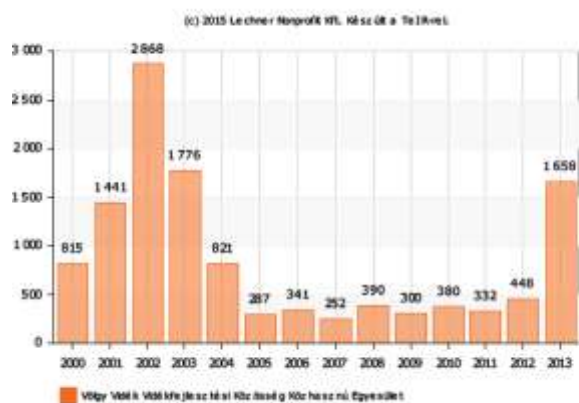
Forrás: KSH T-STAR, TEIR

10. ábra Vendégéjszakák számának változása a kereskedelmi szálláshelyeken országos és megyei összevetésben (db, 2000-2013) és területi megoszlása a Völgy Vidéken (db, 2013)

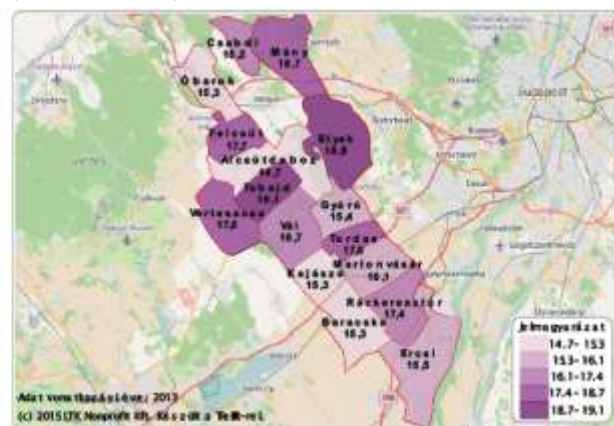
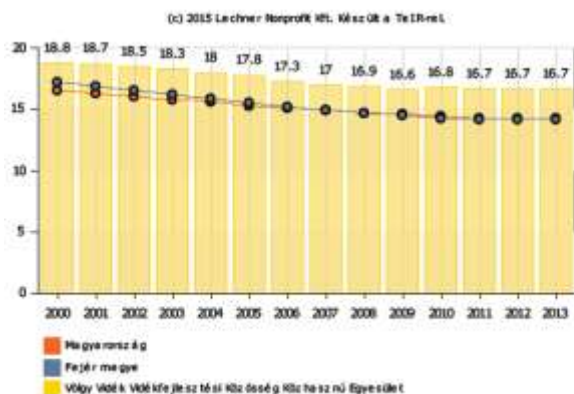
Forrás: KSH T-STAR, TEIR

11. ábra Vendégéjszakák számának változása a falusi szálláshelyeken országos és megyei összevetésben (db, 2000-2013) és területi megoszlása a Völgy Vidéken (db, 2013)

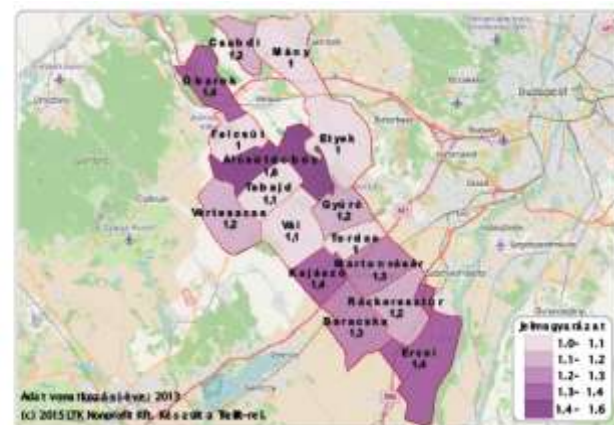
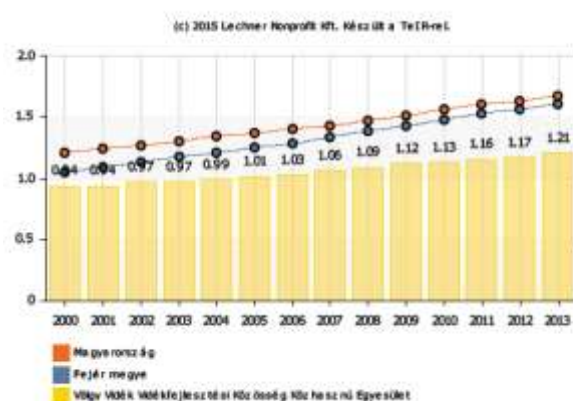
Forrás: KSH T-STAR, TEIR

16. ábra A 0-14 éves gyermekkorú lakónépesség arányának változása a Völgy Vidéken, Fejér megyében és Magyarországon (2000-2013, ezrelék), valamint területi eltérései a Völgy Vidék településein (2013, ezrelék)

Forrás: KSH T-STAR, TEIR

17. ábra Az öregedési index (időskorúak/gyermekek) változása országos és megyei összevetésben (2000-2013) és területi megoszlása a Völgy Vidéken (2013)

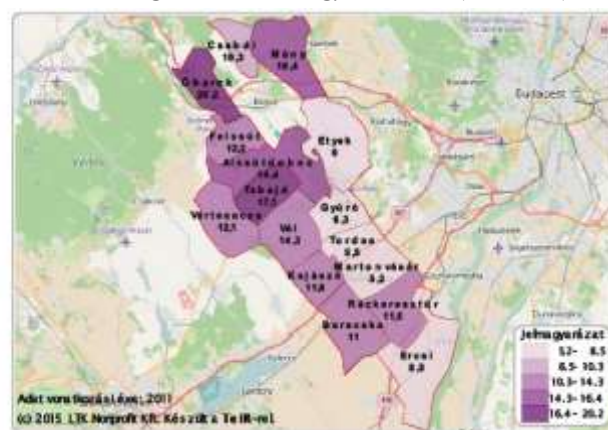
Forrás: KSH T-STAR, TEIR

18. ábra A 60-x éves időskorú népesség arányának változása országos és megyei összevetésben (%
2000-2013) és területi megoszlása a Völgy Vidéken (% 2013)

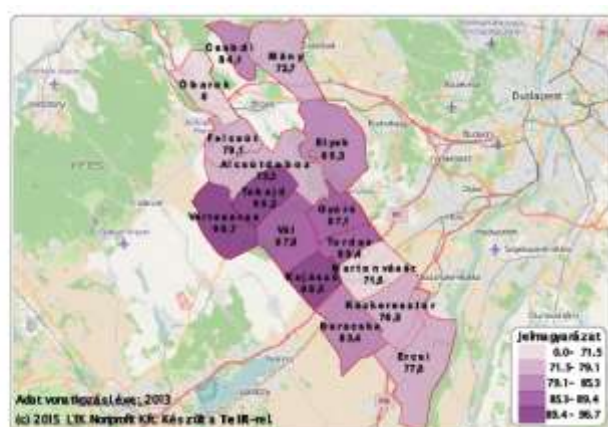
Forrás: KSH T-STAR, TEIR

20. ábra A komfort nélkül, félkomfortos, szükséglakások aránya a lakott lakásállományon belül országos és megyei összevetésben (% , 2011) és területi megoszlása a Völgy Vidéken (% , 2011)

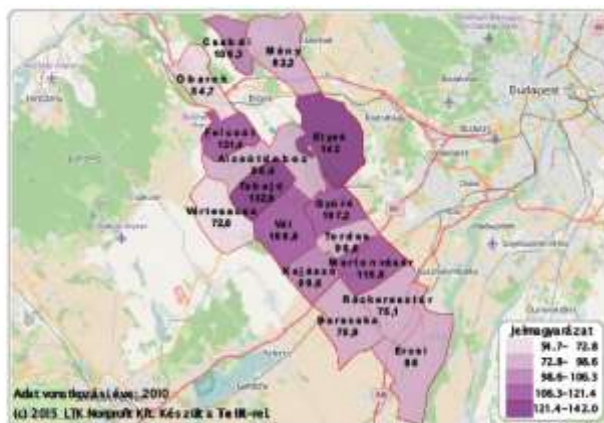
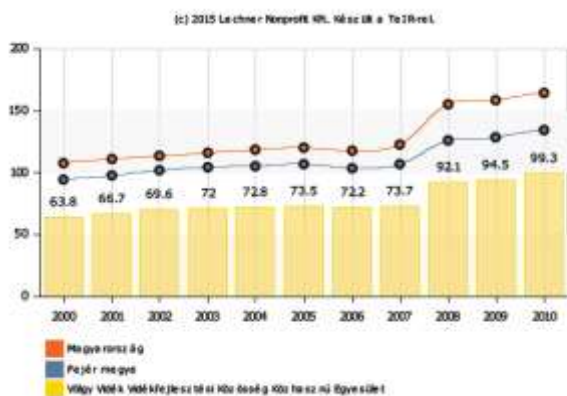
Forrás: KSH T-STAR, TEIR

21. ábra Közcsatorna hálózatba bekapcsolt lakások arányának változása országos és megyei összehasonlításban (% , 2000-2013) és területi megoszlása a Völgy Vidéken (% , 2013)

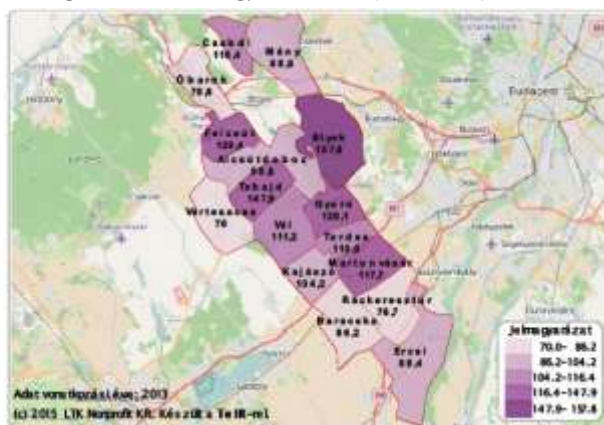
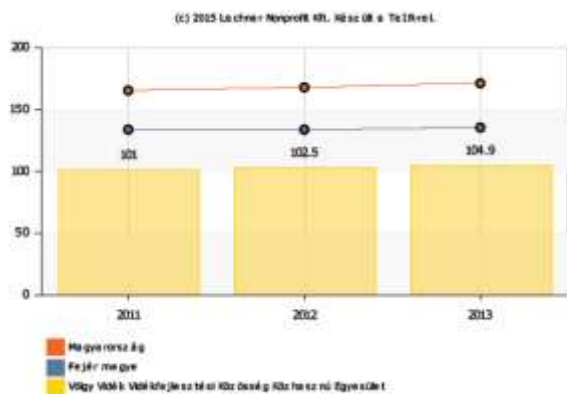
Forrás: KSH T-STAR, TEIR

27. ábra Regisztrált társas vállalkozások ezer lakosra jutó számának változása országos és megyei összehasonlításban (db, 2000-2010) és területi megoszlása a Völgy Vidéken (db, 2010)

Forrás: KSH T-STAR, TEIR

28. ábra Regisztrált társas vállalkozások ezer lakosra jutó számának változása országos és megyei összehasonlításban (db, 2011-2013) és területi megoszlása a Völgy Vidéken (db, 2013)

Forrás: KSH T-STAR, TEIR